إنما الخمر والميسر والأنصاب والأزلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون (المائدة ۹۰)

لا تذهب الليالي والأيام حتى تشرب طائفة من أمتي الخمر ويسمونها بغير اسمها (ابن ماجه)

الخمر ما خامر العقل (رواه البخاری)

الحجة السماک

فی

حرمت التریاک والتنباک

Ketabton.com

تالیف

حضرت مولانا فدا محمد بن محمد عریف المعصومی

غفر الله ذنوبهما الظاهری والباطنی

ناشر

جامعہ عربیہ نبراس العلوم نعمانیہ کراچی

رابطہ نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټ

ددي كتاب كمپوزنګ د يو داسې كس پر لاس شوي دي چې له عربي او پښتو ژبې سره نابلد وو، لهذا د كتاب په دې لومړي چاپ كې د إملا غلطي شته ، چې په راتلونكي كې وخت (دوهم چاپ) كې به ورته ځانګړې پاملرنه وشي إن شاء الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ شناس نامه ﴾

نام کتاب : الحجة السماك فی حرمة التریاك والتنباك

مؤلف : حضرت مولانا فدا محمد صاحب معصومی

تصدیق کننده : شیخ الحدیث والتفسیر مفتی عبدالرازق صاحب

ناشر : جامعه نبراس العلوم نعمانیه کراچی.

کمفوزر : محمد ارسلانَ گلزار

طبع : اول

تعداد : ایك هزار (۱۰۰۰)

قیمت : [ ]

تاریخ اشاعت : ۱٤۳٤ھ ق

جمله حقوق طبع به ناشر محفوظ است

جامعه عربیه نبراس العلوم نعمانیه کراچی

رابطه نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١	پیش لفظ	٧
٢	خطبة الكتاب	٨
٣	ضروری اصول او قواعد	١٠
٤	اوله قاعده	١١
٥	دویمه قاعده	١٣
٦	دریمه قاعده	١٥
٧	څلورمه قاعده	١٨
٨	دسد ذریعی درجې	٢١
٩	اوله درجه	٢١
١٠	دویمه درجه	٢١
١١	دریمه درجه	٢٢
١٢	څلورمه درجه	٢٢
١٣	پنځمه قاعده	٢٤
١٤	دمعونت على المعصيت صورتونه	٢٤
١٥	اول صورة	٢٥
١٦	دویمه صورة	٢٦
١٧	دریم صورة	٢٦
١٨	المقصد الاولى فی حرمت المسكرات والمفترات	٢٧
١٩	المسألة الاولى	٢٩
٢٠	المسألة الثانيه	٣٣
٢١	اول مقام شراب کوم شئی ته وای	٣٣
٢٢	الحجة الاولى	٣٤
٢٣	الحجة الثانية	٣٥
٢٤	الحجة الثالثة	٣٨
٢٥	الحجة الرابعة	٤٠
٢٦	الحجة الخامسة	٤١
٢٧	الحجة السادسة	٤٢
٢٨	الحجة السابعة	٤٢
٢٩	هر مسکرته شراب وای	٤٤
٣٠	شراب مسکردی	٤٥
٣١	سبب دحرمت دشرابو	٤٦
٣٢	علت دحرمت دشرابو	٤٨
٣٣	دویم مقام دشرابو حرمت په آیات سره ثابت ده	٥٢
٣٤	اوله وجهه	٥٢
٣٥	دویمه وجهه	٥٣
٣٦	دریمه وجهه	٥٤
٣٧	دغټی گناه وجهی	٥٤
٣٨	اوله وجهه	٥٤
٣٩	دویمه وجهه	٥٦
٤٠	دریمه وجهه	٥٦
٤١	اهل اللغة وای چه هر مسکر شراب دی	٥٨
٤٢	فقهاء وای چه هر مسکر شراب دی	٦٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٤٣	مفسر وای چه هر مسکر شراب دی	٦٣
٤٤	صحابه کرام وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٥	تابعین وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٦	مذاهب الثلاثة او امام محمدؒ وای چه هر مسکر حرام ده یعنی قلیل او کثیرئی	٦٩
٤٧	المقصد الثانی فی حرمت آکل المسکرات والمفترات	٧١
٤٨	بعض فاسقان وای چه بیر حلال ده او دهغوی جواب	٧٢
٤٩	چرس او افیون ترشرابو بد او مضر دی	٧٦
٥٠	دچرسو او افیونو حرمت له احادیثو ما سوی په قیاس سره هم ثابت ده	٨٣
٥١	دافیونو ضرر ترچرسو زیات ده	٨٦
٥٢	دافیونو در واجولو مقصد	٩٠
٥٣	دافیونو ضرر ترشرابو زیات ده	٩٢
٥٤	په اجماع دفقهاء ټول مسکرات حرام دی	٩٣
٥٥	رسولﷺ وای په اخیره زمانه کښی به دشرابو نوم بدل سی	٩٥
٥٦	المقصد الثالث فی اتجار المخدرات والمسکرات	٩٦
٥٧	أئمة الثلاثةؒ وای بیع یه ناجائز ده	٩٨
٥٨	امام ابو حنیفةؒ وای بیع یه جائز ده	٩٨
٥٩	امام ابو یوسفؒ او امام محمدؒ وای بیع یه ناجائز ده	١٠٥
٦٠	دصاحبین قول مفتی به ده	١٠٦
٦١	دمسکرات خرڅیدل پر مسلم او کافرباندی ممنوع ده	١٠٨
٦٢	دمسکراتو ګټه او تجارت حرام ده	١١٢
٦٣	مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځینی تحریم ده	١١٥
٦٤	استحسان مقدم ده پر قیاس باندی	١١٥
٦٥	قول دصاحبینؒ راجح ده پرقول دام ابو حنیفةؒ په بیعو او معاملو کښی	١١٦
٦٦	تطبیق په میانځ ده داحنافو کښی	١٢٠
٦٧	فائده دتطبیق د اختلاف	١٢٦
٦٨	بعض علماء دافیونو قیاس پر سلاح باندی کوی او دهغوی جواب	١٣٠
٦٩	المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدرة	١٣٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٧٠	دمخدراتو په پسو باندی اَللّٰه (جلّه جلاله) خیرات او حج نهٔ قبلوی	١٣٨
٧١	المقصد الخامس فی زراعة المخدرات	١٤٤
٧٢	تول ائمة پر حرمت دکشت دمخدراتو متفق دی	١٤٤
٧٣	اول دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٥
٧٤	دویم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٦
٧٥	دریم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٦
٧٦	یوسوال اودهغه جواب	١٤٩
٧٧	المقصد السادس فی اجارة المخدرات	١٥٠
٧٨	اجاره پر دوه قسم ده	١٥٠
٧٩	تریاك په پیسو باندی وهل ناجائز دی	١٥٢
٨٠	تریاق په تریاق باندی وهل ناجائز دی	١٦١
٨١	المقصد السابع فی اجارت المخدرات بالحصة	١٦٦
٨٢	تریاك په حصه سره وهل نا جائز دی	١٦٦
٨٣	دعدم جواز اول وجهه	١٦٧
٨٤	دعدم جواز دویمه وجهه	١٧٠
٨٥	بعض خلگ وای چه تریاق دقیاس پر مزارعة سی دهغه جواب په یوځو وجهوسره	١٧٤
٨٦	اوله وجهه	١٧٤
٨٧	دویمه وجهه او دریمه وجهه	١٧٦-١٧٧
٨٨	المقصد الثامن فی اجارت المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم	١٧٩
٨٩	دعدم جواز اوله وجهه او دویمه وجهه	١٧٩
٩٠	دغنمو او اوربشو ریبل په مذکوره طریقه ناجائز ده	١٧٩
٩١	دقفیز الطحّان حیله	١٨١
٩٢	المقصد التاسع فی أکل التنباك وشرب الدخان	١٨٣
٩٣	حقیقت ده تنباکوو	١٨٤
٩٤	تاریخ اشاعت دتنباکوؤ	١٨٦
٩٥	عبارات دمشائخو پر حرمت او کراهیت دتنباکوؤ	١٨٧
٩٦	دتنباکؤ دحرمت اودکراهیت وجهی	١٩٨
٩٧	اوله وجهه	١٩٨
٩٨	دویمه وجهه	١٩٩
٩٩	دریمه وجهه	١٩٩
١٠٠	ځلورمه وجهه	٢٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١٠١	پنځمه وجهه	٢٠١
١٠٢	شپږمه وجهه	٢٠١
١٠٣	اومه وجهه	٢٠١
١٠٤	اتمه وجهه	٢٠٢
١٠٥	نهم وجهه	٢٠٢
١٠٦	لسم وجهه	٢٠٢
١٠٧	یولسم وجهه	٢٠٤
١٠٨	دو لسم وجهه	٢٠٤
١٠٩	دیار لسم وجهه	٢٠٤
١١٠	څورلسم وجهه	٢٠٥
١١١	پنځلسم وجهه	٢٠٥
١١٢	شپاړسم وجهه	٢٠٦
١١٣	او لسم وجهه	٢٠٦
١١٤	اتلسم وجهه	٢٠٧
١١٥	نولسم وجهه رښتنی خوبونه	٢٠٨
١١٦	دنسوارو حرمت	٢٢٠

اَللهُ اَکبَرُ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ جامع المعقول والمنقول ماهر الاصول والفروع

مرجع الخواص والعوام قدوة الانام شیخ الحدیث والتفسیر

حضرت مولانا عبد الظاهر سلمه القادر فی السر والباهر

بَسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قد طالعت هذه الکتاب لمولوی فدا محمد صاحب من اوله و آخره و وجدته صحیحاً و کان بنائه علی الاصول الاسلامیة ولم اجد فیه مایخالف الاصول والفروع اللهم اعطیه اجرا جزیلاً فی الدارین بفضلك یا وهاب

مولوی عبد الظاهر صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ و تصدیق بحرالعلوم و معدن الفهوم مصدر المکرمات منبع المرواة مجمع المکارم محور المحاسن استاذ الطلباء والعلماء شیخ الحدیث والتفسیر حضرت مولانا مفتی عبدالرازق الکد نوی رفع اللّٰه درجته الدنیوی والاخروی۔

بسم اللّٰه الرحمٰن الرحیم

الحمداللّٰه وحده والصلواة والسلام علی من لانبی بعده امابعد فقد طالعت بعض مواضع حت السماك فی حرمت التریاك لحضرت مولانا فدا محمد صاحب الا کاخیلی فوجد ته موافقا لوقت الحاضر المبتلا به کثیراً من الناس فهی مهلکة للناس ومضر لاکثر الناس وکل ما هذا شا نه حرام وممنوع فالتریاك ممنوع کما صنف فی حرمته کتب و منها المجموع الرسائل لمولانا عبدالحی اللکنویؒ فلهذا هذا کتاب موافق للشرح والحوالجات کلها صحیحة وفی الآخر اقول للمؤلف ان یعطی اللّٰه احسن الجزاء فی الدنیا والقبول بین الناس وانا العبد الاحقر عبدالرازق خادم الحدیث مدرسه محمدیه کوئٹه بشتون باغ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیش لفظ

محترمونا ظرینو کخه هم دار ساله سی په عربی وا ې اوتر دې مختصره وای ذیاته فائده منده به وای تردې وسنی حالت ځکه سی عربی بین المللی زبان ده اوپه دویم نمبر کښې فارسی ده او خاص کر په پاکستان کښې بیا اردوده خولکن اکثره طلباء کرام په دی عصر کښې په نورو شیانو ډیر مصروف دی نولدې وجهی فهم اوتفهیم په بین المللی زبان ورته مشکل ده۔

نوهر طالب ته خپل زبان اسان ده او بل مقصد هم ځان پوه کول دې په یوشی هغه که په هر زبان سره وی نوعلماء کرامودا قصد وکړسی باید هریوو خپل قوم ته په خپل زبان خدمت وکړې۔

نو بلو چان په بلوچی باند ې خدمت کوې مثلاً او فارسی بانان په فارسی باندې خدمت کوې نویشتانه په پشتو باند ې باید خدمت وکړې نوځکه دغه رسالهٔ ما په پشتوولیکله اودغه رنګه دارساله ماپه خپل فکر سره مختصره ولیکله خو لیکن بعض ورنهوزما سی وکتله

نو دایه وویل راته سی دارساله به پدغه طرز غیر مفیده وې ځکه یوخو ډیره مختصره ده او بل په اکثره ځایو کښې سی ایات او حدیث دخپلی مدعا لپاره راوړل سوې وی هغه نه ئی ترجمه سوې

نوهر عربی عبارة او ایات او احادیث باید ټول په خپله ژبه ترجمه سی نو به هر قسم طالب په پوه سی نولهذا مابیرته التفات ورته وکو او الله (جل جلاله) دی توفیق راکړې سی هر متن په صحیح توګه ترجمه کړم آمین۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم ط

الحمد الله الكبير الوهّاب الغفور العظيم التواب الذى بعث علينا رسولاً وانبياء واجتبىٰ منكم الاصفياء والا حباب وسبهل لنا طريق النجاة والفلاح ويسر سبيل الهدايه للنفوس والا رواح وبيّن الحلال والحرام واوضح مشبهات الاحكام وحدلنا حدوداً فمن تعدّى حدود الله فاولئك من اهل العذاب وصلى الله على سيّد اصفياء رأس اولياء محمّد ن المبعوث الىٰ كافة الخلق من الانس والجان وعلى اله وصحبه مادارالنّيران

امّا بعد فيقول العبد الضعيف الراجى الىٰ عفوربه القوى فدا محمد بن محمد عريف بن محمد معصوم المعصومى عصمهم الله عن فتن الدنيوى والا خروى انى كنت قد صرفت حينا من الدهر فى غوص للفرائد التى كانت فى التوم والدرر بحضرت قاموس العلم والحكم ذوالبلاغت والفصاحت من بين الامم شيخ الحديث والتفسير الحاج مولٰنا مفتى عبدالرازق رزق الله نعم الدّار النعيم وبعيد هذا ذهب باالسجن القمقام من ايادى العساكر الغلام وبقينا فى المسجد كا اليتام وفرغ بعد اربعة اشهر بعون الملك العلّام عن سنن الدوادى واليوسفى صلى الله عليه وسلم والنعمان رحمه الله عليه وآتىٰ الىٰ اهله واليتام ولما شرع ثانياً المحسود

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاقران بنظم الدرر والمرجان
فَاُمِرْتُ علىٰ ان احرر قليلاً من البيان علىٰ حرمت الترياق واللقات والتنباك والله اسئل سوال الضارع الخاشع بعد الفراغ ان يجعله مقبولاً وخالصاً لوجهه الكريم وارجو من كل من يقرء هذا ومن يطالعه ان يدعونى بالمغفرة وشمول الرحمة وبخير الدنيا والعقبىٰ والمرجو من الناظرين الكرام ان لايتتبعو عوراتى وان يستتروا علىٰ ذلاتى فيرحم الله امرءً نظر فيها بنظر اللطف والكرم وعفا عن ذلة القدم اوطغيان القلم فانى لست ممن يدعى العصمت من كل خطاء وذلة ولا ممن ينسب الى نفسه الفصاحة والبراعة ان النفس لأمارة باالسوء۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري اصول او قواعد

داکثر وشيا نوحلت او حرمت په شريعت مطهره کښې صراحةً موجود دې خولکن دانسان دژوند په معاملا تو او حالا تو واقعا تو کښې بعض داسې شيان مخې ته راځي سې دهغوی په حقله دقرآن کريم او حديث نبوي ﷺ صراحةً حکم وجود نلري نوبيادغه متجدد شيان په قواعد ودفقها کرامو رحمه الله عليه عليه عارضيږي دعروض نه ورسته ئې دحلت اودحرمت حکم صراة متعين سې۔ ځکه دافطر ي خبره ده چې يو داسې دين چې تر ورځې دقيامته پور ې باقي و ې داپه ټولو جزئي واقعا تو اودهغو پر تفصيل باند ې صراحةً نسې مشتمل کيداې خو لکن د داسې جيد او دائمې دين لپاره به داسې قواعد کليه خامخا و ې چې په ائنده کښې هر قسم جزئيات وی پرهغو به مشتمل و ې يعنې دهغو جزئيا تو حکم به له دغو قواعد و معلوميږ ې په قران مجيد اوحديث نبوی کښې دغه سې بی شماره قواعد ې او اصول موجود دی په بعض ځايو کښې تصريح په سوی وی اوپه بعض ځايو کښې اهل علمو په اجتهاد او استنباط سره را إستلې وی اودغه رنگه فقهاء رحمه الله عليه هم قواعد ايشي دئ چې هغه د بنيادی اهميت حامل د ې۔

نودا مناسب ده چې له دغو قواعد و يو څو ضروری قواعد ې ذکر کړو۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوله قاعده

زمونږ پر مذهب اصل په اشياء کښې اباحة د ې اکثره فقهاء اوبل خاص کر احناف رحمه الله عليهم په د ې ايات مبارك پر اباحة داشياء باندې دليل نسي۔

هُوَالَّذِيْ خَلَقَ لَکُمْ مَا فِی الْاَرْضِ جَمِیْعاً ط (آلْاٰیَة) سورة البقره (ايه نمبر ۲۹، پ نمر ۱)

ترجمه:

هغهَ اَللّٰه (جلّ جلاله) هغه ذات ده چی ځمکه اوهغه شيان چی په ځمکه کښې دې ټول ئی ستاسود نفع لپاره پيدا کړې دی۔

يعنی ټول شيان دانسان دنفع لپاره دې په چا کښې ظاهرې نفع وې او په چا کښې باطنی نفع و ې او بعض شيان بياده عبرة لپاره و ې لکه مؤذيات مثلاً ماران لړمان او درنده گان وغيره خو په هر شئی کښې ده اَللّٰه (جلّ جلاله) حکمت وې لکه داقول د اَللّٰه (جلّ جلاله)

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً (آلْاٰیَة) سورة ال عمران (ايه نمبر ۱۹۱، پ نمبر ٤)

ترجمه:

ای ربه۔ زمونږ تانده پيد اکړی دادو نياء عبث او باطل۔

له د ې معلومه سوه لکه څنگه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) انسان د بندگی او عبادة لپاره پيدا کړی ده دغه رنگه اَللّٰه (جلّ جلاله) ټول کائنات دانسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخدمت اوده راحت لپاره پیدا کړې دي ځکه په دونیا کښې ډیر داسې شیان سته چې له هغو بغیره دهغو فائده له بل شئ ځخه انسان نـه سي اخستی نو له دی وجی محقیقین علماء لکه امام کرخی رحمه الله علیه او صاحب هدایه بلکه ټول احناف وائی چې پر کوم شی دناجائز او حرام کیدلو دلیل نه وي هغه مباح ده **اَلْاَصْلَ فِی الْاَشْیَاءِ اَلْاِبَاحةْ۔**

ترجمه: په اشیاء کښې اباحة اصل ده یعنی په حقیقت کښې هر شی مباح ده تر ځوچی یه دلیل په وجوب یا په حرمت وغیرهما باندی نه وي موجود سوي ددې په تائید کښې حدیث شریف هم سته

قَالِ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَلْحَلَالُ مَا حَلّ اللّٰهُ فِیْ کِتَابِهٖ وَالْحَرَامَ مَا حَـرَمَ اللّٰه فِی کِتَابِهٖ۔ وَمَاسَکَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ۔ ترمذي باب الفراء (اَلْحَدِیْث) (ص نمبر ۲۰۶، ج نمبر ۱)

ترجمه: رسول اللهﷺ ویلی دې هغه شیان حلال دې چې اَللّٰه (جلّ جلاله) پـه خپل کتاب کښې حلال کړې دی او هغـه شیان حرام دې چې اَللّٰه (جلّ جلاله) په خپل کتاب کښې حرام کړی دی او هغه شیان چه اَللّٰه (جلّ جلاله) ئی حلت او حرمت نه ده ذکر کړی په هغه کښې یه عفو کړې ده یعنی هغه مباح دې پـه اتیان او په ترك کنبی یه مواخذه نسته۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل يه داسو چې پر هغه شي چي يو دليل له دلائلو اربعه څخه چي قـران و حديث واجماع و قياس ده پر حرمت و حلت باندی نه وْو هغه مباح ده ترك واتيان على السويه ده۔

﴿دويمه قاعده﴾

مجبوری نارواشی رواکوي

ده فـقهـاء رحـمـه الـلـه عليهم قاعده ده چي په وخت د ضرورة كښی حرام شي وانسان ته حلاليږی اَلْضَرُوْرَاتُ تَبِيْحُ الْمَحْظُوْرَات (الاشباه لابن نجيم۔۸۵)

تـرجـمه: ضروريات محظور او ممنوع شيان مباح كوي ددې قاعدې بنياد په قران و حديث په د وارو كښی وجود لري۔

لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چي وائی

فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ (اَلْاٰيَةُ)(سورة البقره ايه نمبر ۱۷۳ پ)

تـرجمه: هغه ځوك چـي مـجبـور و محتاج سی وخورك ته دحرام شي حال كون دده غير باغی او غير متعدې وې ترحدَ نوپرده باندې گناْ په خورك ددغه شي كښی نـه سته امام ابو حنيفه رحمه الله عليه ده باغی او عادی ترجمه داسی كوي وائی باغی هغه چاته وائی چي حلال شي موجودوی اودی كره ونفرة ځينی كوي او حرام شي ته دخوند او تلذذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وجه تیرې وتناول کوې او عادی هغه چاته وائی چی ترقدر دضرورة زیاـة ځیـنی وخوری حاصل ئی داده چی دونه به ځینی خورې له دغه مـردار شـی په وخت دعدم دحلال شیٔ کښی چی ځـان لـه مرگه په ساتی او په حدیث شریف کښی راځی۔

لَاضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ (اَلْحَدِیْثُ) (الاشباهٔ والنظائر نمبر ۱۷۳)

تـرجمه: یعنی دانده جائز چه انسان وځان ته دضرر ورسوی اویا بل ته بـغیـر حـقـه ضـرر ورسـوی حـاصل ئی داده چـه پـه اسلام کښی نـه ضرر سته یعنی چه خپل نفس ته تاوان او نقصان ورسوی او نه په اسلام کښی ضـرارستهٔ یعنی چه وبل ته بغیر حق تاوان ورسوی اونه په اسلام کښی ضـرر بـالـضرر سته یعنی چه مقابله ده ضرر په ضرر سره وکړی یـعـنی چه څوك بل څوك ووهی او ښکنځل ورته وکړی هـغـه بل ته داحق نسته چه ښکنځل ورته وکړی اویـا یـه ووهی بلکه هغه به خپل حـق پـه حـاکـم باندی ځینی طلبوی نقل یه له موطاء امام مالك بیهقی مستـدرك حـاکـم دار قـطنـی څخه کړې ده داد انســان دضـرورة او هنگا مې او د غیر مـعـمـولی حالاتو تقاضا هم ده نولدې وجهـی فقهاءِ رحـمـه الـلـه عـلیهـم داحـکا مود تطبیق او د تشریح دایو مستقل اصل وقاعده جوړه کړه زمونږ د فقی په کتابو کښی پردغه قاعده پر سلهائو مسئلی بنأدې مثلاً د انسـان په ستونی کښی گـولـه بنده سی له شرابو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماسوی بل د ښځبنلو شئ نسته نودا جائز ده چی یو سور د شرابو و کړې اوځان له مرګه بچاو کړې دغه رنګه انسان ته په حالت داکراه کښې کلمه د کفر ویل ورته جائز ده په حال دضرورة کښې په مردار و شیانو علاج کول جائز ده عالمگیری (۲۳۷، ج-۵)

تاتا رخانیه (٤١٨، ج-١) دغسی نورې ډیرې مسئلی بناء دې پردغه قاعده باندې فا طلب هناك۔

دریمه قاعده

پـه حلال او حرام کښې احتیـاط پـه شـریعت کی د حلال او حرام په باب کی احتیاط لازم او ضرور ده په هر هغه ځای کښې چی حلال او حرام د واړه سره جمع سی ترجیح و حرام ته ده پر حلال

ما اجتمع الحلال والحرام الاغلب الحرام على الحلال (الا شباه لا بن نجیم)

تـرجـمه: هغه وخت چی حلال او حرام سره جمع سی ترجیح و حرام ته ور کول کیږې پـر حلال بعض حضرات ددغه روایت له رسول الله ﷺ څخه نقل کوي لیـکـن عـلامـه عراقی رحمه الله علیه دابی اصله اوبـی بـنیـاده بللی ده صحیح داده چی دا دافقه الامت حضرت عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه قول ده او داهـم داهمیت او اعتبار لپاره کافی اوشافی ده الاشباه لابن نجیم۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی علاوه ددین مجموعی مزاج او مزاق هم دد ې تائید کو ې دفقها رحـمـه الـلـه عـلیهم پر دغه قاعده باندې درسـول الـلّه ﷺ ارشاد هم روشنائی اچوې قَالَ رَسُوْلُ اللّٰه ﷺ

اَلْـحَلَالُ بَيّـن وَالْحَرامُ بيّن وَبيْنهُمَا مُتَشَابِهَاتُ لايَعْلَمُهُنّ كثيراً مِـنَ الـنَّـاس۔ فَـمَنِ اتّقىٰ اَلْمُشَبِّهَاتُ اِسْتَبْرَاْ لِدِيْنِهٖ وعرضه وَمَنْ وَقَعَ فِي الشّبُهَات كَرَاعٍ يَرْعِیٰ حَوْلُ الْحِمیٰ يُوْشَكُ اَنْ يُّوَاقِعِهٗ -

(اَلْـحَـدِيْـثُ) رواه الـبـخـاری الـمشـكـوة نمبر ۲٤۱ الاشباء للسيوطی رحمه الله عليه نمبر ۲۰۹۔

ترجمه: حلال ظاهر دې او حرام واضح او ظاهر دې۔

او پـه مابین دحلال و حرام کښی متشبهات دی ډیـر خلگ علم نه ور باندې لرې نـوکه چاځان وساتی له مشتبه شیانو څخه هغه طلب دبراء ة اود خلاصتوب وکو په خپل دین کښی له نقائصواو هغه طلب دبراء ة او دخـلاصتـوب وکو دخپل ځان او دعزت لپاره له طعن څخه او هغه څوك کـه واقع سو په شبهاتو کښی دا سـی ده لـکه شپانه چی دساتلی ځرارگـاه پر شاوخوا باندې پسونه را څرخوې هـغه قریبه ده ودیته چی ځینی گډسی حاصل ئی داده چی دایو داسی حدیث ده چی دا ممکنه ده چی ددیـن ټـول احـکـام دی له دغه یو حدیث شریف څخه معلوم سی لکه څنگه سـی ابن عربی رحمه الله علیه دغه وینا کوې ځکه په دونیا کښی داسـی شـی نسته چی هغه دې لـه دغو درو حالاتو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهروې او امـام نـورې رحـمـه الله علیه ددغه حدیث شریف په تشریح کښې وائی چې شیان پر درې قسمه دی یو قسم حلال واضح دی چې حلت ئې پر هیچا پوشیده نه وی لکه خوراك د ډوډې او دفا کهو او لکه خبرې کول اوتگ کول وغیره اوبل قسم حرام واضح دی چې حرمت ئې پر هیچا پوشیده نه وی لکه شراب او وینې او د رواغ واشباه ذلك او دریم قسم مشبهات دی۔

چې نـه ئې حلت واضح وی او نه ئې حرمت واضح وې نوله دې وجه ډیـر خـلـگ عـلـم نه پر لرې بـلـکه صرف یوځه عـلماء ئې پیژنـې دهغو حـکـم یـا پـه نـص سـره او یـا پـه قیـاس او یـا پـه اجتهاد سره یعنی **دا الحلال بيّن** مـعـنـی داده چې دلیل ئې دلالت پر حلت باندې بلاشبه کوې او **دالـحرام بيّن** مـعـنـی داده چـې دلیـل ئې دلالت پر حرمت باندې بلاشبه کوې او **دبینهما متشبهات** معنی داده چې دحلت اود حـرمت په ما بین کښې واسطه وې هـم دلیل دحرمت و ې اوهـم دلیل دحـلت وې نـو مشتبـه او متـعسر سی پر ډیـروخـلـگو باندې تـرجیح داحـدالـجـانبیـن ماسوٰی له یوځوعـالـمـانـو سـی مجتهدین دی او که مـجتهدین نه وٌو نوله داسی شی څخه بیـاځان ساتل لازم دي ځکه په حدیث شریف کښې نتیـجه داوه که څوك ځـان له مشتبها توڅخه نه وسـاتـی هغه به په حرامو مبتلا کیږی نـولـه دی وجه فقهاء کرامو دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاعده وضع کړیده پر دی قاعدې باندی هم دفقهاء ډیری مسئلی بنادې مثلاً د حلال او حرام حیوان په اختلاط سی کوم حیوان پیدا سی هغه حرام ده یعنی هغه مخلوط حیوان حرام او مردارده دغه رنګه یوسړی شکار ووېلی اول دغه شکار پر یو لابن پر یوزې بیا ځکمی ته راولو یېږې دادواړه احتماله لرې یعنی دا احتمال هم لرې چی لدغه تیغه یا غیره څخه دی مړسوی وې اودا احتمال هم لری چی په سبب ددغه لابن دی مړ سوی وې اول احتمال ئی دحلت اودویم احتمال ئی دحرمت ده مګر فقهاء رحمه الله علیهم ترجیح و حرمت ته ورکړی ده ځکه دغه شکار مشتبه سو من وجه حلال ده او من وجه حرام ده دغه رنګه هر هغه شی چې یه هغه کښې دلیل دحلت هم وی اود حرمت هم وې هغه شی حرام ده

محترمو دغه هره قاعده درا روان مقصود لپاره تمهید او مقدمة ده باید په فهم کښې ونیوه سی۔

﴿څلورمه قاعده﴾

دحرامو دذرائع او اسبابو دروازه تړل ضروری ده

که چیری یوسړې دیوی خبری منع کیدل او بندیدل غواړې نودا فطرې خبره ده سی دهغی خبری اسباب و ذرائع هم بند وی ځکه خوبیا دغه دهغه ممنوع خبری سبب او ذریعه ګرزې مثلا دخدایﷻ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان کښې ګستاخي بده خبره ده بلکه کفر ده نو که څوك د معبودانو باطله وو مذمت بيانوی نو ضرور به دغه خدای ناترسه کفار د معبود برحق په شان کښې ګستاخي کوي لدی وجی اَللّٰه (جلّ جلاله) په قران کريم کښې د معبودانو باطله وُو دبدو ويلو څخه منع فرمايلی ده قال اللّٰه تعالیٰ وَلَا تَسُبُّوُ الَّذِيۡنَ يَدۡعُوۡنَ مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوُ اللّٰهَ عَدَوّ وابِغَيۡرِ عِلۡمٍ (سورة الانعام ايه نمبر ۱۰۸)

ترجمه: تاسی ښکنځل مه کوی وباطيلو معبود انوته اوياهغه چاته چی له خدای ج ماسوٰی داصنامو عبادت کوي ځکه بيادوی واَللّٰه (جلّ جلاله) ته ښکنځل کوي ظلماً بی له علمه ددوی پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې۔

کوم وخت سی دغه ايات نازل سو قال اللّٰه تعالی(جل جلاله)
اِنَّكُمۡ وَمَاتَعۡبُدُوۡن مِنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمۡ ط (سورة الانبياء ايه نمبر ۹۸)

ترجمه: تاسی او هغه چی تاسی يه عبادة کوي بی له اللّٰه (جلّ جلاله) دابه دجهنم خاشاك اولرګی وی۔

نو مسلمانانو داصنامو بد ويل شروع کړو کفارو ددوی په مقابله کښې واللّٰه(جلّ جلاله) ته بد ويل شروع کړو نو اللّٰه(جلّ جلاله) مسلمانان له بدويلو څخه منع کړو کڅه هم بدويل خواصنامو ته جائز اورواکار ده خولکن چی دوی ته بدويل سبب دبدی وينا داللّٰه(جلّ جلاله) سو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله(جلّ جلاله) منع و فرمایله۔

چې اصنامو ته بدمه وایاست

دغه رنګه دزنا بندیدل مقصود دې لیکن دزنا د دروازې دتړلو لپاره ئې داجنبي له اجنبیه سره دخلوة او بې پردګۍ څخه هم منعه فرمایلې ده یعنې یو سړې دانه سي کولی چې له پره دی ښځې سره دې په یوه کمره کښې دو په دو کښینې کڅه هم په دغه نفس ناسته اویو ځای والي کښې خوګناه نسته خولکن دغه ناسته او خلوة سبب دزنا ګرزې نودغه نفس ناسته ورسره ممنوع ده۔

دغه رنګه اصل ممانعت دشرابو او دسود ده خولکن پیغمبر علیه السلام پرهغه اسبابو باندې هم لعنت ویلی ده چې هغه ذریعه او سبب دشراب نوشي او سود خوارې وې لکه رسول اللهﷺ چې وائی

لَعَنَ رَسُوْلُ اللّٰهِ فِی الْخَمْرِ عَشْرَة عَاصِرُهَا وَمُعْتَصِرُها وَشَارِبُهَا وحَامِلُهَا وَالْمَحْمُوْلَةَ اِلَيْهِ وَسَاقِيتها وبَائِعُها وَاٰكِلُ ثَمَنِهَا وَالمشتری لها وَالْمُشْتَرَاة لَهُ الحديث ترمذی (۱۵۵ کتاب البیو، ج،۱)

ترجمه: رسول اللهﷺ وائی لعنت دوی په شرابو کښې پرلسو باندې په نښخو ځونکی باندې اوپرهغه چاچه ودته ئی ور نښخی ځی اوپر څشونکی باندې اوپر باریدونکی باندې اوپر هغه چاچه ور وړه کیږی اوپر جوړونکی باندی اوپرخر څیدنکی باندې اوپرهغه چاچه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسي ئی خوري اوپر هغه بنځه چه ودیته اخستل کیږي اوپر هغه نرچه ودته اخستل کیږي دفقهاء رحمه الله علیه په زبان کښې دیو فساد دختمید لو لپاره چي کوم سبب او ذریعه وي دهغه سبب وبند دید لوته سدّ ذریعه وائی یعنی په ظاهر دغه سبب جائز او مباح وي خولکن دغه سبب داسي درجي ته رسیږی چي هغه

شرعاً ناجائز وي الموافقات (۱۹۸، ج-٤)

علماء کرام څه ناڅه اختلاف لري چه کومه ذریعه ممنوع ده او کومه نده ممنوع خولکن ددی لپاره علماء کرامویو څواصول لیکلی دي چي دهغو خلاصه داده دذریعی لپاره څلور درجی دی۔

اوله درجه

که دایقینی معلومه وه چي دغه شي سبب او ذریعه دفساد اونار واده داسي ذریعه او سبب بالاتفاق ممنوع ده یعني که دغه ذریعه په خپله یعنی بذاته ممنوع وي خوفبها والنعمة اوکه په خپله نه وی ممنوع خولکن دممنوع اوناروالپاره سبب او ذریعه یقني وي۔ نوبیاد هغه مسبب په وجه دغه سبب او ذریعه منع ده۔

دویمه درجه

که دغه شي یقني نه وی معلوم چي دغه سبب او ذریعه دفساد او نار واده خولکن غالب گمان ئي داوي چي دغه شي سبب او ذریعه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

فساد ده نوداصورة هم په حکم داولی درجی کبنی ده یعنی دداسی سبب بندیدل هم لازمی دي ځکه په عملی احکامو کبنی غالب گمان په درجه دیقین کبنی وي۔

﴿دریمه درجه﴾

یعنی دغه شی شاذ و نادر سبب دفساد جوړید و یعنی نه ئی یقین وی اونه ئی غالب گمان وي چی دغه شی سبب دفساد او ناروا ده بلکه یووخت داسی پیښنه سی چی دغه شی سبب دفساد وگرزی هغه هم نادره وي داسی اسباب بیا په اتفاق سره جائز دی یعنی حکم دممانعت نه سی پرکولی نودغه دري صورته اتفاقی دي دعلماء کرامو اختلاف نسته پکښنی دځغو او لو دو صورتو اسباب بالاتفاق بند او ممنوع دي او ددریم صورة اسباب بیا جائز او صحیح دي۔

﴿څلورمه درجه﴾

کوم شی چی په کثرة سره سبب دفساد گرزي خولکن اکثره وخت سبب دفساد نه وي یعنی په ډیر استعمال سبب دفساد گرزي نودغه درجه په میانځ ددویمی درجی اود دریمی کبنی واسطه ده په دغه درجه کبنی داماما نو علیهم الرحمه اختلاف ده

ځکه دلته دوه اصله متعارض راغلی دی ده یوه اصل تقاضا جواز ده او دبل اصل تقاضا عدم جواز ده ځکه چی ودیته وگوري چی دغه سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خونـه پـه طـريقه د يقين سره او نه په طريقه دظن سره سبب دفساد ده
نـوبيـادغـه سبـب جائز ده بنديدل ئي نه دی پکار او چه ودیته وگوري
چـى داخـو پـه كثـرت استـعـمال سره دغه شي فساد ته رسيږي يـعنى
سبب دفساد گرزي نـوبيـا ددی اصـل تـقاضا داده چه دغه سبب دی
نـاجـائز سی ځکه سبب دفساد فساد وی نوشوافع صاحبان رحمه الله
عـليهـم و اول اصـل ته نظر کوي ددغـی درجـی اسبـاب جائز بولی او
احـنـاف ومـالـكيـه صاحبان رحمه الله عليهم دويم اصل مخته ا يږدی
هـغـه ددغـى درجى ذريـعه هم ممنوع بولی مثلاً دیوی میاشتی په پور
یوشي په زر ۱۰۰۰ روپيه خرخ کړی پیسی ئی بائع ته نه وی ور کړی
بيـرتـه ئي ترزر ۱۰۰۰ روپیه په کمه واخلی شوافع صاحبان رحمه الله
عليهم ودغي دويمى بيع ته جواز ور کوي وائی دغه بيعه ده۔
بيع په شريعت کښی جـائـز ده او احناف ومالكيه صاحبان رحمه الله
عليهم وائی چه دغه بيع ممنوع ده ځکه داشبه ربو ده۔
داپـه كثـرت سـره ذريعه دفساد گرزي چـى عيـن ربو ده نولکه څنگه
سـى عين ربو منع ده دغه رنگه شبه ربو هم منع ده ځکه شبه ربو سبب
او مـفـضـى وعيـن ربو ته ده اودغه رنگه داجنبيه شځی سره خلوة کول
ممنوع ده په نزد داحنافو او مالیکیوصاحبانو رحمه الله علیهم
ځـکه دغه که ممنوع نه سی اخير مفضى وفساد ته ده چی زناده اوهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا رنګه سفر کول دغیر محرم سره ممنوع ده ځکه دا اخیر مفضی وزنا ته ده اوهم دغه رنګه پر قبرو باندې مساجد جوړول چه اخیره نتیجه ئی د مړی عبادة شروع کول دې اویاد فحش او فحاشي مرکز جوړول دې نوله دی وجی ددغی درجی اسباب وذرائع ممنوع دې په نزد داحنافو ومالکیه صاحبانو رحمه الله علیهم کځه هم په نفس دغه سبب کښنی خوبدی اوفساد نسته خولکن مفضی فسادته ده نوځکه دا اسباب ټول ممنوع دې۔

﴿ پنځمه قاعده ﴾

په معصیت کښنی معونت کول

دسدّ ذریعی اصول چی ذکر سوله هغودا سوال پیدا سو چی دګناه په کار کښنی دمعونت کولو څه حکم ده تردغه قاعده لاندی خو مطلق تعاون په معصیت کښنی، معصیت ده لکه داقول دالله (جلّ جلاله) لَا تَعَاوَنُوْ عَلى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ط (ایه سورة المائده)

ترجمه: معونت مه کوی پر معصیت اوپر تعدی باندې سوال داده چی له ایات مبارکه څخه خو دامعلومیږي چی مطلق معونت علی المعصیت منع ده که بعید وی اوکه قریب وی اوحال داده که مطلق معونت علی المعصیت منع سی نودخدای (جلّ جلاله) مخلوق به په سخته تنګی کښنی مبتلا سی اوخاص کز په معاملا تو کښنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودشریعت مزاج داده چه هغه دانسان لپاره دحرج او دتنگی سامان نده بلکه باعث دسکون او دسهولت ده الجواب دغه دوا ړی خبرې په نظر کښې نیول سوی د ې نوځکه فقهاء رحمه اَللّٰه تعالیٰ علیهم دتعاون بعض صورتونه ممنوع اوبعض صورتو نه جائز کړی دې په دی سلسله کښې دفقهاء رحمه الله علیهم په تصریحاتو اوقیاساتو کښې اختلاف هم سته او تعارض هم

دفقها رحمه الله علیه مختلف تصریحات اوجزئیات سی مخ ته کښیږدی داسی ځینی فهمیږی چی په معصیت کښې دتعاون دری صورتو نه ناجائز او گناه ده۔

اول صورة

په داسی شیانو کښې معونت کول چی دهغو وضع د گناه لپاره سوی وې مثلاً دداسی آلاتو اواسبابو تجارت چی له هغو څخه مقصد خاص لهو اولعب وې مثلاً بُت فروشی او دغزلو ویلو سامان دفلمی غزلو کیسټان فحش تصویرونه دشرابو او تریاقو خرڅیدل وغیره داټول گناه اوممنوع ده ځکه داشیان با الذات د گناه ذریعه ده یعنی دامعصیت قائم پدی پسی ده ددغو شیانو مقصد د گناه اومعصیت داشاعت نه ماسوی بل هیڅ خبره نه سی کیدلی ردالمحتار کتاب الحظر والاباحة فصل فی البیع (۲۷۷، ج-۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ دویم صورة ﴾

دا سی کار کول چی باالذات جائزوی او ددا سړی نیت هم صحیح وی مګر بعض داسی قرائن موجود وی سی په داسی عمل دیو سړي دمعصیت او ګناه قوة حاصلیږی داصورة هم معونت علی المعصیت ده ودیته فقها رحمه الله علیهم مکروه ویلی ده مثال ئی داده چه له یو داسی سړی سره ده مرئی بیع و کړی چی پر هغه باندي خبروی دغه بائع چی دغه مشتري دلواطت مریض ده۔

یا پر داسی ملك باندي اسلحه خر څول چی هغه له مسلمانو سره پر سرد عداوة وی چی وهغه ته فقهاء رحمه الله علیهم دارالحرب وائی نودا واضح قرینه ده چی دغه مرئی د ګناه او معصیت لپاره اخستل کیږی دغه رنګه دغه اسلحه د عالم اسلام دضرر رسولو لپاره خرڅیږي ردالمحتار (٢٧٧، ج-٥)

﴿ دریم صورة ﴾

یعنی سی یو کار په نیت دمعونت علی المعصیت کوي یعنی هغه کار په اصل کښی دمعصیت لپاره نه وي لکن استعمال ئی د ګناه لپاره هم کیداسی دا ضورة هم ناجائز ده لدی وجهی چی دکار د بد والی لپاره دوه صورته دی یو صورة داده چی دغه کار باالذات مذموم او ګناه ده او دویم صورة داده چی دغه کار په اعتبار دذات سره صحیح وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خولیکن په ورسته کښې چې کوم نیت او جذبه وی هغه مذموم او ناپسنده وی نو دغه دری صورته دمعونت ناجائز اوناروادي۔

په اول صورة کښې داعمل بالذات مذموم ده ځکه خودا معصیت قائم په دغه شی پوری ده او په دوم صورة کښې کڅه هم دغه عمل بالذات جائز ده خولکن سبب لپاره دمعصیت ده نوداهم ناجائز سو په معونت علی المعصیت کښې داخل سو او دریم صورة بالذات جائز ده او سبب لپاره دمعصیت هم نه ده خو لیکن نیت مذموم کو لکه ځنګه چې رسول الله وائی اِنَّمَاالْاَعْمَالُ بِالنِّيَاتِ (الحدیث)

ترجمه: دار اومدار دا اعمالو موقوف ترنیت پوره ده لدی دا معلومه سوه چې انسان کڅه هم صحیح عمل په نیت دفساد سره وکړي نودغه عمل ممنوع اوناروا ده (حلال و حرام مع زیادة)

﴿ المقصد الاولی فی حرمت المسکرات والمفتراة ﴾

مقصد اول په حرمت دمسکراتو ومفتراتو کښې په دي کښې ټول ائمه ومجتهدین دین متین سره متفق دي چې مسکرات و مفترات حرام دي ځکه اصول اربعه پردي ګواهی ورکوي چې منشیات حرام دي خو لیکن صرف په خمر کښې دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه اود امام شافعی رحمه الله علیه اختلاف ده امام ابو حنفیه رحمه الله علیه هر مسکر حرام بولی خو مګر خمر نه ورته وائی او مام شافعی رحمه الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه و هر مسکر ته خمر وائی دغه اختلاف به هم انشاء الله العزیز
بیان کړو په لږ ورسته کښې اَللّٰه (جل جلاله) وائی

يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ط

ترجمه: لتاڅخه سوال کوي اي محمد ﷺ دشرابو اودقیمار ته ورته
ووایه چه په شرابو اوقیمار کښې غټه ګناه ده نفع هم پکښې سته خو
لیکن ګناه ئې تر نفع غټه ده

اعلم ان قوله يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ط
ليس فيه بيان انهم عن اى شئى سألوا
فانه يحتمل انهم سألو عن حقيقة وماهية ويحتمل انهم سألو
عن حل الانتفاع به ويحتمل انهم سألو عن حل شربه
وحرمته الا انه تعالىٰ لما اجاب بذكر الحرمة دل تخصيص
الجواب على ان ذلك السئوال كان واقعا عن الحل والحرمة

امام رازي رحمه الله علیه وائی چی په دغه قول کښې يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ
الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ط دا بیان نسته چی دوي له څشی سوال وکو ځکه
خودا احتمال لري چی دوی دی له حقیقة او ماهیة دشرابو اودقیمار
څخه سوال کړی وي او دا احتمال هم لري چی له نفع اخستلو څخه
دي سوال کړي وي اودا احتمال هم لری چی له حلت او له حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دڅښلو څخه دې کړې وی خولکن کوم وخت چی اَللّٰه (جل جلاله) په ذکر دحرمت سره جواب ورکو نودغه تخصیص دجواب دلالت پردی باندی کوی چی ددوی سوال له حل اوله حرمت دڅښلو څخه وُو وفی الایة مسائل

﴿ المسألة الاولیٰ ﴾

قالوا نزلت فی الخمر اربع ایاتٍ نزل بمکة قوله تعالیٰ وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِیْلِ وَالاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَکَراً وَّرِزْقاً حَسَناً (سورة النحل ایه نمبر ۹۷) وکان المسلمون یشربونها وهی حلال لهم ثم ان عمر و معاذ ونفرمن الصحابه رضی الله عنهم قالو یا رسول الله صلی الله علیه وسلم افتنا فی الخمر فانها مذهبة للعقل مسلبة للمال فنزل فیها قوله تعالیٰ قُلْ فِیْهِمَا اِثْمُ کَبِیْرُ وَّمَنَافِعُ لِنَّاسِ ط فشربها قوم و ترکها اخرون ثم دعا عبدالرحمن بن عوف ناساً منهم فشربو وسکرو افقام بعضهم یصلی فقراء قُلْ یَاایَّهَا الْکٰفِرُوْنَ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ط فنزلت لَا تَقْرِبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُکٰارٰی ط (سورة النساء ایه نمبر ٤٣)

فقل من شربها ثم اجتمع قوم من الانصار وفیهم سعد بن ابی وقاص فلما سکروا افتخروا وتنا شدوا الاشعار حتی انشد سعد شعرافیه هجاء للأنصار فضربه انصاری بلحی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعير فشجه شجة موضحة فشكا الیٰ رسو الله ﷺ فقال عمر رضی الله عنه اللهم بين لنافی الخمر بياناً شافياً فنزل اِنَّمَا الْـخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ الیٰ قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ط (سورة المائده ۹) فقال عمررضی الله عنه انتهينا يارب۔

امام رازی رحمه الله عليه وائی چی پد ې ايات کښی مسائلی دی اوله مسئله پد ې کښی ده چی په خمر کښی څلور اياتونه نازل سوې دي په مکه مکرمه کښی دغه ايات نازل سو وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرًا وَّرِزْقاً حَسَناً (سورة النحل نمبر ٦٧) يعنی دميوونه دکجور او دانگورو نه جوړوې ددې څخه نشه أو عمده خوراك نو مسلمانانا نوبه شراب څښنل ځکه خوشراب حلال وُو ودوی ته لدې ورسته حضرت عمررضی الله عنه او معاذرضی الله عنه اويوڅه نور صحابه کرام رضی الله عنهم ورسول الله ﷺ ته وويل چی مونږ ته په شرابو کښی فتویٰ راکړه داخو مذهب عقل لره دی او مسلب مال لره دې نو بيا دغه ايات مبارك نازل سو قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ط ای محمد ﷺ ورته ووايه چی پدې کښی گناه تر نفع غټه ده لدی ورسته بعض خلگو څښنل ځکه خو قطعاً نه ووبند او بعض خلگو پريښوُو لدی ورسته عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه له قوم څخه خلگ راوغشتو په ميلمستيا هغوې راغلوبيا يه شراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وڅښنل اونشـه شُـو بعـض ولـمـاتځه ته ولاړسو په لمانځه کښې دغه سـورة شروع کړو قُـلْ يَـاأَيُّهَـا الْكٰفِرُوْنَ لَااَعْبُدُ مَاتَعبُدُوْنَ ط دغه الـفـاظ ئـی ردوبـدل ويـل دلا اعبـد پرځـائی اعبد ويل نوبيا دغه ايات مبارك نازل سو لَا تَـقْرَبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوْا مَا تَقُوْلُوْنَ ط يعنی ای ايماندارو مه نزدی کيږی ولـمانځه ته کوم وخت چـی تـا سو پـه نشـه کښې يـاسـت تـردی چـی پـوه شـی چی تاسوڅه وايـاست لدې ايـات ورستـه بياد شرابو څښنل ډيـر کـم سوبيا يووخت دانصارو يوڅه خلگ سره يوځای سواوپيدې کښې سعد بن ابی وقاص رضی الله عنه هم وُوکوم وخت چی په شراب څښنلو سره نشه سوُو نو فـخـر ونـه ئـی کول او شعرونه ئی جوړول سعد يوشعر جوړ کو چی په هـغو کښې دانـصـاروذم اوبـدی وه نـويـو انصـاری داو بن دزامـی پـه هډوکی۔

دی شـكـاره ټپ ئی پکښې جـوړ کـو سـعـد خپله غوصه نوش کړه او شـكـايت ئی وَرَسُول الله ﷺ ته وکو حضرت عمر رضی الله عنه. وويل يا اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ تـه په شرابو کښې پـوره بيـان وکړه نوبيادغه ايات نازل سو اِنَّـمَـا الْـخَـمْرُوَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَـمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْن اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّـوقَـع بَيْـنَـكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِى الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدُّكُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ط (سورة المائد نمبر ۹۱)

فقال عمررضی الله عنه انتهینا یارب

یعنی شراب اوقیمار اوبتان او غشی مردار دی دشیطان کارونه دی ددی شیانو څخه ځان وساتی نو په تحقیق سره به نجات پیدا کړی لدغو نقصانو څخه شیطان خودغواړی چه واچوی ستاسو په مینځ کښې دښمنی او بغض په ذریعه دشرابو او قیمار او منع کړی تا سولره اَللّٰه (جلّ جلاله) دیادڅخه پس وس هم تا سوبه منع شی؟ حضرت عمر رضی الله عنه وویل مونږ منع یو یا ربه۔

قال القفال رحمه الله علیه والحکمة فی وقوع التحریم علی هذالترتیب ان الله تعالی علم ان القوم قدکانوا ألفوا شرب الخمر وکان انتفاعهم بذلك كثيرا فعلم أنه لومنعهم دفعة واحدة لشق ذلك علیه فلا جرم استعمل فی التحریم. هذا التدریج وهذا لرفق حضرت قفال رحمه الله علیه وائی چی په وقوع دتحریم کښې پر دغه ترتیب حکمت داوُو چی اَللّٰه (جلّ جلاله) پر دی عالم وُوچی قوم دشرابو څښلو سره ډیره مینه اوألفت لري اوډیره نفعه ورباندی اخلی نوکه ئی چیر ې په یوه وار ځینی بند کړې نو پر دوی باندی به ډیره سخت سی نوځکه ئی په تحریم کښې دغه ترتیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نرمي استعمال کړه۔

﴿ المسألة الثانی ﴾

اعلم ان عندنا ان هذه الاية دالة على تحريم الخمر فنفتقر الىٰ بيان ان الخمر ما هو؟ ثم الى بيان ان هذه اللايات دالة على تحريم شرب الخمر دويمه مسئله امام رازی رحمه الله عليه وائی چه پدی خبره پوسه چی زمونږ پر مذهب باندی دغه ايات مبارك دلالت پر تحريم دشرابو کوی نومونږو دی بيان ته محتاج يو چی خمر و چيشئی ته وائی اوله هغه ورسته ودی بيان ته محتاجه يوچی دغه ايات مبارك پر حرمت د ښښلو دخمر باندې دلالت کوې۔

اما المقام الاول فی بيان ان الخمر ماهو؟

اول مقام پدی کښی ده چی خمر کوم شی ده؟

قال الشافعی رحمه الله عليه کل شراب مسکر فهو خمر وقال ابو حنفيه رحمه الله عليه الخمر عبارة عن عصير العنب الشديد الذی قذف بالذبد۔

امام شافعی رحمه الله عليه وهر مسکر شرابو ته خمر وائی او امام ابوحنفيه رحمه الله عليه وائی چی خمر عبارة دی له هغو او بوچی له انگورويه و نښنځئی او سخت سی او بيازگ غورځوې امام شافعی رحمه الله عليه پر خپل دغه قول باندې جی هر مسکر خمر دی يعنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر مستي راوستونکی شئی شراب دې دلائل وائی۔

﴿ الحجة الاولیٰ ﴾

احدها ماروی ابو داود فی سننه عن الشعبی عن ابن عمر رضی الله عنهما قال نزل تحريم الخمر يوم نزل وهی من خمسة من العنب والتمر والحنطة والشعير والذرة والخمر ماخمر العقل اول دليل داده چی امام ابو دائود رحمه الله عليه په خپل سنن ابوداود کښی له شعبی رحمه الله عليه روايت کوي او هغه ئی له ابن عمررضی الله عنه روايت کوي هغه ويلی دی چی په کوم ورځ چی تحريم دخمر نازل سو په هغه وخت کښی شراب له پنځو شيا نوجوړيدو له انګورو اوله خرما اوله غنمو اوله اوربشو اوله جوارو اوشراب هغه شی ته وائی چی عقل پټه وی حاصل ددليل ئی داده چی حضرت عمررضی الله عنه يا ابن عمررضی الله عنه تصريح پدی باندې کړی ده چی په وخت دحرمت دخمر کښی خمر له دغو پنځو شيا نوجوړيدو۔ اودی عالم پر لغت هم وُو داسی نه سی ويل کيدای چی دده دی علم پر لغت دخمر باندی نه وی نولدی دامعلومه سوه چی لکه څنګه سی وهغه مسکرته چی له انګورو جوړسوي وی خمروائی دغه رنګه وهغه مسکرته هم خمروائی چی له خرما اوله غنمو و غيره څخه جوړ سوی وی او دغه رنګه دغه مذکور حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضـی الله عنه په اخیر دحدیث شریف کښې وائی چی خمر هغه شی

ته وائی چی عقل مغلوب کوي

نودغه لفظ بیا عام ده تخصیص ترعنب پوری نه لري۔

﴿ الحجة الثانية ﴾

روی ابـود او دعـن النعمان بن بشیررضی الله عنه قال قال رسـو الـلـه ﷺ ان مـن الـعنب خمرا وان من التمر خمرا وان من العسل خمرا وان من البر خمرا وان من الشعير خمرا۔

دویـم دلیـل داده چـی امـام ابـو داود رحـمــه الـلـه علیـه لـه نعمان ابن بشیـررضـی الـلـه عنه څخه روایـت کوي هـغـه ویـلـی دی چه رسول الـلـه ﷺ وویل چی خمر له انګو رو وی او خمر له خرماوی او خمر له عسلو وی او خمر له غنمو وی او خمر له اور بشو وی۔

والا ستـد لال بـه مـن وجهیـن احـدهما ان هذا صریح فی ان هـذه الاشیـاء داخـلة تـحـت اسـم الـخـمر فتكون داخله تحت الآية الدالة على تحريم الخمر۔

والثـانـی انـه لیـس مـقـصود الشارع تعليم اللغات فوجب ان يـكـون مراده من ذلك بيان ان الحكم الثابت فى الخمر ثابتً فيهـا او الـحكم المشهور الذ ي اختـص بـه الـخمر وهو حرمة الشرب فوجب ان يكون ثابتاً فی هذه الاشربة۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام شافعی رحمه الله علیه په دغه مذکور حدیث باندی له دو وجهو دلیل نیولی ده اول له وجهه داده چی په دغه حدیث شریف کښی دا صراحةً ذکر دی چی دغه پنځه شیان ترنامه دخمر لاندې دی نوکوم وخت چی ترنامه دخمر لاندی سو نو ترهغه ایات لاندې سو کوم چی دلالت کوې پر تحریم دخمر باندې چی هغه إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ ده

دویمه وجه داده چی مقصود د شارع ﷺ په دغه حدیث کښی تعلیم دلغاتونده نو چه تعلیم دلغاتو مقصود نه سو نودا لازمه ده چی مراد شارع له دغه حدیث داده چی کوم حکم چی په خمر کښی ثابت ده هغه حکم په دغو نورو کښی هم ثابت ده یعنی لکه څنګه سی په خمر کښی دا حکم ثابت ؤ چی دخمر څښل حرام دی دغه رنګه په هغه نورو کښی هم دا حکم ثابت ده یعنی دهغو څښل هم حرام دي قال الخطابی رحمه الله علیه وتخصیص الخمر بهذه الاشیاء لیس لاجل ان الخمر لایکون الامن هذه الخمسة باعیانها وانما جری ذکرها خصوصاً لکونها معهودة فی ذلك الزمان فکل ماکان فی معناها من ذرة اوسلت او عصارة شجرة فحکمها حکم هذه الخمسه کما ان التخصیص الاشیاء الستة بالذکر فی خبر الربوا لایمنع من ثبوت حکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الربو فی غیرها۔

خطابی رحمه الله علیه وائی چی تخصیص دخمر پدغوشیانو پوری لدی وجهی نه ده چی خمر خاص له دغوشیانو جوړ یږي له بل شی نه جوړ یږی بلکه تخصیص ئی له دی وجهی ده چه په هغه زمانه کښی له هغو شیانو جوړید ویعنی له غنمو اوله اور بشو اوله انگورو۔ او له خرما اوله عسلو نوهر هغه شی چی په معناً د دوی کښی وی چی هغه عبارۀ ده له جوارو اوله هغه او ربشو چی پوستکی ئی نه وی او له څپو سه ددرختو هغولره حکم ددغو پنځو شیانو ده۔

لکه تخصیص دهغه شپږو شیانو په ذکر کولو سره په حدیث دربو کښی چی منع نه راولی له ثبوت دحکم دربو په غیر ددغو شپږو شیانو کښی یعنی لکه څنگه چی په حدیث دسود کښی چی الحنطه بالحنطة والشعیر باالشعیر۔

الی قوله مثلاً بمثلٍ دغه سود مختص تردغو مذکورو شیانو پوری نه ده بلکه هر هغه شی چی ددوی په معنیٰ کښی وی په هغه کښی سود راځی دغه رنگه پدغه حدیث دخمر کښی چه کوم پنځه شیان ذکر دي دامختص ترخمر پوری‌ندی بلکه هر هغه شی چی په معنی ددغو پنځو کښی وی هغه ته خمر وائی لکه بنگی او ترياق ځکه دوی هم مذهِب او مُخمِر عقل لره د ي نوتر لفظ دخمر لاندی دی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ الحجة الثالثة ﴾

روی ابو داود ایضاً عن نافع عن ابن عمر قال قال رسول الله ﷺ کل مسکر خمر وکل مسکر حرام

دریم دلیل داده چی داهم ابو داود رحمه الله علیه روایت کړی ده له نافع رضی الله عنه هغه روایت کړې ده له ابن عمر رضی الله عنه هغه وائی چی رسول الله ﷺ وویل چی هر مسکر شئی خمر ده او هر مسکر حرام ده۔

قال الخطابی رحمه الله علیه قوله علیه السلام (کل مسکر خمر)

دل علي وجهین احدهما ان الخمر اسم لکل ماوجد منه السکر من الاشربه کلها والمقصود منه ان الآیه لمادلت علی تحریم الخمر وکان مسمی الخمر مجهو لاللقوم حسن من الشارع ان یقال مراد الله تعالیٰ من هذه اللفظة هذا ام علی سبیل ان هذا هو مسماه فی اللغة العربیه او علی سبیل ان یضع اسماً شرعیاً علی سبیل الاحداث کما فی الصلوت والصوم وغیرها خطابی رحمه الله علیه وائی چی رسول الله ﷺ دغه قول کل مسکر خمر په دو وجهو پر خپل مدعی باندې دلالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي اولـه وجه داده چې خمر دهرهغه څيښونـکې شئی وم ده چه له هـغه سکر اومستی پيښيږی او مقصود له دی قول څخه داده چې دغه ايات اِنّـما الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ الی قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُوْنَ ط چې کوم وخـت دلالـت پـر حـرمـت دخمرو کو نوخمر قوم ته نه وُو معلوم چې خـمـرد کومی اشربی نوم ده نوشارع داوړ وښوده چې د اَللّٰه (جلّ جلاله) مـراد له لفظه دخمر څخه دغـه مسکر شی ده په دی طريقه چې ددغه مسـکـرشی نوم په لغت عربيه کښې خـمـرده اويا پدی طريقه چې اَللّٰه (جلّ جلالـه) ودغــه مسـکـرشی تـه وُس نوی پـه شرع کښې دغــه لفظ دخمروضع کو لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چې ودغه فعل مخصوص ته په شرع کښې لـفـظ دصـلوٰة مثلاً وضع کړی ده **والـوجـه الآخر ان يکون مـعـنـاه کـاالخمر فی الحرمة وذلك لان قوله هذا خمر فحقيقه هـذا لـلـفظ يفيدکو نه فی نفسه خمراً فان قام دليل علی ان ذلك مـمتـنـع وجب حمله مجازا علی المشابهة فی الحکم الذی هو خاصية ذلك الشئ۔**

خـطـابـی رحـمـه الله عليه وائی چې بله وجه داده چې ددغه قول (کل مسـکر خمر) معناد اکيدلی سی چې دغه مسکر لکه خمر دا سی دی پـه حرمت کښې څـکه که څوك داسـی ووائـی چې داخمر دی يعنی شراب دی مثلاً نودغه لفظ خو داتقاضا کوي چې فی نفسه دی داغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـی خـمـرونی او کـه پـردی بـانـدی دلیل قائم سی چی دغه شی کله خـمـروو حـقیـقة نوبیادا لازمه ده چی مجازابه اطلاق دخمرور باندی کوی پر دغه شی باندې یعنی دا به وائی چی حکم ئی حکم دخمر ده ځکـه چـی پـر خمر باندی چی حکم دحرمت په کوم علت سوی وُو هغه علت په دغه شی کښې هم موجود ده چی هغه علت سکر ده۔

﴿ الحجة الرابعة ﴾

روی ابـو داود رحـمـه الـلـه علیه عن عـائشه رضی الله عنها انها قالـت سـئـل رسـول الـلهﷺ عن البتع فقال کل شراب مسکر فهو حرام۔

قـال الـخـطابی رحمه الله علیه البتع شراب یتخذ من العسل وفیه ابطال کل تاویل یذکره اصحاب تحلیل الانبذة وافساد لـقـول مـن قـال أن القلیل من المسکر مباح لانه علیه السلام سـئـل عـن نـوع واحـد مـن الانبـذة فاجاب بتحریم الجنس فیـدخـل فیـه الـقلیل والکثیر منها ولو کان هناك تفصیل فی شئی من انواعه ومقادیره لذکره ولم یهمله۔

څلورم دلیـل داده امـام ابـو دائـود رحمه الله علیه له ام المؤمنین بی بی عـائشـه رضـی الـلـه عنها څخه روایـت کوي دا وائـی چـی لـه رسول اللهﷺ څخه سـوال له بتع وسو رسول اللهﷺ ورته وویل چی هر هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شراب چې نشه او مستي را وسترنکي وي هغه حرام دي خطابي رحمه الله عليه وائي چې بتع هغه شرابو ته وائي چه له عسلو جوړ سوي وي او دا وائي چې پدغه حديث شريف کښې ابطال دهرهغه تاويل دي چې اصحاب تحليل الانبذه ئي ذکر کوي اوفساد دهغه قول ده چې وائي قليل له مسکر څخه مباح ده ځکه له رسول الله ﷺ څخه سوال له يوي نوع دشرابو وسو او ده جواب په تحريم دجنس سره ورکو نو په جنس کښې قليل او کثير دواړه داخل دي نو که چيري بالفرض وتقدير تفصيل پکښې وائي مثلاً چې فلاني قسم حلال دي او فلاني قسم حرام دي يا مثلاً که دونه مقدار ؤو نوبيا حلال دي اوکه دو نه ؤو بيا حرام دي نوبيا به دغه سي مهمل نه ويل چې **کل شراب اسکر فهو حرام** يعني هغه نوع او مقدار ئي بيا ذکر کول۔

﴿ الحجة الخامسة ﴾

روى ابو دائود رحمه الله عليه عن جابر بن عبدالله رضى الله عنه قال قال رسولُ الله ﷺ

ما اسکر کثيره فقليله حرام

پنځم دليل داده امام ابو داؤد رحمه الله عليه له جابر ابن عبدالله رضى الله عنهما څخه روايت کوي هغه وائي چې رسول الله ﷺ وويل هغه شي چې ډيرئي مستي را وستونکي وي دهغه لږ هم حرام ده يعني قليل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او کثیر دمسکراتو علی السویه دی

﴿ الحجة السادسة ﴾

روی ایضاً عن القاسم عن عائشه قالت سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول کل مسکر حرام وما اسکرمنه الفرق فملأ الکف منه حرام قال الخطابی رحمه الله علیه الفرق مکیال یسع ستة عشر رطلاً وفیه ابین البیان ان الحرمة شاملة لجمیع اجزاء الشراب۔

شپږم دلیل داده چی مذکور راوی له قاسم رضی الله عنه هغه له بی بی عائشه رضی الله عنها څخه روایت کوي داوائی چی ماله رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه او ریدلی دي هغه ویل هر مسکر حرام ده او هغه شی چی دهغه فرق مستیدونکی اونشه را وستونکی وی له هغه شی څخه یوموټ هم حرامده خطابی رحمه الله علیه وائی چی فرق هغه پیمانی ته وائی چی په هغه کښی شپاړس رطل ځایږی او پدی حدیث کښی واضح تربیان داده چی حرمت ټولو اجزاء دشرابو ته ورشامل ده۔

﴿ الحجة السابعة ﴾

روی ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب عن ام سلمه

قالت نهی رسول الله صلی الله علیه وسلم عن کل مسکرو مفتر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوم دليل داده امام ابو داود رحمه الله عليه عن شهر بن حوشب رضی الله عنه څخه روایت کوي او هغه ئی له ام سلمه رضی الله عنها څخه کوي هغه وائی چی رسول الله ﷺ منع وفرمایله له هر مسکر شی او له هر مفتر شی څخه قال الخطابی رحمه الله علیه **المفتر کل شراب یورث الفتور والخدر فی الاعضاء وهذا لاشك انه متناول لجمیع الانواع الاشربه فهذ الاحادیث کلها دالة علی ان کل مسکر خمرو هو حرام۔**

خطابی رحمه الله علیه چی وائی مفترو هر هغه شرابو ته وائی چی مورثه ئی فتور او خدر وی په اعضاء کښی یعنی چی په اندامو کښی سستی او کهالی پیدا اکوي هغه ته مفتر وائی او داحدیث بیشکه وټولو اقسامو دشرابو ته شا ملیږی امام رازی رحمه الله علیه وائی چی دغه احادیث ټول دلالت کوی پردی باندي چی هر مسکر خمردی او خمر حرام دي۔

نوله دی دامعلومه سوه چی هر هغه شی چی مستی او نشه پیدا کوی په بدن کښی لکه شراب وغیره مثلاً هغه تر لفظ دمسکر لاندی دی هر هغه شئی چی په بدن کښی سستی او کهالی پیدا کوي لکه نسوار وغیره هغه ترلفظ دمفتر لاندی دي۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ النوع الثانی من الدلائل علی ان کل مسکر خمر ﴾

دویمه نوع له دلائلو پر دی باندی ده چی هر مسکر خمر دی **التمسك**
بالا شتقاقات قال اهل اللغة اصل هذالحرف التغطية سمی
الخمار خمارّ لانه يغطی رأس المرء ة وخمرت رأس الاناء ای
غطته والخامر هوالذی يكتم شهادته قال ابن الانباری رحمه
الله عليه سميت خمر لانها تخامر العقل ای تخالطه دليل په
اشتقاقاتو سره ده اهل اللغة والاوائی چی اصل ددغه حرف تغطية ده
يعنی پوټيدل دی وټکری ته ټکری وائی يعنی خماروړته وائی لدی
وجهی چی د ښځی سرورپټه وی او دغه رنګه دخمرت رأس الاناء
معنی داده چی مادلو ښی سر ورپټ کو او دغه رنګه خامر وهغه چاته
وائی چی خپله شاهدی پوټه وی او ابن انباری رحمه الله عليه وائی
چی وخمرته خمر وائی لدی وجهی چی عقل پوټه وی او سره ګډوډ
کوی يه **الاشتقاقات دالة علی ان الخمر مايكون ساترا للعقل**
كما سميت مسكراً لانها تسكر العقل ای تحجزه وكأنها
سميت بالمصد رمن خمره خمراً اذا ستره للمبالغه ويرجع
حاصله الی ان الخمر هو السكر لان السكر يغطی العقل
ويمنع من وصول نو ره الی الاعضاء فهذه الاشتقاقات من
اقوی الدلائل علی ان مسمی الخمر هو المسكر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اشتقاقات پر دی باندی دلالت کوې چی خمر وهغه شی ته وائی
چی پوټیدونکی عقل لره وی لکه څنگه سی مسکر نامدار سوځکه
خو عقل منع کوی او بند وی یه یعنی دا خمر په مصدر سره نامدا ره
سو مبالغة یعنی حق خودا وُوچی ددغه خمر نوم مخمر وائی خولکن
مبالغةً یه خمر ورته وویل لکه په زید عدل کښی مثلاً چی حق داده
چی زید عادل ووائی خو لکن دزیادة عدل په وجه باندی زید عدل
ووائی مبالغةً حاصل د کلام دادهِ چی خمر ودغه سکرته یعنی ودغه
نشی ته وائی ځکه خوداسکر یعنی دانشه عقل سلبه وی نو دغه
اشتقاقات له اقوٰی دلائلو څخه دی پر دی باندی چی خمر
دمسکرشی لپاره نوم ده یعنی هغه مسکرئی مسمٰی ده نوهر مسکر
خمر ده او هر خمر حرام ده

﴿النوع الثالث من الدلائل على ان الخمر هو المسكر﴾

ان الامة مجمعة على ان الايات الواردة فى الخمر ثلاثة اثنان منهاورد
بلفظ الخمر احدهما هذه الاية والثانية اية المائده والثالثة وردة فى
السكر وهو قوله لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى ط وهذا يدل
على ان المراد من الخمر هو السكر۔

دریمه نوع له دلائلو چی هغه دلالت کوې پردی باندی چی خمرو
مسکرته وائی هغه داده چی امت اجماع پردی باندی کړی ده چی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اياتونه چی په خمر کښی وار دسوی دی هغه دری دی دوه په لفظ دخمر واردسوی دی چی یو دغه ایات ده وَيَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌوَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا۔

او بل دغه ایات ده چی اِنَّمَا الْخَمْرُوَالْمَيْسِرُوَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ ط الایه

او دریم دغه ایات ده چی لَاتَقْرَبُوالصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى بلكه څلورا یا تو نه دی څلورم داده۔

وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حسناً نودا دلالت کوي پردی باندی چی مراد له خمر څخه سکرده ځکه خو بعض ایاتو نه په لفظ دخمر سره راغلی دی او بعضی په لفظ دسکر سره راغلی دی مقصد اوهدف دایاتو یو شی ده نودا معلومه سوه چی سکراو خمر یو شی دی۔

﴿النوع الرابع من الدلائل ان سبب تحريم الخمر هو﴾

ان عمرو معاذ قالا يا رسولله ان الخمر مسلبة للعقل مذهبة للمال فبيّن لنافيه فهما انما طلبا الفتوى من الله ورسوله بسبب كون الخمر مذهبة للعقل فوجب ان يكون كل ماكان مساوياً للخمر فی هذا المعنى اما ان يكون خمرً او اما ان

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكون مساوياً للخمر فى هذا الحكم.

ځلورمه نـوع لـه دلائـلو داده چي سبب د تحريم دخمر داده چي عمر ومـعـاذ رضى الله عنهما و ويل چي يا رسول الله چي خمر خو مذهب مـال لـره دى او مسـلـب عقل لره دى نو ته مونږ تـه بيان پكښى وكړه يعنى دوى دوو خو له اللّٰه (جلّ جلاله) او د اَللّٰه (جلّ جلاله) له رسول څخه فتـوى طـلـب كـړه لـدى وجهـى طـلـب كړه چي دغه خمر مذهب او مسـلـب عقل لره وو نو اَللّٰه (جلّ جلاله) دافتـوى ور كړه چي دغه مردار دى دشيـطـان عـمـل ده نولدى دا معلومه سوه چي دالازمه ده چي هر هـغـه شـى چـى له خمر سره مساوى وى پدغه معنى كښى يـعنى چي مسـلب عقل لره وى نو هغه شى به يا په خپله خمر و ي او يابه له خمر سره په حكم كښى مساوى وى چي اَللّٰه (جلّ جلاله) پدغه ايات كښى هـغه حكم ذكر كو اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُاه حـاصل ئى دا سوچي هر هـغـه شـى چـى مـذهـب عـقـل لـره وى هغه به ياعين خمروى او يابه مسـاوى لـه خـمـره سـره وى نو ترياق وافيون وغيره كښه هـم په عين خـمريت كښى عـلـمـاء اختـلاف لـرى چي عين خمر نه دى لكن په مسـاويت كښى لـه خـمر سرِه هيڅوك اختـلاف نسـى كـولى ځكـه خـودوى هم داسى مذهب او مسلب عقل لره دى لكه خمر چي وُو نو دوى بـه لـه خـمـر سره په حكم كښى مشتـرك وى. يـعـنى په حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کبنی نه په نجسیة کبنی۔

﴿ النوع الخامس من الدلائل ﴾

ان الله علل تحریم الخمر بقوله تعالیٰ اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُّوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوة (سورة المائده ایه نمبر ۹۱)

اَللّٰه (جلّ جلاله) علت دحرمت دخمر پدی خپل قول باندی ویلی ده چی شیطان اراده لری ددی چی ستاسو په میانځ کبنی دبنمنی او بغض واچوی په ذریعه دشرابو او دقیما راومنع کړی تاسولره له یا ده دااَللّٰه (جلّ جلاله) اوله لمانځه څخه۔

ولا شك ان هذا الافعال معللة بالسکرو هذا لتعلیل یقینی فعلی هذا تکون هذه الایة نصاً فی ان حرمة الخمر معللة بکونها مسکرة فاما ان یجب القطع بان کل مسکر خمر وان لم یکن کذلك فلا بد من ثبوت هذا الحکم فی کل مسکر وکل من انصف وترك العناد علم ان هذه الوجوه ظاهرة جلیلة فی اثبات هذا المطلوب۔

پدې کبنی شك نسته دغه افعال چه بغض او دشمنی ده او بندیدل دی دخدای (جلّ جلاله) له یا ده او له لمانځه څخه دا معلل په سکر سره دی یعنی ددغوا افعالو علت نشه ده کدغه نشه نه وی نو دغه افعال له

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسـانه نه صادر ریږی او دغـه تعلیل هـم یقینی ده یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) شـراب.هـم پدغه وجه حرام کړی دی چی بغض او دبنمنی او بندیدل دخدای(جلّ جلاله) له یا ده اوله لمانځه څخه ده اوداچه راځی په سبب دشـرابو راځی نوبنا پردی باندی دغه ایات چی اِنَّمَا الْخَمْرُ والمیسر وَالْاَنْـصَابُ الایـه دا صـراحةً دلالـت کـوی پـردی باندی چی شراب لدی وجی حرام دی چی مسکردی یعنی دا سکرئی علت دحرمت ده نولدی بیانه دالازمه سوه چی یا به قطع او یقین پردی باندی کوی چی هـر مسـکـر خـمـر دی او که دا قطع نه وسی بیاد الازمه ده چی ثبوت ددغه حکم به کوې په هر مسکر کبنی حاصل دکلام داده چی اَللّٰه (جلّ جلاله) شـراب پـدی وجه حرام کړیدی چی انسان دخدای له یا ده اوله لـمـانځه څخه بـأسـی او انسان دخدای(جـلّ جلالـه)لـه یـا ده اوله لـمـانځه ترهغه وخته نه وزی چی نشه نه و ې یـعنی په نشه سره انسان دخدای(جلّ جلاله) لـه یـاده او لـه لـمانځه وځی او نشه په شرابو کبنی مـوجـود ده نـوځکه دغه نشه علت دحرمت دشرابو سوه نو په هر هغه شئی کبنی چـی نشـه مـوجوده وی هغه به یاعین شراب وی او یابه په حکم دشرابو کبنی وی یعنی لکه څنګه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو په حقله وائی چی شراب مردار دی دشیطان عمل ده پرهیز ځینی وکړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رنګه به ددغه مسکر شي په حقله هم وای چي داد شیطان عمل ده پرهیز ځیني وکړی۔

په امام صاحب رحمه الله علیه پسی بعض شوافع رحمه الله علیه وائی چي امام صاحب رحمه الله علیه پردی خبره باندې چي هر مسکر خمر نه ده بلکه هغه یومذکور شی خمر ده چي **عصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد** ده په دی ایات دلیل نیولی ده **وَمِنۡ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالۡاَعۡنَابِ تَتَّخِذُوۡنَ مِنۡهُ سَكَرًا وَّرِزۡقًا حَسَنًا** ط

ترجمه: له میوُو دخرما او انګورو څخه جوړه وی نشه اورزق حسن یعني اَللّٰه (جلّ جلاله) پرمونږ باندی احسان کړې ده په نشه جوړه ولو اورزق حسن سره نودالازمه ده چي دانشه به مباح وی ځکه احسان په مباح سره وی په حرام سره احسان نسی کید لای خولکن داخبره غلطه ده چي امام صاحب پر خپله مدعی په دغه ایات دلیل نیولی ده بلکه پردی باندی شریك بن عبدالله دلیل نیولی ده هغه له خمر ماسوی نور ټول شیان مباح بولی (مبسوط ۵، ج-۱۲) فتح القدیر ۳۱، ج-۹-

امام ابو حنفیة رحمه الله علیه وائی چي هر مسکر حرام ده خوهر مسکر خمر نه ده خمر عبارة له دی بولی **عصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد** یعني خاص له انګورو څخه او بهٔ باسی او هغه په جوش وغیره سره سخت سی اوبیا ځګ غور ځوی هغه ته خمر وائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی مـاسوی نور مسکرات حرام دی خولکن حرمت ئی تر خمر کم ده ثـمره داختلاف په مینځ داماما نو کښی په دی کښی ظاهره کیږی امام صاحب رحمه الله علیه چی خمر خاص **وعصیر العنب** ته وائی یعنـی پـر دی مذکورشی اطلاق دخمر حقیقةً کول کیږی او پـر هغه نـورئی مجازاً کول کیږی ځـکـه دا په اجماع سره ثابت ده اجماع پر دی راغـلی ده چی ودغه عصیر العنب ته خمر وائی نودغه مذکورشی حـرام قطعی ده ځکه په دلیل قطعی سره ثابت ده او هغه نور حرام ظنی دی ځـکه په دلیل ظنی سره ثابت دی چی اخبار احاد دی نو په عصیر العنب کښی علت دحرمت سکر نه ده بلکه عین ئی حرام او مردار ده او هـغـه نـورو مسکراتو کښی عـلـت دخـرمـت سـکرده امام صاحب رحـمـه الـلـه علیه وائی په عصیر العنب کښی پـه قلیل خوراك او کثیر خوراك حد جاری کیږی یعنی ولوکه دونه وخوری چی مسکر نه وی اوبیـع یه باطله ده مستحیل یه کافرده او ما سوی له عصیر العنب څخه هغه نور مسکرات بیا داسی نه دی یعنی مستحیل ئی کافر نه ده او بیع یـه پـه نـفـس جـواز سـره جائز ده او حد ترهغـه وختـه پورې ئـی په خـوړونـکی باندی نه جاری کیږی تر څوچـی مسـکر نه وی یعنی په قـلیـل خوراك باندی یه حد نه جاری کیږی او امـام شـافعی رحمه الله عـلیـه یه فرق نه کوی هغه وائی هر مسکر خمرده او هر خمر حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني علت دحرمت سکر ده لکه مخته چې ذکر سو او مستحيل دڅو لو.
كـافـر ده اوبيع يه باطله ده حاصل ئی داسوچې امامان صاحبان رحمه
الـلـه عـليهـما له عصير العنب څخه مـاسـوى دهـغو نورو مسكراتو په
حرمت كښى سره متفق دى په خمريت كښى سره مختلف دى كڅه
هم دامام صاحب رحمه الله عليه په قول كښى غير مفتى به اومر جوع
عـنـه قـولونه سته په ائنده كښى بـه ئـي إنشـاء الله ذكر كړو بيرته خپل
مقصد ته راځو چې حرمت دخمر ده۔

﴿ المقام الثانی فی بیان ان هذه الاٰیة ﴾

﴿ دالة على تحريم الخمر و بيانه من وجوه ﴾

﴿ الاول ﴾

ان الاية دالة عـلـى ان الـخـمر مشتملة على الاثم والاثم حرام
لـقوله تعالىٰ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَاظَهَرَ مِنْهَا وَمَابَطَنَ
وَالْاِثْمَ وَالْبَغْيِ ط (سورة الآعراف نمبر ٣٣)

فـكـان مـجـمـوع هـاتين الايتين دليلاً على تحريم الخمر دويم
مقام په دى كښى ده چه دغه ايات يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ ط
دلالـت پـر حرمت دخمر باندى كوى او بيان ئی له ډيرو وجهودهٔ او له
وجهه داده چې دغه ايات دلالت كوى پردى باندى چې خمر مشتمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی پـر گـنـاه بـانـدی گناه ئی داوه قُـلْ فِيْهِمَـا اِثْـمٌ كَبِيْـرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ط

اوگـنـاه حـرام ده پـه دی قـول دی اَلـلّٰه (جلّ جلاله) سره یعنی ته ورته ووایه ای محمدﷺ چی زمارب حرام کړی دی۔

دبی حیایی خبری کومی چی پکښی ښکاره دی او کومی چی پکښی پټی دی او گناه لره او ناحقه زیاتی کولو لره په دغه لفظ داثم کښی هر قسم گنا ه راغـلـه خواه دعقیدی گناه یا دعـمل گناه وی او بیاد ذاتی عمل گناه وی او که دخلقو دحقو نو گناه وی نو دغه مجموع دواړه ایا تو نه دلالت کوی پر تحریم دمسکراتو باندې۔

﴿ الثانی ﴾

ان الاثـم قـديـراد بـه الـعـقـاب وقـديـرادبه ما يستحق به من الـعـقـاب مـن الـذنـوب وايّهـمـا كـان فلايصح ان يوصف بـه الاالمحـرم۔

دویـمـه وجـه داده چـی پـه لـفـظ دااثـم سـره کـلـه عقاب یعنی عذاب مـرادوی او کـلـه هـغـه شـی مـرادوی چـی پـه هغه سره انسان مستحق دعذاب گرزی چی هغه عبا رة ده له گناه څخه چی هریو مراد سی له محرّم شئی ماسوای دبل شی توصیف نه په صحبح کیږی یعنی په ایات کښی دخـمـر تـوصیف پــه اثـم سـره سـوی ده او اثـم چی پـه هر معنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخلی دمحرم توصیف په کیږی نو دا معلومه سوه چی خمر حرام دی۔

الثالث

انه تعالیٰ قال وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا صرح برجحان الاثم والعقاب وذلك يوجب التحريم۔

دریمه وجه داده اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی چی گناه ددوی تر نفع غټه ده په ترجیح داثم اوعقاب ئی تصریح وکړه او داتحریم واجبه وی.

الاثم الكبير

فيه امور احدهما ان عقل الانسان اشرف صفا تها والخمر عدوالعقل وكل ماكان عدوالا شرف فهو اخس فيلزم ان يكون شرب الخمر اخس الامور وتقريره انما سمى عقلاً لانه يجرى مجرى عقال النا قة فان الانسان اذا دعاه طبعه الى فعل قبيح كان عقله مانعاً له من الاقدام عليه فاذاشرب الخمر بقى الطبع الداعى الىٰ فعل القبائح خالياً عن العقل المانع منها والتقريب بعد ذلك معلوم۔

په ایات شریف کښې اثم کبیر ذکر ده پدی کښې اموز دی اول امر داده چی ده انسان عقل اشرف دصفاتو ده او خمر دښمن دعقل ده نوهر هغه شی چی دشمن داشرف وی هغه به اخس وی نو دالزمه سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دخمر څښنل اخس داموړو ده تقریرئې داده چې عقل ته عقل وائي ځکه داجاري پر ځاى دګونډي داوبښ ده ځکه انسان چې کوم وخت خپل طبعیت ئې ویو بدفعل ته ور وغواړي نو عقل ئې مانع سي لدغه بدفعل کولو څخه هغه ئې نه ور پر یږدي ودغه بدکار ته لکه داوبښ لپاره چې ګونډه ده ګونډه وهغې رسی ته وائي چې داوبښ دمخ پشه ورغبرګه کړي او په ویتړي او کوم وخت چې انسان شراب څښني نود ده هغه طبعیت چې بلونکي وی وبد فعل ته هغه خالي سی له عقله څخه هغه عقل چې منع کونکي وُو له اقدام کولو څخه پر دغه بدفعل نويدغه وجه اثم کبیر ده یعني غټه ګناه ده ذکر ابن ابی الدنیا أنه مر على سكران وهو يبول في يده ويمسح به وجهه كهيئة المتوضئي ويقول الحمد الله الذى جعل الاسلام نورً اوالماء طهوراً وعن العباس بن مرداس أنه قيل له في الجاهلية لِمَ لاتشرب الخمر فانها تزيد في جرئَتك فقال ما انا بأخذ جهلي بيدى فادخله جوفي ولا ارض ان اصبح سيد قوم وامسى سفيهم۔

دهغه مخته وجهي په تائید کښي دغه کلام ذکر کیږي داسي ذکر سویدي چې ابن ابی الدنیا پریو نشه ئې باندي تیریدی هغه په لاس کښي بولي کولي په مخ ئې مبنلي لکه اودس کونکي اوويل ئې حمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی هغه ذات لره چی اسلام ئی نور گرز ولی ده او اوبه ئی پاکونکی گرزولی دي او له عباس بن مرداس څخه نقل سویده چی یووخت په جاهلیت کښی ودته یوچا وویل چی ته شراب ولی نه چښی داخوستا په جرئت کښی زیاتوب راولی ده ورته وویل چی زه په خپل لاس جهل په خپل نس کښی نه اچوم او نه زه په دی راضی کیږم چی سهار سردار دقوم یم او ما ښام هغه بیعقل دقوم یم۔

﴿ وثانيها ﴾

مـاذكـره اللـه تـعـالىٰ من ايقاع العداوة والبغضاء والصد عن ذكر الله وعن الصَّلٰوة۔

او دویم امر هغه ده چی هغه عبارة ده له وقوع دد ښمنی په خپل میانځ کښی او منع کیدل له یا دخدای(جلّ جلاله) څخه او منع کیدل له لمانځه څخه دغه هر یو اثم کبیر ده یعنی غټه گناه ده۔

﴿ وثالثها ﴾

ان هـذه المعصية من خواصها ان الانسان كلما كان اشتغاله بها اكثرو مواظبة عليها اتم كان الميل اليها اكثروقوة النفس عليها بخلاف سائر المعاصى مثل الزانى اذا فعل مرة واحدةً فترت رغبته فى ذالك العمل وكلما كان فعله لذلك العمل اكثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

كان فتوره اكثر ونفرته اتم بخلاف الشرب فانه كلما كان اقدامه عليه اكثر كان نشاطه اكثرو رغبته فيه اتم فاذا واظب الانسان عليه صار الانسان غرقاً فى اللذات البدنية معرضاً عن تذكرة الاخرة والمعاد حتي يصير من الذين نسو اللّٰه فأنسا هم انفسهم وبالجملة فالخمر يزيل العقل واذا زال العقل حصلت القبائح باسرها ولذلك قال عليه الصلوة والسلام الخمر ام الخبائث تفسير كبير (نمبر ۱۰٤، ج-۲)

دريم امر داده چې معصيت او گناه دخمر له خواصو څخه ده يعني چې دانسان شغل هر كله وربانـدې ډيروى او هميشه توب ئې وربانـدې تام وى دغـو نه ئې ميل ودوى تـه ډيروى او نور گنا هو نه دغسې نه دى لكه زانى چې يوار دزنا فعل وكړى نو دده رغبت پدغه فعل كښې سست تيرى يعنى چې څونه ئې دزنا فعل اكثروى دغونه ئې سستې او نفرة ځينى اتم او اكمل وى اوشراب داسى نه دى ځكه چې پر هغو باندى چه څو نـه اقدام اكثروى دغو نه ئى رغبت پكښى اتم وى نو هر كله چې انسان هميشه توب وربانـدى وكړى نو انسان غـرق گـرزى په لذات بدنيه كښې او اعـراض كـونكى گرزى له ياده داخرة څخه حتى چې انسان گرزى له هغو كسانو چې اللّٰه ئې هيروى او په دوى هير كړى وى خپل نفسو نه اوحال داده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا تکونو کالذین نسو اللّٰه فأنساهم انفسهم۔

یعنی تاسومه کیږی لکه هغه کسانُ چې اَللّٰه (جلّ جلاله) ئی هیر کړی وی او اَللّٰه (جلّ جلاله) هیر کړی وی پـه دوی بـانـدی خپل نفسونـه حاصل د کلام داده چی خمر عقل زائله وی نوکوم وخت چی عقل زائل سی نوټول قبائح گنا هونه او معصیتونه پخپله حاصیلیږی نوځکه رسول اللّٰه ﷺ وائی الخمرام الخبائث یعنی خمر دټولو بدو شیانو مورده۔

﴿قال الراغب فی کتابه مفردات القران﴾

سمی الخمر لکونه خامرا للعقل ای ساترا له وهو عند بعض الناس إسم لکل مسکر وعند بعضهم للمتخذ من العنب خاصةً وعند بعضهم المتخذ من العنب والتمر وعند بعضهم بغیر المطبوخ رجح إنه اسم لکل شیءٍ ستر العقل وکذا قال غیر واحد من اهل اللغة منهم الدینوری والجوهری۔

امام راغب پـه خپل کتاب مفردات القران کښی وائی چی شرابوته خمر وای لدی وجهی چی دوی خامر او پټه ونکی دی عقل لره داخمر په نزد دبعض الناس نوم لپاره دهر مسکرده اوپه نزد دبعض الناس نوم خاص لپاره دهغه شی ده چی له انگورو او له خرما جوړ سوی وی اوپه نزد دبعض الناس نوم لپاره دهغه شی ده چی پوخ سوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وی ترجیح وهغه ته ورکول سوی ده چی نوم لپاره دهغه شی ده چی پټیدونکی عقل لره وی اودغه رنګه غیر واحد له اهل لغة څخه پدغه خبره قول کړی ده چی بعض له هغو څخه دینوری او جوهری دی

قال صاحب الهداية من الحنفية الخمر ما اعتصر من ماء العنب اذا اشتدوهو المعروف عنداهل اللغة واهل العلم قال وقيل هواسم لكل مسكر لقوله عليه السّلام كل مسكر خمرولانه مشتق من مخامرة العقل وذلك موجود فى كل مسكر قال ولنا اطباق اهل اللغة على تخصيص الخمر بالعنب ولهذا اشتهر استعمالها فيه ولان تحريم الخمر قطعى وتحريم ماعد المتخذ من العنب ظنى قال وانما يسمى الخمر خمراً لتخمره لالمخامرة العقل قال ولاينا فى ذلك كون الاسم خاصاً فيه كما فى النجم فانه مشتق من الظهور ثم هو خاص باالثرياء

آه صاحب دهدائی له احنافو څخه وائی چه خمر دانګورو اوبوته وائی چه له انګورویه ونبنځی ځی او سختی سی او په ځګ سره غور ځیدل کوی دا په نزد داهل اللغة او اهل علم باندی معلوم شئی ده یعنی ودغه مذکور شئی ته وائی اودی وائی چه یوچاویلی دی چه خمر دهر مسکر شئی نوم ده له جهته ددی قول درسول الله ﷺ کل مسکر خمر اوبل خمر مشتق ده له مخامرة دعقل یعنی چه عقل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوټه وی نوئی خمر بولی اوداخمریت په هر مسکر کښی پروت ده۔
اودَی وائی چه مونږ لره اطباق داهل اللغة ده پر تخصیص دخمر
ترانګورو پوری یعنی چه اهل اللغة دانګورو والا ته خمر وائی
نومونږهم دانګورو وابوته خمرو ایونو لدی وجه استعمال دخمرهم
دانګورو په اوبو کښی مشهورده اوبل تحریم دخمرو قطعی ده
اوتحریم دهغو شیانوچه هغه له انګورو ماسوی له بل شئی ځخه جوړ
سوی وی ظنی ده اودَی وائی چه خمر ته خمر وائی لدی وجه چه
خمیره کیږی نهٔ لدی وجهه چه عقل پوټه وی او دی وائی چه دالدی
سره منافی نده چه یو شئی دی مخامر وی عقل لره خولکن خمر دی
نه ورته وائی یعنی تاسی خووایاشت چه خمر لدی وجه ورته وائی چه
عقل پوټه وی نو هرهغه شئی چه عقل پوټه وی هغه خمر ده دَی وائی
داخو بعیده خبره نده چه عقل دی پوټه وی او خمر دی نهٔ ورته وائی
لکه نجوم چه مشتق له نجم ځخه ده اونجم ظهور ته وائی نوبایدو
هرستوری ته نجم ووائی ځکه خوهریو ظاهر ده خولکن ؤس خاص
ترثریاء پوری ده یعنی تر پیر وینی پوری۔

﴿ قال فی الفتح ﴾

والجواب عن الحجة الاولی ثبوت النقل عن بعض اهل اللغة

بأن غیر المتخذ من العنب یسمیٰ خمرا الایری انه قال فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـامـوس الـلغة الخمر ما أسكر من عصير العنب او عام وقال
الـعـمـوم اصـح لانها حرمت وما باالمدينة خمر عنب وما كان
شـرابهـم الا البسـرو التـمـر انتهـى وهـذا صريح فى ان الخمر
عـنـد بعض اهل اللغة يعم ماء العنب وغيره وان العموم اصح
عـنـد صاحب القاموس فتح القدير (نمبر ۲۳، ج-۹) صاحب الفتح
وائـى چـه داول دليـل جـواب داده چـه لـه بـعض اهل لغتو ځخه دانقل
ثابت ده چه هغه شئ چه له انگورو ماسوى له بل شئ جوړ سوى وى
هـغه ته خمر وائى لكه صاحب قاموس چه په خپل كتاب قاموس اللغة
كښې وائـى خـمـر هغه شئ ته واى چه مسكروى هغه له انگورو جوړ
سـوى وى او كـه عـام وى او ويـلـى دى چـه عموم اصح ده ځكه كوم
وخـت چـه خـمر حرام سو په هغه وخت كښى پـه مدينه منوره كښى
دانـگـورو شراب نهٔ ؤو په هغه وخت كښى دو چـى خرما اود دلندى
خرما شراب ؤ نوابن همام رحمه الله عليه واى چه دغه عبارة صراحةً
دا دلالـت كـوى چـه خـمـر پـه نزد دبعض اهل اللغة عام دى دانگورو
وابـوتـه هـم وائى او ونوروته هم وائى وقـال الـخطابى زعم قوم ان
الـعـرب لاتـعـرف الـخـمـر الامـن الـعـنـب فيـقـال لهـم ان
الـصـحـابةرضـى الـله عنهم الذين سمو غير المتخذمن العنب
خـمرا عرب فصحاء فلو لم يكن هذاالاسم صحيحاً لما اطلقوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطابی رحمه الله علیه وائی چه یو قوم داگمان کړی ده چه عرب خمر صرف وهغه شئی ته وائی چه له انګورو جوړ سوی وی نوودغه قوم ته دا ویل کیږی چه صحابه کرامو رضی الله عنهم فصیح عرب دی دهغه باوجود وهغه شئی ته چه له انګورو ماسوی له بل شئی جوړ سوی وی خمر ورته وائی نوکه دغه اسم و هغوشیانو ته صحیح نسی نو صحابه کرامورضی الله عنهم پدغه نامه ولی ورته ویل **وقال ابن عبدالبر قال الكو فيون الخمر من العنب لقوله تعالىٰ اعصر خمراً فقالوا فدل على ان الخمر هو مايعصر لاما ينبذ قال ولا دليل فيه على الحصر قال اهل المدينة وسائر الحجازئين واهل الحديث كل مسكر خمر و حكمه حكم ما اتخذ من العنب فيكفر مستحلها وتصير نجسته ولا قيمة لها في حق المسلم ولا يجوز بيعها ولا الانتفاع بها** ابن البر رحمه الله علیه وائی چه کوفیان صرف دانګورو وابوته خمر وائی لدی وجه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی **اعصر خمراً** نودغه اعصر لفظ دلالت پردی باندی کوی چه خمرو هغه شئی ته وائی چه نبنځيځل کیږی وهغه ته نه وائی چه خمیره کیږی نبنځيځل صرف له انګورو کیږی له بل شئی نه کیږی نوځکه صرف دانګورو وابو ته خمر وائی ابن البر رحمه الله علیه وائی پدغه ایات کښی پر دغه حصر باندی هیڅ دلیل نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه اهل المدینة او باقی اهل الحجاز او اهل الحدیث یعنی محدثین داوائی چه **کل مسکر خمراً** یعنی هر نشئی شئی خمر ده او حکم ئی حکم دهغه شئی ده چه له انګورو جوړ سوی وی او مستحیل ئی کافرده په حق دمسلمان کښی په قیامت نشته او نفع وړ باندی اخستل ناروا ده۔

﴿قال القرطبی رحمه الله علیه﴾

الاحادث الواردة عن انس وغیره علی صحتها وکثرتها تبطل مذهب الکوفین القائلین بان الخمر لایکون الامن العنب وما کانت من غیره فلا یسمیٰ خمراً ولا یتنا ولها اسم الخمر وهو قول مخالف للغة العرب والسنته الصحیحة والصحابة الفصحاء قرطبی رحمه الله علیه وائی هغه ډیر احادیث صحیحه چه وارد سوی دی له انس رضی الله عنه وغیره ځخه هغه باطیله وی دکوفیا نومذهب چه دوی قائلین دی پدی باندی چه خمر نوی مګر له انګورو وی او هغه شئی چه له بل شئی وی هغه ته خمر نه وائی اوهغه ته دخمر نوم نه ورشاملیږی دغه قول مخالف له لغتو دعر بوده او مخالف له سنة صحیحه ځخه ده او مخالف له فصیحو صحابه کرامورضی الله عنهم ځخه ده **لانهم لمانزل تحریم الخمر فهموا من الامر باجتناب الخمر تحریم کل مسکرولم یفرقوا بین**

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـايتـخـذ مـن العنب وبين مايتخذ من غيره بل سووا بينهما وحرمو اكل نوع منها ولم يتوقفوا ولم يشكل عليهم شئى من ذلك بـادروا الـى اتـلاف مـا كـان مـن عصير العنب وهم اهل الـلسان وبلغتهم نزل القرآن الكريم فلوكان عندهم فيه تردد لتـوقـفـوا عـن الاراقة حتـى يستـكشـفـو الامـر ويتـفـصـلـوا وتحققواالتحريم يـعنى دكو فيا نو قول له فصيح صحابه كراامورضى الـلـه عـنهـم څخه مخالف ده څکه کوم وخت چه تحريم دخمر نازل سـوچـه اَللّٰـه (جلّ جلاله) وويـل لـه خـمراجتناب وكړى نـو صـحابـه كـرامـورضـى الله عنهم لدغه امره تحريم دهر مسكرو فهما وه فرق يه نه وکو په ميانځ دهغه ګبنى چه له انګورو جوړيږى او دهغه ګبنى چه لـه بل شئى جوړيږى بلكه ټول ئـى على السوى حساب كړو اونهٔ ئى تـوقف وكـو اونه دغه امر پر دوى مشكل سو بلكه چسفاندى يه وكړه واتلاف دهغه شيانو ته چه له انګورو ماسوى له بل شئى جو ړ سوى وَه اوسـره لـدى چه صحابه كرام رضى الله عنهم اهل اللسان وه اود دوى پـر لـغتو باندى قرآن كريم نازل وه نوكه چيرى دصحابه كرامو يو څه تردد اوشك پكښى واى نـودوى بـه لـه چـپـه كيـدلود شرابو منع كړى واى تـرهـغـه وختـه چـه ودويتـه امـر مـعلوم ميداى اوداپه واضحه توګه وربښکاره كيداى چه فلانى قسم حرام دى او فلانى قسم ندى حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ وقد ذهب الى التعميم ﴾

الامام علی کرم الله وجهه وسيدنا عمر بن خطاب وسعد ابن ابی وقاص وعبدالله بن عمر وابو موسی اشعری وابو هريرة وابن عباس والسيدة عائشة رضوان الله تعالیٰ عنهم اجمعين اوحال داده چه وتعميم ته امام علی کرم الله وجهه او حضرت عمر بن خطاب او حضرت سعد بن ابی وقاص او عبدالله بن عمر او ابو موسی اشعری او حضرت ابو هريرة او عبدالله ابن عباس او اُمنا حضرت عائشة رضوان الله عنهم اجمعين دغوټولو صحابو کر اموتگ کړی ده يو يه هم مختص ترعنب پوری نه بولی او بل حضرت عمر رضی الله عنه چه به کوم وخت په تقرير کښی تحريم دخمر بيانوی ددیٰ تعميم انکاريوه صحابی هم نه کاوه۔

﴿ وذهب الى التعميم من التابعين رحمه الله عليهم ﴾

الامام ابن المسيب (رحمه الله عليه) وعروة والحسن البصری (رحمه الله عليه) والسعيد ابن جبير (رحمه الله عليه) وآخرون وهو قول مالك (رحمه الله عليه) والاوزاعی (رحمه الله عليه) والثوری (رحمه الله عليه) وابن المبارك (رحمه الله عليه) والشافعی (رحمه الله عليه) واحمد (رحمه الله عليه) واسحاق (رحمه الله عليه) وعامة اهل

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحديث الفقه على المذاهب الاربعه (۱۸، ج-٥) اودغه رنگه دغه
مذکور امامانو له تابيعينو او عام اهل حديثوهم وتعميم ته تگ کړی
ده حدثني نافع عن ابن عمررضي الله عنه قال نزل تحريم
الخمر وان بالمدينة يومئذٍ لخمسته اشربةٍ مافيها شراب
العنب اى الاّ قليلاً ومناته حديث بيان کړ حضرت نافع له ابن
عمررضی الله عنه څخه دَی وائی چه حرمت دخمر نازل سو پدغه
وخت کښی په مدينة منوره کښی دپنځو شيانو شراب ؤ دانگورو
شراب نوو پکښی مگر ډير کم وه حدثنا عبدالعزيز بن صهيب
قال أنسٌ بن مالك ماكان لنا خمر غير فضيخكم هذٰ الذى
يسمّونه الفضيخ فانى لقائم اسقى ابا طلحة وفلاناً وفلاناً
اذاجاء رجل فقال هل بلغكم الخبر فقالو او ما ذاك قال
حرِّمت الخمر قالو احرق هذه القلال يا انسٌ قال فما سألو
اعنها ولا راجعو اها بعد خبر الرجل وموږته حديث بيان کړو
عبدالعزيز بن صهيب هغه وائی چه انس بن مالك ويل چه زموږ خمر
له فضيخ ماسوی بل شئی نه ؤ فضيخ وهغه شرابو ته وائی چه له خرما
جوړ سوی وی نوزه ولا ړوم وابا طلحة وفلان وفلان ته می
خمرورکول هغو څيښل په دغه وخت کښی يوسړی راغی وويل
تاسی پداغه نوی خبر باندی خبرياست صحابه کرامو ورته وويل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـم خبر باندی هغه سری ورتـه وویـل چه خمر حرام سویدی صحابه کـرامـو رضی الله عنهم وویل ای انس دغه منگی چپه کړه انس رضی الله عنه وائی چه دوی لدغه خبره ورسته نه بیا پوشتنه کړی ده دخمرو اونه ئی بیا رجوع ورته کړی ده حـد ثنا عیسیٰ وابن ادریس عن ابی حیـان عـن الشـعبی عـن ابـن عـمررضی الله عنهم قال سمعت عمر علی منبر النبیﷺ یقول اما بعد ایّها الناس انه نـزل تـحریم الخمر وهی من خمسة من العنب والتمر والعسل والحنطة والشعیر والخمر ماخمر العقل بخاری (٦٦٤، ج-٢) عیسیٰ وابـن ادریـس روایـت وکـوله ابن حیان هغه روایت کړی ده لـه شعبی رحـمـه الله علیه هغه روایت کړی ده لـه ابـن عـمررضی الله عنه هغه وائـی چه ما له حضرت عمررضی الله عنه څخه اورید لی دی درسول الـله ﷺ پر منبر بـانـدی چـه ویـل یـه اما بعد ای خلگو حرمت دخمر نازل سویده او خمر له پنځو شیانو وی له انگورو او له خرما او له عسلو او لـه غـنـمـو او لـه اور بشو او خمر هغه شی ته وائی چه عقل پوټه وی یعنی خلل وررسوی اعلم ان الخمر اسم لکل شراب مسکر سواء کـان مـن الـعـنـب اوالتمر اوغیر هما من الاشیاء الخمسة التی سبـق ذکـرهـا انـفـابـل قـالـوا لیس منحصرا فی هذه الخمسة ایـضـاً هـذا هـوا الـذی عـلیـه الائـمة الثـلاثة وغیـرهـم مـن

(c) ketabton.com: The Digital Library

الجماهير السلف والخلف قالوا كل مسكر خمرو كل مسكر حرام وما اسكر كيثره فقليله حرام حاشيه ترمذی (۱۰، ج-۲) باب ماجاء في الحبوب پوه سه ای مخاطبه چه خمرد هر مسکر شئی نوم ده هغه له انگورو وی او که له خرماوی او که له بل شئی وی له هغو پنځو شيانو بلکه منحصر پدغو پنځو کښی هم نده داهغه قول ده چه پر هغه بساندی ائمة ثلاثة او سلف وخلف جمهور دی دوی وائي چه هر مسکر خمرده او هر مسکر حرام ده اوهغه شئی چه کثیرئی مسکروی دهغه قلیل هم حرام ده انتهی که انسان دانصاف په سترګو ودی حدیثو مبارکو ته وګوری نو نور منشيات خو پر يږده خود نسوار حرمت صراحةً ځینی معلومیږی ځکه سکر په معنی دنشی ده په معنی دمستی نده لکه الله (جلّ جلاله) چه وائی وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَىٰ وَمَاهُمْ بِسُكَارَىٰ وَلَٰكِنَّ عذاب اللهِ شَدِيدٌ (سورة الحج) یعنی دقیامت په ورځ به خلګ ووینی نشه او په حقیقت کښی به نشه نویؒ ولکن د الله عذاب سخت ده او رسول اللهﷺ وائی کل مسکر خمر اواکابرین صحابه وائی لکه حضرت عمررضی الله عنه وغیره الخمر ماخامر العقل یعنی خمروهغه شئی ته وائی چه عقل مغلوبه کوی او رسول اللهﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام یعنی هغه شئی چه ډیرئی عقل مغلوبه کوی دهغه شئی لږهم حرام ده نو لږ نسوار دغیر عادی

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسـان عقل مغلوبه کوی او ډیـر نسـوار دعادی انسان عقل هم مغلوبه کوی اوډیر نسوار غیر عادی انسان مرگ ته رسوی بلکه عادی انسان هـم ختـمه وی او په نشه کښی اول وهـلـت معتبر ده وعادت ته اعتبار نسته حاصل دکلام داسو چه هغه منشیات لکه شراب وتریاق وچرس وبنگی مثلاً هغه خودی حرام بلکه نسوار په داسی انداز کښی دی چه په حرمت کښی خودی څوك شك نه کوی یعنی کڅه هم خمر ندی دخـمر په انواعو کښی که نسی داخـل خولکن حرام له شك خلاص دی۔

﴿ اتفقت المذاهب الثلاثة وامام محمد رحمه الله علیه ﴾

مـن الاحـنـاف الـمفتـی به هورأ یه عندالحنیفیة علی تحریم جـمیع الاشربة المسکرة قلیلها وکثیرها نیًها ومطبوخها سواء کـانت خمرا وهی عصیر العنب المتخمرأم غیرها من الاشربة الاخـری الـمتـخـذـة مـن الـذبیـب أو التـمر او العسل اوالتین اوالـحبـوب کـا الـقـمـح والشعیـر والـذرـة ونـحوها ویحدکما سـنوضح فی بحث الحدود شارب القلیل او الکثیر منها غیر الـحنفیة ولایحد الا باالسکر من الاشربة غیر الخمراو بشرب الـقـلیـل او الـکثیـر من الخمر عندالحنفیة لقوله علیه السلام کـل مسـکر خمرو کل خمر حرام رواه مسـلـم والـدار قـطنی خلاصه الفقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاسلامی (نمبر ٤ ٥٥٠، ج-۷) البدائع (۱۱۷، ج-٥) نتائج الافکار (١٦، ج-١٨) ومابعدها الدرالمختار (٣٢٤، ج-٥) اللباب (نمبر ٢١٥، ج-٢) بداية المجتهد (٤٥٧، ج-١) شرح الکبیرو والدسوقی (نمبر ٣٥٢، ج-٤) القوانين الفقيه نمبر ١٧٤، مغنی المحتاج (نمبر ١٨٧، ج-٤) المهذب (نمر ٢٨٦، ج-٢) المغنی (نمبر ٣٠٤، ج-٤) ومابعدها کشاف القناع (نمبر ١١٦، ج-٤) وما بعدها مذاهب ثلاثة او امام محمد رحمه الله علیه له احنافو چه مفتی به قول په نزد داحنافو هم دغه ده متفق دی پر حرمت د ټولو اشربه مسکره ؤیعنی چه هر نشه راوستونکی شی حرام ده هغه نشه راوستونکی شئی لږوے او که ډیروی اور مسح کړی وی او که ئی نوی مسح کړی هغه خمروی چه له انګورو جوړ سوی وی او که نور اشر به وی چه له وڅکوجوړ سوی وی یاله خرما جوړ سوی وی یاله عسلو جوړ سوی وی اویاله انذرو اویاله دانو لکه غنم او اور بشی اوجواری وغیره او په نزد دغیر احنافو باندی پر قلیل اوکثیر باندی انسان په حد کیږی یعنی حد پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی او په نزد احنافو باندی چه دو نه وخوری چه وسکرته ور سیږی نوحد پر جاری کیږی که ترهغه کم ؤبیانهٔ پر جاری کیږی او په شرابو کښې پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی په نزد احنافو دغه مذکور کتابو نه ټول داوائی چه هر نشئی شئی حرام ده لکه رسول اللهﷺ چه وائی **وأنا انهاکم عن کل مسکر** یعنی زه تاسوله هر نشئی شی څخه منع کوم او رسول اللهﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای کل مسکر خمرو کل خمر حرام اور رسول اللهﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام او رسول اللهﷺ وائی ان من العنب خمراً ومن العسل خمرا ومن الزبیب خمرا ومن الحنطة خمرا ومن التمر خمر اوانا انهاکم عن کل مسکر رواه احمد واصحاب السنن النسائی ددغو حدیثو ترجمه مخته ذکر سویده الحافظ الکبیر ابی بکر عبدالرزاق بن همّام الصنعانی رحمه الله علیه دخمر او اشربه په متعلق تقریباً پنځه پنځوس صفحی حدیث لیکلی دی خومونږئی دخوف تطویل په وجه نسوذکر کولائی دهغو حاصل دادی چه رسول اللهﷺ وائی لکه مونږ چه مخته ذکر کړ وچه هر مسکر خمر دی او هر خمر حرام دی اوزه تاسوله هر نشی شئی ځخه منع کوم دهر نشئی شئی قلیل او کثیر حرام ده اوزر به زما امتیان شراب په نوی نومانو پیدا کړی خو هغه ټول خمر دی حرام دی پر دغه طرز ټولی صفحی ډکی دی مصنف عبدالرزاق نمبر (۲۱۰، ج-۹) والله اعلم وعلمه اتم واکمل-

﴿ المقصد الثانی فی حرمت اکل المسکراة والمفتراة ﴾

دویم مقصد په حرمت دخوراك دمسکراتو او مفتراتو کښنی ده دامقصد هم دتیر مقصد په شان متفق علیه ده ځکه په حرمت دمسکراتو او مفتراتو ټول ائمة اربعه او اهل حدیث او کوفین او

(c) ketabton.com: The Digital Library

حـجـازئین او خلف وسلف جمهور ټول متـفـق دی خـولکن په درجه
دحرمت کښی اختلاف ده نودا مقصدهم دغسئی متفق علیه ده ځکه
چـه پـه حـرمـت دمسـکـراتـو او مـفتراتو متفق ؤنو پر حرمت دخوراك
دمسـکـراتوا ومفتراتو به په طریقه اولی سره متفق وی ځکه داسی شئی
نستـه چـه حـرام دی وی او خـوراك دی جـائـز وی ولوکی داحرمت
دنـجـائسـت پـه وجـه نـوی بـلـکه دمسکرة یا مضرة په وجه وی ځکه
دالازمه نده چه که یوشئی حلال ؤنو خوراك بی هم حلال وی بلکه یو
شئی دحلال وی مگر خوراك دی حرام وی حرمت دی ده یوبل شئی
پـه وجـه وی لـکه ضرر اوسکر وغیره مثلاً اودالازمه ده چه که یوشئی
حـرام ؤ خـوراك بـی هـم حـرام وی ماسوی له حالت اضطراری اوهغه
ځانته مسئله ده نولدی وجه مونږ وایو چه دا مقصد هم متفق علیه ده پر
حرمت دخوراك یه ټول علماء متفق دی کڅحه هم دتیر مقصد دذکر
کـو لـو پـه وجـه ددی مقصد دبیانو لو ضرورة نوؤ خولکن پدی مقصد
کښی یوخه داسـی دلائـل اوعبـارـۀ ؤ چـه هـغـه ددی جدید عصر تر
منشیاتو پوری تعلق لری نولدی وجه مونږ دغه مقصد ځان ته یومقصد
وبلئی۔

﴿لقد زعم بعض الفساق﴾

ان البیـرـة حـلال شـر بهـا لانهما من مأ الشعیر وکذلك نقیع

(c) ketabton.com: The Digital Library

البلح (العرقی) وخمیر الخبز الشعیر (البوظة) ونبات (القات) و(الحشیش) و(الفتکه) زعموان هذه المشروبات وغیرها من المخدراة حلال شر به بحجة ان هذه المشروبات لم تکن فی عصر الرسول ﷺ ولم یرد نص بتحریمها بعض فاسقانو داگمان کړی ده چه دبیر څښل حلال دی ځکه دا داور بشوله او بو څخه جو ړیږی اودغه رنگه عرقی چه یو قسم دشرابو ده یعنی هغه شراب دی چه کچه خرما په هغه خپل طرز خمیره کړی لږ وخت سی چه شراب سی بیالږ او به ورگډی کړی ودغه ته عرقی وائی اودغه رنگه البوظة داهم یو قسم شراب دی چه له اور بشویه جوړه وی اودغه رنگه القات دایو وابنه ده چه پا ڼی یه ژو ولی کیږی په کثیر کښی کسل اوستی شته په قلیل کښی نسته چه په پاکستان کښی پان ورته وای یعنی دا یو قسم پان ده او یو قسم پان دتنبول له پاڼو جو ړه وی په هغه کښی نشه نسته په شرط ددې چه نورنشئی شیان نکړی په گډ اودغه رنگه حشیش یعنی چرس او فتك چه یو قسم نشه ده دوی داگمان کړی ده چه دغه مشروبات اودغه رنگه نور مخدرات ددغو څیښل او خوراك حلال ده ځکه دغه مشروبات نهٔ درسول الله ﷺ په زمانه کښی ؤ او نه ئی په تحریم باندی نص واردسویده وقد اجتمعت کلمة العلماء علی تحریم هذه

(c) ketabton.com: The Digital Library

المشروبات وغيرها من المخدراة المحدثة مثل الحشيش والا
فيون وغيرهما وقد صدرة الفتوى من فضيلة الاستاذ الاكبر
مفتى الديار المصريه نشرت فى مجلة الازهر فى عدد شعبان
سنه ١٣٦٠ نلخصها هنا لعموم الفائده حتى ينتفع بها
الجميع ويقنع بها من فى قلبه شك اوريب فى حرمتها فنقول
انه لايشك شاك ولايرتاب مرتاب فى ان تعاطى هذا المواد
حرام لانها تودّى الى مضار جسمية ومفاسدة كثيرة فهى
تفسد العقل وتفتك بالبدن الى غير ذلك من المضار
والمفاسد الخطيرة فلا يمكن ان تأذن الشريعة بتعا طيها مع
تحريهمها لما هوا قل منها مفسدة واخف ضرراً ولذلك قال
بعض علماء الحنفية (ان من قال بحل الحشيش زنديق
مبتدع) شامى (٤٥٨، ج-٦) وهذا منه دلالة على ظهور حرمتها
ووضوحها وانه لما كان الكثير من المواد يخامر العقل
ويغطيه ويحدث من الطرب واللذت عند متنا ولها كانت دا
خلة فيما حرمه اَللّٰه (جلّ جلاله) تعالىٰ فى كتابه العزيز
وعلى لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم (من الخمر) (والسكر) او په
تحقيق سره دعلماء كلمة جمع سويده پر تحريم ددغو مشروباتو
اودغه رنگه پر نورو عصريه ؤ مخدراتو لكه چرس او افيون اوغيرهما

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دغه رنگه له اوستاذ اکبر مفتی دیار المصر ځخه فتوی صادره سویده په میاشت دشعبان سنه ۱۳٦۰ کښې مونږ دعام فائدی لپاره دهغه خلاصه بیانه ؤ ترداسی حده چه ټول خلق فائده ورباندی واخلی او دهغه چاء چه په زړه کښې ئی شك اوریب وی په حرمت ددغو شیانو کښې هغه شك اوریب ئی له زړه ورباندی و خیری نومونږ وایو چه شاك او مرتاب دی شك اوریب نهٔ کوې پدی کښې چه تعاطی ددغو موادو یعنی شمول اوتناول اخذ و گرفت خوراك او څښاك ددغو مواد و حرام ده ځکه دا مفضی دبدن وضرر اوډ یرو مفاسدوته ده ځکه دغه اشیاء عقل فاسده وی او بدن ته ستی ورپیشه وی دغه رنگه نور ضررونه اوغټ غټ فسادونه صورة ته ورپیښنه وی نودا امکان نهٔ لری چه شریعة مطهرهٔ دی دهغه شئی حرام دتناول او شمول اجازه و کړی چه هغه دی تر دغو موادو په فساد کښې کم وی او په ضرر کښې سپك وی نود دغو اجازه خو په طریقه اولی سره نهٔ کوی نولدی وجه بعض علماء احناف وائی کوم څوك چه دحشیش په حلت باندی قول کوی هغه زندیق او مبتدع ده شامی (نمبر ۴۵۸، ج-٦) دغه قول پر ظاهر او واضح حرمت ددوی باندی دلالت کوی او بل داسی ډیر مواد چه هغه عقل خمیره کوی اوعقل پوټه وی او په وخت دشمول اوتناول کښې خوشحالي اوخوند پیدا کوی هغه په هغه شیانو کښې چه اَللّٰه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلاله) په کلام عزیز کښې حرام کړی دی داخل دی او په هغو کښې داخل دی چه اَللّه (جلّ جلاله) درسول اللهﷺ په ژبه حرام کړی دی چه هغه عبارة له خمراو سکر ځخه ده۔

﴿ قال الشيخ الاسلام ابن تيميّه فی کتابه (السياسة الشرعية)﴾

ماخلاصته ان الحشيش حرام يحد متناولها کما يحد شارب الخمر وهی أخبث من الخمر من جهة انها تفسد العقل والمزاج حتی يصير فی الرجال تخنث ودياثت وغير ذلك من الفساد وانها تصدعن ذکر الله وعن الصلوة وهی داخلة فيما حرم الله ورسوله من الخمر والسکر لفظاً او معناً شيخ الاسلام ابن تيميّه په خپل کتاب سياسة الشرعية کښې ويلیٰ دی خلاصه ئی داده چه حشيش چرس حرام دی څکو نکی ئی داسی په حد کيږی لکه شراب ځيښنو نکی چه په حد کيږی او دا حشيش تر شرابو هم بد دی لدی وجه چه دغه عقل او مزاج فاسده وی حتی په سړی کښې نرښځی توب او دؤث توب پيدا کوی او لدی ماسوی نور فسادونه هم پيدا کوی او انسان دخدای (جلّ جلاله) له ياده بنده وی او له لمانځه ئی بنده وی نودا داخل دی په هغه شئی کښې چه اَللّه (جلّ جلاله) او داَللّه (جلّ جلاله) رسول حرام کړی دی چه هغه عبارة ده له خمر اوله سکر ځخه يعنی داشيان يا داخل په لفظ دخمر کښې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا یه حکم دخمر ده قال ابو موسیٰ اشعری رضی الله عنه یا رسول

افتنافی شرابین کنا نضعهما باالیمن البتع وهو العسل ینبذ

حتی یشتد والمزر وهو من الذرة والشعیره ینبذ حتی یشتد

قال وکان رسول اللهﷺ قد اعطی جوامع الکلم بخواتمه

فقال (کل مسکر حرام) رواه البخاری والمسلم ابو موسی اشعری رضی

الله عنه وویل یا رسول اللهﷺ وموږ ته فتوی راکړه په دو شرابو

کښې چه هغه موږ په یمن کښې جوړه وو یو قسم بتع دی هغه

شراب دی چه عسل نبیذ کړی تر داسی وخته چه سخت سی او بل

قسم مزر دی هغه بیا جواری او اوربشی نبیذ کړی یعنی په هغه خپله

طریقه ئی سره خشتی کړی تر داسی وخته چه سخت سي او ویلی

دی چه رسول اللهﷺ دداسی کلمو خاوندؤ چه یوْ کلمه به ئی وویله

تر پایه به دغه کلمه وخپلو افرادو ته ور شامیلیده نورسول اللهﷺ په

جواب کښې ورته وویل کل مسکر حرام یعنی هر نشئی شئی حرام

ده که داغه شرابین وی او که نور نشئی شیان وی رواه البخاری ومسلم

وعن النعمان بن بشیررضی الله عنه قال قال رسول

اللهﷺ ان من الحنطة خمرا ومن الشعیر خمرا ومن الذبیب

خمرا ومن التمر خمرا ومن العسل خمرا وأنا انهی عن کل

مسکر رواه ابو داؤد وغیره نعمان بن بشیررضی الله عنه وای چه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـله ﷺ وويل چه له غنمو خمر وی او له اور بشو خمروی او له وشکو خـمـروی او لـه خـرما خمروی او له عسلو خمروی اوزه له هر مسکره نهـی او منع کوم یعنی تخصیص ترشئی پوری نه لری **وعن ابن عمر رضـی الـلـه عـنهمـا ان الـنبـی ﷺ قال کل مسکر حرام وفی روایة کـل مسـکر خمرو کل خمر حرام رواهما مسلم** دحضرت عـمر رضی الله عنه زوی وائی چه نبی علیه السلام وویل چه هر نشئی شئی حرام ده او په بل روایت کښی وائـی چه هر نشی شئی شراب ده او هـر شـراب حـرام ده نـونتیـجه ئی داسوه چه هر نشئی شئی حرام ده **وعـن عـائشة رضـی الـلـه عنها قالت قال رسول الله ﷺ کل مسـکـر حـرام ومـا أسکر الفرق منه فملأ الکف منه حرام قال الترمـذی هـذا حـدیـث حـسـن والفرق مکیال یسع ستة عشر رطـلا ومـعـنـاه مـا اسـکر کثیره فقلیله حرام حضرت عائشه رضی الله** عـنها وائی چه رسول الله ﷺ وویل چه هر مسکر حرام ده او هـر هـغـه شئی چه فرق ئی مسکر وی له هغه شئی څخه یوموټ هم حـرام ده فـرق هـغـه پیـمـانـی تـه وائی چه په هغه کښی شپاړس رطل ځائیږی شپـارس رطل اوه کلو یو څه بالا کیږی حـاصل ئی دادی هر هغه شی چه ډیرئی مسکر وی دهغه لږهم حرام ده یعنی ولو که ئی دغه لږمسـتکـر نـهٔ وی هـم دغـه لږ حـرام ده **وروی اهـل السـنـن عـن**

(c) ketabton.com: The Digital Library

النبی ﷺ من وجوه أنه قال (ما أسكر كثيره فقليله حرام) صححه الحفاظ اهل السنن له رسول الله ﷺ دغه حديث شريف په نورو وجهو هم روايت کړی ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وویل دهر هغه شئی چه ډیرئی مسکر وی دهغه شئی لږ هم حرام ده حافظانو مبارکانو ودغه حديث شريف ته صحيح ويلی ده **وعن جابر رضی الله عنه ان رجلاً سأل النبی ﷺ عن شراب يشربونه بأرضهم من الذرة يقال له المذر قال أسكر هو قال نعم فقال كل مسكر حرام** حضرت جابر رضی الله عنه وای چه يوسړی له رسول الله ﷺ څخه ديو قسم شرابو پو بنته وکړه چه هغه دوی په خپل وطن کښی څیښنل او هغه ئی له جوارو څخه جوړ ول دهغو نوم مزرؤ رسول الله په جواب کښی ورته وويل دغه شراب مسکر دی؟ دا سړی ورته وويل هو مسکردی رسول الله ﷺ ورته وويل هر مسکر حرام ده او دا رسول الله ﷺ پسئی وويل **ان على الله عهد المن يشرب المسكر ان يسقيه من طينة الخبال قالوا يا رسول الله ماطينة الخبال قال عرق اهل النار او عصارة اهل النار** رواه مسلم او رسول الله ﷺ وويل کم څوك چه مسکراۃ څیښی اَللّٰه (جل جلاله) دا عهد کړی ده چه وه هغه ته به له هغه فاسدی خټی او بيدل ورکوی صحابه کرامو وویل یا رسول اَللّٰه ﷺ هغه کمه خټه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسـول الله ﷺ ورته وويل هغه د دوز خيانو ويني او يا خوله يعني چه په دغـو جوړه وی او یـا څڅخول ددوز خیـانـو یـعنـی ددوز خیـانو وینی اوخـونـاب چه په کوم ځائی کښی جمع کیږی اَلـلّٰـه (جلّ جلاله) له هـغـو او بیـدل ور کـوی اَلـلّٰه (جلّ جلاله) دی ټول مسـلـمـانان ځینی

وساتی وعن ابن عباسرضی الله عنه عن النبی ﷺ کل مخمر وكـل مسكر حرام رواه ابو داؤد (والـمـخمر) ما یغطی الـعقل ابن عبـاس رضـی الـلـه عنه له نبی ﷺ څخه روایت کوی چه هر مخمر او مسـکـر حـرام ده مـخـمـر هـغـه شی تـه وائـی چـه عقل مغلوبه کوی

والاحـاديـث فـی هـذالبـاب كثيـرـة جـمع رسول اللّـه ﷺ بما اوتيتـه مـن جـوامـع الكلم كل ماغطى العقل وأسكرولم يفرق بيـن نـوع ونـوع ولا عبـرـة لـكو نه مأ كولًا او مشروباً وكل ذلك حـرام وحدوثها بعد عصر النبی ﷺ والائمة لم يمنع من دخـولهـا فـی عـمـوم كلام رسول الله عن المسكر فقد حدثت أشـربة مسـكرة بعد النبی ﷺ وكلها داخلة فی الكلم الجوامع .

مـن الكتاب والسنة پـدی باب أحاديث ډير دی خـو رسول الله ﷺ هـر هـغه شئی چه عقل پوټه وی او نشه راولی جمع کړی دی په خپل کلام کښی پـدی سبـب چـه رسـول الـلـه ﷺ جوامع الکلم ؤ یعنی هر کـلمه ئی جامع وه لکه (كل مسكر حرام مثلاً) اود مسکراتو دانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعـو ميانځ كښې فرق نده كړى چـه فـلانـى قسم حرام او فلانى قسم حـلال أو مأكول او مشروب لره هم اعتبار نسته نودغه مسكرات ټول حـرام دى دمـحمد مصـطفىٰ ﷺ تر زمـانـه ورسته پيدا سويدى او ائمة كرام رضوان الله عنهم اجمعين هم دامنع نده كړى چه دغه مسكرات درسول الله ﷺ پدغه عام قول كښې ندى داخل چه كل مسكر حرام نـودغه منشيات چه درسول الله ﷺ ترزمانه ورسته پيدا سويدى داټول دقـرآن و حديث پدغه جامع كلماتو كښې داخل دى چه انما الخمر او مسكردى بيان ئى مخته په كرا توتير سويده وقد تكلم ابن تيميّه رحـمـه الـلـه عـليـه عـن الـحشيثة غيـر مرة فى فتا واه فقال مـاخـلا صة هـذا الـحشيثة الـمـلـعونة هى وآكلو ها ومستحلها الـمـوجبة لسـخـط الـلـه تـعالىٰ وسخط رسوله وسخط عبادة الـمـؤمنين المعرضة صاجها لعقوبة الله تشتمل على ضرر فى ديـن الـمرء وعقله وخلقه وطبعه وتفسد الامزجة حتى جعلت خـلـقـا كثيـراً مـجانين وتورث من مهانة آكلها ود ناوة نفسه وغيـر ذلك مـالا تـورث الـخـمـر ففيها من المفاسد ماليس فى الـخمر فهى بـالتحريم اولى وقداجمع المسلمون على ان السكر مـنهـا حـرام ومن الستحل ذلك وزعم آنه حلال فانه يستتاب فـان تـاب والا قتـل مـرتدا لايصلى عليه ولا يدفن فى مقابر

(c) ketabton.com: The Digital Library

المسلمين وان القليل منها حرام ايضاً بالنصوص الدالة على
تحريم الخمر (وتحريم كل مسكر) امام ابن تيميه ډير ځله په خپله
فتاوی کښې دحشيشو بيان کړی ده ذهغه خلاصه داده چه دغه حشيش
او ددوی خوړونکی او مستحل ټول ملعون دی او دغه حشيش موجب
دخدای (جلّ جلاله) دغضب او د رسول الله ﷺ دغضب او دمؤ منانو
دغضب دی اودغه حشيش د سړی دين ته ضرر رسوی اوعقل ته ئی
ضرر رسوی او طبعيت ته ئی ضرر رسوې او دانسان صحت فاسده
وی حتی ډير خلق ئی ليونيان کړې او دغه منشيات داسی شئی په
ميراث ورکوی چه هغه شئی شراب ئی هم نه ورکوې مثلا خوراك
خوار اوحقير او خوړونکی خسيس او ذليل وې او په دغه منشياتو
کښې چه کوم مفاسد دی هغه په شرابو کښې هم نسته نولدې وجه
دامنشيات په تحريم سره اولی اولائق دی او مسلمانانو اجماع کړی
ده پردی باندی چه ددغو حشيشو نشه حرام ده او که چاء حلال وبلل
چه دغه حلال دی هغه ذی تو به وکاړی پر دغه خپل گمان که ئی تو
به وکښه خو فبيها والنعمة اوکه ئی نه وکښه هغه مرتدده قتل دی سی
دجنازی لمونځ دی نه ورکوی او مسلمانانو په مقبره کښې دی نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفن کوی اولدغه نشی څخه لرهم دغسی حرام ده لکه ډیر په واسطه دهغو نصوصُ چه هغه دلالت پر تحریم دخمر کوی او پر تحریم دهر مسکر۔

وقد تبعه تلمیذه الامام المحقق ابن القیم رحمه الله علیه

فقال فی کتابه (زادالمعاد) ماخلاصته ان الخمر یدخل فیها کل مسکر مائعاً کان او جامدا عصیراً او مطبوخاً فیدخل فیها لقمة الفسق والفجور ویعنی بها الحشیشة لان هذا کله خمر بنص رسول الله صلی الله علیه وسلم الصریح الذی لامطعن فی سنده ولا اجمال فی متنه اذ صح عنه قوله کل مسکر خمرو صح عن اصحابه رضی الله عنهم الذین هم اعلم الائمة بخطابه ومراده بأن الخمر ماخمر العقل علی آنه لولم یتناول لفظه صلی الله علیه وسلم کل مسکر لکان القیاس الصحیح الصریح الذی استوی فیه الاصل والفرع من کل وجه حاکما بالتسویة۔ بین انواع المسکر فالتفرقه بین نوع ونوع تفریق بین متماثلین۔ من جمیع الوجوه او دامام ابن تیمیه شاگرد امام

(c) ketabton.com: The Digital Library

محقق ابن القیم رحمه الله علیه په خپل کتاب زادالمعاد کښې ویلی دی خلاصه ئی داده چه په خمر کښې هر مسکر داخل ده نرم وی او که وچ وی عصیر وی او که پوخ کړی سوی وی نوهغه دفسق او دفجور گوله هم پکښې داخله ده پدی سره زمونږ چرس مراد دی ځکه داټول شراب دی په حدیث درسول اللهﷺ سره هغه داسی صریح حدیث ده چه نه ئی په سند کښې ترطعن او تهمت لاندی کس سته او نه ئی په متن کښې اجمال سته ځکه صحیح داقول له رسول اللهﷺ ځخه نقل سویده **(کل مسکرخمر)** اوصحیح داقول له صحابه کرام رضی الله عنهم ځخه نقل سویده **(الخمر ماخمر العقل)** اوصحابه کرام رضی الله عنهم هغه کسان دی چه تر ټول امت په خطاب او مراد درسول اللهﷺ شه پوهیدل او که بالفرض والتقدیر درسول اللهﷺ دغه **کل مسکر** شامل نسی دغه حثیشو وغیره لره نوبیابه هغه قیاس صحیح وصریح چه په هغه کښې اصل و فرع من کل وجه برابروی هغه به حاکم سی پر تسویه او برابر تیا داقسامو دمسکر نو په میانځ داقسامو دمسکر کښې تفرقه کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

داتفرقه ده په میانځ دمتماثلین کښې من کل وجوه اوداباطیله ده ځکه

قیاس وائی ودیته چه په اصل کښې یو حکم وسی دیو علت په وجه

نوبیا چه هغه علت په فرع کښې موجود سی هغه داصل حکم

ورباندی کیږی حاصل ئی داده چه که چیری ددغو منشیاتو حرمت

چه په حدیث شریف سره نسی ثابت په قیاس سره له شك خلاص

ثابت ده **وقال صاحب (سبل السلام شرح بلوغ المرام) أنه**

یحرم ماأسکر من ای شئی وان لم یکن مشروباً کا الحشیشة

دسبل السلام شرح بلوغ المرام صاحب ویلی دی هغه شئی چه

مسکروی هغه که له هر شئی څخه وی حرام ده که څه هم مشروب نه

وي لکه حثیش **ونقل عن الحافظ ابن حجر ان من قال ان**

الحشیشة لاتسکروانماهي مخدر مکابر فانها تحدث ماتحد ثه

الخمر من الطرب والنشوة له حافظ ابن حجر څخه نقل سویده

هغه څوك چه وای حثیش مسکرندې یعنی نشه او مستی نه لری بلکه

مخدر دی یعنی سستی او کهالی صرف لری دغه دعوه بلا دلیله ده

ځکه لدغو چرسو هغه څه پشی ږی کم څه چه له شرابو پیشی ږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هغه عبارة له خونداوله خوشحالي ځخه ده۔

﴿ و نقل عن ابن بيطار من الاطباء ﴾

ان الـحشيشة التـى تـوجـد فـى مـصـر مسكرة جداً اذا تناول الانسـان منها قدر درهم او درهمين وقبائح خصالها موجودة فـى الافيـون وفيـه زيادة مضار له ابـن بيـطـار طبيب ځخه نقل راغـلـى ده وائـى هـغـه حثيش چه په مصر كښې پيدا كيږى هـغه ډ ير مسـكـردى هـغـه وخت چه انسان يودرهم يادوه درهم ځيني وخورى اوقبيح بدخصلتو نه ئي ډيـردى بعض علماؤ يوسل شل ۱۲۰ ۔ دينى او دونيـا وى ضـررونه شميرلى دى او هغه بدخصلتو نه ئي په افيونو كښې مـوجـود دى او افيـون تـر دوى زيات ضرر مندى ومـا قـالـه الشيخ الاسـلام ابـن تيـمية وتلميذه ابن القيم رحمه الله عليه وغير هـمـا مـن العلماء هوالحق الذى يسوق اليه الدليل وتطمئن به النفئس وأذقد تبين أن النصوص من الكتاب و السنة تناول الحشيش فهى تناول الافيون ايضاً الذى بين العلماء انه اكثر ضـرراً ويتـرتـب عـليـه مـن الـمـفـاسـد مـايزيد على مفـاسد

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحشيش وتناول ايضاً سائر المخدرات التى حدثت ولم تكن معروفة من قبل اذهي كا الخمر من العنب مثلاً فى انها تخامر العقل وتغطيه وفيها ما فى هذه الخمر من مفاسد و مضار وتزيد عليها بمفا سدأخرى كما فى الحشيش بل افظع واعظم كما هو مشاهد ومعلوم ضرره ولا يمكن ان تبيح الشريعة الاسلامية شياءً من المخدرات ومن قال بحل شئى منها فهو من الذين يفترون على الله الكذب او يقولون على الله مالا يعلمون هغه چه شیخ الاسلام ابن تیمیه او دهغه شاگرد ابن القیم او نورو علماء له دوی ماسوی چه کم څه ویلی دی هغه حق ده داسی حق چه ددلیل مطابق ده او دنفس اطمینان ورباندی کیږی او پدی وخت کښی په تحقیق سره داشکاره سوه چه هغه نصوص له قرآن او حدیث څخه چه حثیشو ته ورشا میلږی هغه نصوص دغه رنگه افیونو ته هم ورشا میلږی هغه افیون چه علما ئوئی بیان کړی ده چه تر حثیشو ډیر ضرر مندی او کم مفاسد.چه په افیونو مرتب دی هغه ترمفاسدو دحثیشوزیات دی اودغه رنگه دغه نصوص ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخدراتو ته ورشا میلږی هغه مخدرات چه ؤس پیدا سویدئ او مخته
چاء نۀ پیزندل ځکه دغه مخدرات لکه د انگورو شراب داسی دی په
خمیره توب او پوټیدل دعقل کښی او هغه مفاسد اؤ مضار چه په
شرابو کښی دی هغه مفاسد پدغه مخدراتو کښی موجود دی او پدی
مخدراتو کښی داسی مفاسد دی چه هغه دحشیشو تر مفاسدوهم
زیات دی بلکه پدی مخدراتو کښی ډیر بد اوډیر غټ مفاسد دی لکه
څنگه چه هغه بالمشاهده دی او دهغو ضرر معلوم ده او دا امکان نۀ
لری چه شریعة اسلامیه دی یوشئی له مخدراتو مباح کړی اوهغه
څوك چه یوشئی له دغو مخدراتو حلال بولی هغه له هغو کسانو ده
چه پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې دروغ تړی او یا پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندی
قول کوی په هغه شئی چه دوی علم نۀ په لری وقد سبق أن قلنا
ان بعض علماء الحنفية قال ان من قال (بحل الحشيشة
زنديق مبتدع) واذا كان من يقول بحل الحشيشة زنديقاً
مبتدع فاالقائل بحل شئی من هذا المخدرات الحادثة التی
هی اكثر ضرراً واكبر فساداً زنديق مبتدع ايضاً بل اولی
بأن يكون كذلك دامخته مونږ ذکر کړو چه بعض عالمانو داحنافو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی دی هغه څوك چه دحشیشو په حلت باندی قول کوی هغه زندیق اوبدعت کونکی ده نو هغه څوك چه ددغو نویو مخدراتو په حلت باندی قول کوی چه دهغو ضرر تر حشیشو زیات ده اوفسادئی ترحشیشو غټ ده هغه هم زندیق مبتدع ده بلکه اولی وبهتره داده چه دغه کس دی زندیق مبتدع سی **وكيف تبيح الشريعة الاسلاميه شيئاً من هذه المخدرات التي يلحق ضررها البليغ بالأمه افراداً وجماعات مادياً وصحياً وأدبياً حيث ان مبنى الشريعة الاسلامية على جلب المصالح الخاصة اوالراجحة وعلى رده المفاسد والمضار كذلك** او څنگه به شریعت اسلامی یوشئی لدغو مخدراتو مباح کړی هغه مخدرات چه دهغه ضرر بلیغ دأمت په هر فرد او جماعت پوری پیوسته کیږی من حیث الماده او صحت و آداب ته نۀ گوری چه دشریعت اسلامی بنیاد پر جلب دمصالحو خاصه ؤیارا حجه باندی ده او په رد دمفاسد واومضار باندی هم دغه رنگه ده یعنی په کم شئی کښی چه مصلحت خاصه او یارا جحه وی هغه ته شریعة اسلامی جواز ورکوی او په کم شئی کښی چه فساد او ضرروی هغه منع کوی **وكيف يحرم الله سبحانه تعالى العليم الحكيم الخمر من العنب مثلاً كثيرها وقليلها لمافيها من المفسدة ولان قليلها داعٍ الى كثيرها**

(c) ketabton.com: The Digital Library

وذريعة اليه ويبيح من المخدرات مافيه هذه المفسدة ويزيد عليها بما هوا عظم منها واكثر ضرراً للبدن والعقل والدين والخلق والمزاج هذالحكم لايقوله الارجل جاهل بالدين اسلامي اوزنديق مبتدع كما سبق القول به فتعاطى هذه المخدراة على اى وجه من وجوه التعاطى من أكل اوشرب اوشم اواحتقان حرام باجماع الأمة اوڅنګه اَلله (جلّ جلاله) سبحانه دانګورو شراب مثلاً حرام کړی دی لږ اوډیر ځکه په دوی کښې فساد ده او لږئی داعی دډیروده او ذریعه وسبب د ډیرودی او مخدرات دی مباح کړی هغه مخدرات چه په هغو کښی دغه فساد وی او ضرر دی وبدن وعقل ودین وطبعیت ته تر شرابوهم زیات وی دغه حکم یعنی چه شراب دی حرام وی او مخدرات دحلال وی نهٔ کوی مګر هغه څوك ئی کوی چه په دین اسلامی ناخبره وی اویازندیق مبتدع وی لکه څنګه سی داخبره مخته تیره سوه نوشمول ددغو مخدراتو په هره وجه دوجهو دشمول یعنی خوراك اوڅښناك بوئی دل اوڅخه ول حرام ده په اجماع دامة باندې.

﴿ ان اعداء الاسلام يروجون الحشيش ﴾

وغيره من المخدرات بقصد اضعاف شباب الأمة الاسلاميه وضياع مالها ورجولتها وفتل شهامتها وافساد عقول رجالها

(c) ketabton.com: The Digital Library

حتى تستمر في التأخر عن مصاف الامم المتقدمه ويتغلب عليها الاجانب ويقهر الاعداء ويستعمرون بلادهم كما تفعل اسرائيل من ترويج الحشيش والافيون بين بلاد العربية بقصد هلاكها ولو ان الناس فهموا هذالحكم الشرعي ووعوه وعملوابه واعرضوا عن تعاطي هذه المخدرات وتلك المسكراة لحفظنا على الأمة شبابها وقوتها وعزها وكرامتها وحريتها واستقلالها الفقه على المذاهب الاربعه نمبر ۳۹، ج ۵ داسلام دشمنان حشیش او نور مخدراة پدی قصد رواجوی چه دأمت ځوانان ضعیف کړی او مال ئی ورضائع کړی اومر دانیت ئی ورختم کړی او هیبت وقوة ئی ورمات کړی او عقلونه ئی ورفاسد کړی حتی په آخیر کښی دامت متقدمه له نقش او قدم ځخه ئی خطا کړی او بیگانه ورباندی غالبه کړی او دشمن ورباندی قوی کړی اوښارونه ځینی قبضه کړی لکه څنگه چه اسرائیلیا نو حشیش او افیون په عربو ممالکو کښی روا جول په قصد دهلاکت دعربو نو که چیری خلگ پدی شرعی حکم باندی پوه سی او ویساتی او عمل ورباندی و کړی اولدغو مخدراتو او مسکراتو ځخه اعراض و کړی نودأمت ځوانان أوقوة وعزت وکرامت وحریت واستقلال به وساتی **أكل الافيون وجلد الخشخاش حرام لانه يفسد العقل والمزاج وينشئ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

الغفلة فتاوی شامي نورالهدیص۴۱۶ دافیـونو او دخشخاش د پټو کې خوراك حرام ده ځکه عقل او طبعیت فاسده وی او غفلت پیدا کوی۔

والخلاصته ان جمیع المخدراة الحادثة

مـن قرون بعد القرون الستة الأولی حرام کالخمر لمخامر تها الـعـقـل وتـغـطیتهـا ایـاه وفیهـا مفاسد الخمر ومضاره وتزید عـلیهـا فهـی اکثـر ضـرراً واکبـر فسـاداً مـن الخمر لانها تضر الأمة ضررا بلیغاً وافراداً وجماعات مادیاً وصحیاً وأدبیاً ولا شك بـأن الشـریعة الاسلامیة تحرم المفاسد والمضار وتجیز مـافیـه مـصالح حقیقة خالصة أوراجحةً واما مایز عمونه من مـصـالح ومنافع فهی وهمیة خادعة حـاصل ئی داده چه ټول هغه مـخدرات چه له شپاړ پیړیـو ورستـه پیداسویدی حرام دی لکه شراب ځکـــه دغـــه مـخـدرات هـم عقل خمیره کوی اویو ټـه وی او پدغـه مخدراتو کښې هـغـه مـفـاسداومضار دی کم چه په شرابو کښې دی بـلـکه ضرر یه ترشرابو ډیـرده او فسـادیـه دترشرابو غټ ده ځکه دغه مـخـدرات وأمة مسلمة ته ضرر بلیغ رسوی وهر فرداوجماعت ده من حیـث الماده وصحت وأدب اوپدی کښې هیڅ شك نستـه چه شریعة اسلامیه مفاسد او مضار حرامه وی او اجازه ور کوی وهغه شئی ته چه په هغه کښې حقیقةً مصلحت وی خالصاً اویاراجحاً او هغه څوك چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داګمان کوی چه پدغه مخدرات کښی مصلحت او نفع ده هغه محض وهم او دوکه ده الفقه الاسلامی ص۵۵۱۶، ج-۷ مخته په کراتو اومراتو باندی داخبر ذکر سوه چه هر نشه دار شئی حرام ده اوخوراك یه هم حرام ده داقول دامام محمد رحمه الله علیه تعالیٰ ده اوداقول ټولو فقهاً رحمه الله علیه مفتی به ګرزولی ده۔

﴿ وحرمها محمد مطلقاً وبه یفتی ﴾

شامی ص۲۹۲، ج-۵ ، **والكل حرام عند محمد وبه یفتی ردالمحتاد** ص۴۵۶، ج-۶، اوداخبره هم مخته ذکر سوه چه حرمت داشیأ موقوف پر سیلان باندی نده لکه څنګه چه علامه حصکفی رحمه الله علیه لیکلی دی شامی ص۴۵۷، ج-۶، کتاب الاشربة **ویحرم أكل البنج والحشیشة والأفیون لانه مفسد للعقل ویسد عن ذكر الله وعن الصلوة** درالمختار علی هامش ردالمحتار ص۳۹۴، ج-۵، دبنګو او دچرسواودأ فیونو خوراك حرام ده ځکه دغه شیان مفسد عقل لره دی اوانسان دخدای (جلّ جلاله) له یاده اوله لمانځه څخه بنده وی **قال العلامة الحرار الیمنی رحمه الله علیه ولایجوز أكل البنج ولحشیش والافیون وذلك كله حرام الجوهرة النیرة** ص۲۷۰، ج-۴، ومثله فی خلاصة الفتاوی ص۲۰۵، ج-۴، کتاب الاشربة **قال العلامة شمس الدین**

(c) ketabton.com: The Digital Library

محـمـد بـن عبـدالله التمر تاشي رحمه الله عليه ويحرم أكل

البنج والحشيشة والافيون لكن دون الحرمة الخمر تنوير الابصار

على صدر ردالمحتار ص٤٥٧، ج-٦، كتاب الاشربة ومثله في فتاوى قاضيخان على حامش

الهنديه ص٢٣١، ج-٣، ومثله في الفتاوى الكاملية ص٢٧٠ كتاب الاشربة فتاوى حقانيه ص٤٣٥،

ج-٦، بعض اهل علم ليكلي دي كه چاء دبهنگو اوحشيشو وغيره پر

حلت باندې فتوى وكړه علامة ابن تيمية هغه دحلال ويلو والاته كافر

ويلي ده ترداسي حده چه نجم الدين زاهدي داسي سړى مباح القتل

بنودلى ده درمختار على هامش ردالمحتار ص٢٩٥، ج-٥، الحلال والحرام ومثله في

الفتاوى محموديه للمفتي محمود الحسن رحمه الله عليه وأما الاشربة المتخذة

من الشعـر أو الذرة او التفاح اوالعسل اذا اشتد وهو مطبوخ

او غير مطبوخ فانـه يـجوز شربـه مادون السكر عندابى

حنفية وابى يوسف رحمه الله عليه وعند محمد حرام شربه

قال الفقيه وبه نأخذ كذا في الخلاصة علمگرى ص٤١٤، ج-٥، هغه اشربة

چه لـه اوربشو يا له جوارو ياله عسلو اوياله سيبانو جوړ سوى وى هغه

وخت چه سخت سي پخ كړ سوى او كه نوى پخ كړى سوى دهغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څيښناك جائز ده ترهغه وخته چه حد دسکر ته نهٔ وی رسيدلی په نزد دامام ابو حنفية رحمه الله عليه او امام ابی يوسئف رحمه الله عليه او په نزد دامام محمد رحمه الله عليه باندی حرام ده فقيه رحمه الله عليه وائی چه دغه اخيری قول مفتی به ده **السکر من البنج ولبن الرمكة حرام بالا جماع كذافی** جواهر الاخلاطی علمگری ص ٤١٥، ج-٥، دبنگواود ماديانی دشيدو نشه كول په اجماع سره حرام ده **ومع نهی ولی الامر عنه حرم قطعاً** درمختار ص ٤٦٠، ج-٦، او له كوم شئی څخه چه اولو الامر منع وكړی هغه قطعی حرام ده ځكه خو اتباع يه لازم ده وعن ابی امامة رضی الله عنه

قال قال رسول الله ﷺ

لاتذهب الليالی والايام حتی تشرب طائفة من امتی الخمر ويسمونها بغير اسمها رواه ابن ماجه له ابی امامة رضی الله عنه څخه روايت ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وويل شپی او ورځی به نسئی تيری تر هغه وخته پوری چه زماله امته به يوه پارټی شراب څيښنی اونامداره كړی بی وی په بل نامه سره يعنی ترقيامت مخته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـا بعض امتيان داسي نشي كوى چه هغه به عين شراب وى خولكن صـــرف نـوم بـى وربـدل كړى وى **يشـــرب الـنــــاس مـن أمتـي الخمرويسمونها بغير اسمها** رواه انسئائي رحمه الله عليه هغه نوى نومان چه په وس وخت كښې پر ايښې دى هغه لكه **افيون البيرة البوظة الـقات التنكة العرقي وغيره** لـه مسـكرا توڅخه ځكه داثابته سوه چه هـر مسـكـر تـه خمر ويل كيږے يعني كه عين خمر نسئى په معنى دخمر كښې خو بالاتفاق دى والله اعلم بالصواب

﴿ المقصد الثالث فى اتجار المخدراة والمسكراة ﴾

دريم مقصد په تجارة دمخدراتو اومسكراتو كښې ده

دا مقصد مختلف فيه ده په مابين دعلماء رحمه الله عليه كښې امام ابو حـنـفية رحـمـه الـلـه عليه تعالىٰ عليه وائى (خمر) عبارة ده له **عصير العنب الذى قذف بالزبد** څخه لكه څنگه چه مخته ذكر سو ونورو مسـكـراتو ته (خمر) حقيقة نۀ ويل كيږى نـود نورو مسكراتو حرمت د(خـمر) تر حرمت كم ده حاصل ئى داده چه دنورو مسكراتو په قليل خوراك باندى حد نۀ جارى كيږى تر څو چه سكر ته نوى رسيدلى او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شرابو کښې په قلیل او کثیر باندې حد جاري کیږي ځکه په شرابو کې علت دحرمت خمریت ده او په نورو مسکراتو کې علت دحرمت مسکریت ده چه سکرته نهٔ وي رسیدلې حد نهٔ پر جاري کیږي یعنې حـرمـت دخـمر قطعي ده او مستحیل یه کافرده او بیع یه ناجائزه ده او دنورو مسکراتو حرمت ظني ده۔

او مستـحیـل یـه کـافـرنـده او بیـع یـه جائزه ده دلیل پدې قول درسول اللـهﷺ وائـې (أدرؤو الحدود بالشبهات) حدود په شبهات سره ونړه وي یـعنې په کم شئې کښې چـه شبهه وي قطع او یقین په کښې نوي په هغه حد نسې جاري کیداې نو ددغو مسکراتو خرمت ظني ده قطع او یقنن نسته پکښې نوبیع یه داسې جائز ده لکه دسرقین سرقین کڅه هـم نـجـس دي خـوبیع یه جائز ده ځکه سرقین مال متقوم اومنتفع بها شـرعـاً دي او امام شافعي رحمه الله علیه واې چه خمر تخصیص تریو خـاص مسـکره پورې نهٔ لرې بلکه هر مسکر ته خمر ویل کیږي لکه څنگه چه زمونږ په اول اودویم مقصد کې پردې بحث وکونو چه خمر ورته وویل سؤو دخمر مستحیل خوکافر ده او حدیه پر قلیل خوراك او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کثیر باندی جاری کیږی او نفعورباندی حرام ده او بیع یه ناجائزه ده دنورو مسکراتو هم دغه حکم ده ځکه هغه هم عین خمر دی اوداهل دمدنی منوری او داکثر ججازئین او محد ثینوهم داغسی رایه ده او دغه رنگه امام مالك رحمه الله علیه او امام احمد بن حنبل رحمه الله علیه هم داغسی وای او له احنافو رحمه الله علیه ځخه

﴿ امام ابو یوسئف او امام محمد رحمه الله علیه ﴾

یه هم دوا ړه بیع دداسی مسکراتو ناجائزه بولی امام ابو حنیفة دبیع دجواز دا دلیل وائی۔

﴿ انه یقول هذا شراب مختلف فی اباحة شربه ﴾

بین العلماء رحمهم الله فیجوز بیعه کا المثلث وهذا لأنه لیس من ضرورة حرمة تناول حرمة البیع فان الدهن النجس لایحل تناوله ویجوزبیعه وکذلك بیع السرقین جائز وان کان تناوله حراماً والسرقین محرم العین ومع ذلك کان بیعه جائزاً فکذلك المنصف وما اشبه وبطلان بیع الخمر عرفناه بالنص الوارد فیه وما عرف بالنص لایلحق به

(c) ketabton.com: The Digital Library

الا مایکون فی معناه من کل وجه وهذه الاشربة لست فی معنی الخمر من کل وجه بدلیل حکم الحد وحکم النجاسة فجاز بیعها باعتبار الاصل مبسوط ۱۹، ج-۱۲ ، امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وائی چه له عصیر العنب ماسوی په داغه نورو اشربهٔ ؤ کښې دعلماء اختلاف ده په څیښلو کښې ددوی بعض وای چه څیښل ئې جائز دی ترهغه وخته چه سکر ته نوی رسیدلی او بعض وائی چه دقلیل او کثیر څیښل حرام دی لکه دعصیر العنب نولدی وجه ئې بیع جائز ده لکه دمثلث چه بیع یه جائز ده مثلث هغه شرابوته وای چه دانګورو له او بوئی جوړ کړی اوبیا یه په اور باندی جوش کړی دوی حصی په اور باندی په جوش سره ختم کړی او یوه حصه پاته سی هغه پاته حصی ته مثلث وای او دا خبره ثابته ده ځکه دا لازمه نده چه تناول او شمول وشئی ته که حرام ؤنوبیع یه بی هم حرام وی لکه مردار غوړی چه تناول ورته حرام ده مګر بیع یه جائزه ده اودغه رنګه خوشای بیع یه جائزه ده او تناول ورته حرام ده او خوشای محرم العین دی او سره لدی بیع یه جائزه ده او دغه رنګه منصف منصف

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـغـه شرابو ته وائی چه دانگورو له ابو جوړ سـوی وی بیا یه په اورسره جوش کړی تـرثـلثیـن کـم ختـم سـی نصف تـه ورسیږی او کـــه نوی رسیـدلـی او هـغه چه مشابهٔ وی لده سره لکه جمهوری ونقیع الزبیب والـفـضیـح والسکر او دخمر دبیع بطلان خو مونږ پیـز ندلی ده په نص سـره هغه نص چه په خمر کښې نـازل* سویده او هغه شئی چه په نص سره وپیزندل سی په هغه پوری بل شی نه پیوسته کیږی مگر هغه شئی پوری پیوسته کیږی چـه هغه من کل وجوه دده په معنا سره وی اودغه اشـربـه په معنی دخمر من کل وجه ندی په دلیل دحکم دحد او حکم دنـجـاسـت یـعـنی پر دغو اشربه ؤحدنهٔ جاری کیږی او پـر خمر حد جاری کیږی او دغه اشربه نجس ندی او خمر نجئس دی نولدی وجه ددغـو اشـربه ؤبیع جائز ده امام شافعی رحمه الله علیه او ملگری دبیع دعـدم جواز دا دلیل وای **عـن انـس رضـی الـلـه عنـه قال لعن رسـول الـلـه صلی الله علیه وسلم فـی الـخـمـر عشـرـةً عـاصرهـا ومعتصرهـا وشـاربها وحـاملها ومحمولة الیه وسـاقیها وبـائعها وأكل ثمنها والـمشتری لها والمشتری له** رواه الترمذی وابن ماجه ومشکوة شریف ۲۴۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه انـس رضـی تـعـالیٰ عنه څخه روایت ده دی وائی رسول الله ﷺ په شرابو کښی پـر لسو شيانو لعنت ويلی ده پرجو ړه ونکی باندی دڅان لپـاره وی او کـه دبل لپاره او پر هغه چا چه دجو ړه ولـو طلب يه کوی دڅان لپاره ياد بل لپاره او پر څيښونـکی باندی اوپر باره ونکی باندی اوپـر هـغـه چـا چـه ودتـه وربـاری ړی اوپـر او بيـدونـکـی بـاندی اوپر خـر څيدونــکـی بـانـدی کڅه هـم وکيـل يـادلال وی اوپـر هـغـه پيسوخو ړونـکـی بـانـدی هـغـه پيسی چه پدغه بيع سره موجودی سی کڅه هم داخو ړنـکی بائع نوی او پر اخيستونکی باندی دڅيښلو لپاره وی کـه دی تـجارة لپاره وی اوپر هغه چاچه دده لپاره اخيستل کيږی

ولا يـحـل لـلـمسـلـم بيـع الـخمر ولا اكل ثمنها لان الله تعالیٰ سـمـاهــا رجسـاً فيـقـضی ذلك نجـاسة العين وفسـادالمـالية والتـقـوم كـمـا فـی الـميتة والـدم ولـحـم الخنـزيـر وقد آمـر بـالاجتـنـاب عـنهـا فاقتضی ذلك ان لايجوز للمسلم الاقتراب منها علی جهة التمول بحال وفی الحديث اووائی چه مسلمان ته نـهٔ دخـمر بيع حلاله ده او نهٔ ئی دپيسو خوراك څکه اَللّٰه (جلّ جلاله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـردار ورتـه ویـلـی ده نـودا تقاضی دنجس العین کوی او دفسادالمالیة والتـقـوم یـعـنـی نهٔ مال ده او نهٔ متقوم ده لکه مرداره او مسفوحه وینه او خنـزیـر چـه نـجـس الـعین دی او فساد المالیة والتقوم دی اوالله (جلّ جلاله) آمرپه اجتناب کړی ده لدوی ځخه په **انما الخمر والمیسر** الایة کښی نـودا تـقاضی کوی چه و مسلمانان ته هر قسم نزدیکت په هـر حـال کښی پـر جهة تـمـول اود میلان نـاجـائـز او نـارواده **وفـی الـحـدیـث ان ابـا عـامر کان یهدی لرسول الله ﷺ راویة من خمـر کل عام فاهدی له فی العام التی حرمت فیه فقال علیه السـلام ان الـلّـه قـدحـرم الخمر فلا حاجة لی فی خمرك قال خـذهـا وبـعـهـا وانـتـفـع بثمنها فی حاجتك فقال علیه الصلوة والسـلام یـا ابـا عـامر ان الذی حرم شربها حرم بیعها واکل ثـمنها** ابـا عـامـر بـه هـر کـال ورسول الله ﷺ ته یوه راویة شراب هبه کول۔

نـو پـه هـغـه کـال چـه شـراب حرام سوی وه هم ده ورسول الله ﷺ ته شـراب هبیه کړو رسـول الـلـه ﷺ ورته وویل شراب حرام سویدی زه ستـاوشـرابـو تـه احتیـاج نـه لـرم ابـا عـامررضی الله عنه ورته وویل در وائخله خرڅی کړه پـه پیسو یه خپل حـاجت پوره کړه رسول الله ﷺ ورتـه وویـل ای ابـا عـامره رضی الله عنه دکوم شئی چه ښیښناك حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی دهغه بیعه هم حرام ده او روپیه هم حرامی دی۔

وسئل ابن عمر رضی الله عنه عن بیع الخمر واکل ثمنها فقال قاتل الله الهیود حرمت علیهم الشحوم فجملوها وباعوها واکلو ثمنها وان الذی حرم الشرب حرم بیعها واکل ثمنها وممن لعنه رسول ﷺ فی الخمر بائعها ومشتریها

مبسوط ۲٤، ج-۲٤ له ابن عمررضی الله عنه الله عنه ځخه سوال وسئو له بیع دشرابو اوله خوراك دپیسو دشرابو ده رضی الله عنه ورته وویل اَللّه (جلّ جلاله) لعنت کړیده پر یهودُ باندی وازگی پردوی باندی حرامی کړی دوی به ولّی کړی بیابی خرڅی کړی روپیئی بی وخوړی او دکم شئی چه ځیښاك حرام وی دهغه بیع هم حرام ده او دپیسو خوراك ئی هم حرام ده او له هغه چاء چه رسول اللهﷺ لعنت پر ویلی ده په شرابو کښی خرڅیدونکی اواخیستونکی هم ده ان

الاتجار بالمخدرات بیعاً وشراً وتهریباً وتسویقاً امر حرام کحرمة تناول المخدرات لان الوسائل فی الشریعة تأخذ حکم المقاصد ویجب سدالذرائع الی المحرمات بمختلف الامکانات والطاقات لان التاجر یسهّل رواج المخدراة وتعاطیها فیکون الثمن حراماً والمال سحتاً والعمل ضلالاً والا تجاربها اعانةَ علی المعصیت والبیع باطیل قال الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالیٰ وتعاونو علی البر والتقوی ولا تعاونو علی الاثم والعدوان المائده ٥-٢، الفقه الاسلامی ۵۵۱٦، ج-٧، داقول مطلق ده تعلق په تریوه مذهبه پوری هم نده ورکړی حاصل ئی داده چه دمخدراتو تجارة یعني خرڅول اخیستل په ګوریزی باندی وړل اوبل پر وړ لو باندی باعث کول داسی حرام کار ده لکه دمخدراتو خوړل و څیښل او څکه ول ځکه په شریعت محمدیﷺ کښی اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُ وی او هغه شئی چه سبب او ذریعه وحراموته وی دهغه سبب بنده ول په مختلف طاقتو سره واجب ده ځکه تاجر رواج او شمول دمخدراتو اسانه کوی پر خلګو باندی نودغه پیسی حرامی دی او مال ئی حرام و مباح الاخذ ده او عمل ئی ګمراهی ده او تجارة ئی اعانة علی المعصیت ده اوبیع ئی باطلَ ده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی پر نیکی اویر تقوی باندی معاونت سره کوی پر ګناه او پر دشمنی باندی معاونت مه سره کوی یعني دغه تجارت خریداو فروخت معونت علی المعصیت ده اوسبب و ذریعه وخوراك وڅیښناك ته ده خوراك او څیښناك ئی حرام ده نودغه تجارة چه سبب دخوراك او څیښناك ده داهم حرام ده امام ابو یوسئف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه علیهما وائی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ ان عين المسكراة محرمة التناول فلايجوز بيعه ﴾

كـا الـخـمـر وهـذا لان البيـع بـاعتبـار صـفت المالية والتقوم

بـاعتبـار كـو نه منتفعاً به شرعاً ولا منفعة فى هذا لمشروب

سوى الشرب واذاكان محرم الشرب شرعاً كان فاسدا لماليته

والتـقـوم شـرعـاً فـلايجوز بيعه كالخمر ولان صاحب الشرع

صلى الله عليه وسلم سـوى فـى الـخـمـر بيـن البيع والشرب حين لعن بايعها

ومشتـريهـا كـمـا لـعـن شـاربها وهذا لان البيع يكون تسليطاً

لـلـمشتـرى عـلـى الشـرب عـادـة فاذا كان الشرب حراماً حرم

البيـع ايـضـاً وهـذالـمعنى موجود فى هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، دوى دواړه واى چـه عيـن دمسـكراتو ته شمول حرام ده نو بيعه

يـه هـم حـرامـه ده لـكـه دشـرابـو او داخبره ثابته ده ځكه بيع په اعتبار

دصـفـت مـاليت سره وى او تقوم ئى په اعتبار ددى سره وى چه منتفع

بـه شرعاً وې اوپـدغه مشروباتو كبنى له ځيبنلو مـا سوى بل منفعت

نسته او ځيبنل ئى په شرع كبنى حـرام ده نـو ماليت او تقوم ئى هم په

شرع كبنى فـاسـدده نـومـاليـت او تقوم چه په شرع كبنى فـاسد سو

نـوبيـع يـه هـم ناجائزه ده لكه دشرابو ځكه خوبيع په اعتبار دماليت او

انتـفـاع به شرعاً سره وى او صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم په شرابو كبنى تفرقه

نده كړى پـه ميـانځ دبيع او دځيبنلو كبنى پـه هـغه وخـت كبنى چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لعنت ئې پروايو پر خر څيدونکي او اخستونکي په داسې لعنت ويلې ده لکه پر څيښونکي باندې او دا خبره ثابته ده ځکه په بيع سره مشتري مسلط کيږي پر څيښلو باندې نو څيښل چه حرام وي بيعه بې هم حرام وي او دغه معنی پدغو اشربه وُ کښې موجوده ده يعنې خوراك او څيښناك دټولو حرام ده نو بيع يې هم حرامه ده دايوه قاعده کليه ده لپاره دفقهاء رحمه الله عليه چه دهرشي خوراك يا څيښناك حرام وي يا بل داسې دلهو او لعب شئ وي چه معصيت قائم پده پورې وي دهغه بيعه حرام ده لکه څنګه چه مونږ په پنځمه قاعده کښې ذکر کړو ځکه په دابيع سره مشتري مسلط کيږي پر خوراك او څيښناك دهغه شئ نوچه خوراك او څيښناك يې حرام وي بيع يې بې هم حرام وي لدې وجهه سې داعين معونت على المعصيت ده **ويجوز بيع البربط والطبل والمزمار والدف والنرد وآشباه ذلك فى قول ابى حنفية رحمه الله تعالىٰ عليه وعندهما لايجوز بيعها قبل الكسر الى قوله۔**

والفتوی على قولهما

امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وائي چه دبربط بيع جائز ده بربط داسې شې ده لکه دو تاره فرق ئې داده چه کاسه ئې تر دوتارې غټه ده او دسته ئې تر دو تارې کوچنئې ده اودغه رنګه دډاله بيع جائز ده اودغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګه دنل بیع جائز ده او د دریا بیع جائز ده او د کلب و کرم بوډ بیع جائز ده اود اشباه ددوی بیع جائز ده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه وائی چه تر ماتیدو مخته ئی بیع نده جائز یعنی یوار دی مات کړی چه له آلیت دسروڅخه ووزی بیادی خرڅ کړی ددی عبارة په اخیر کښې داقول ده چه فتوی پر قول دصاحبین ده **قال ابو حنیفة رحمه الله علیه یجوز بیع الاشربة المحرّمة کلها الا الخمر وعلی مستهلکها الضمان وقال ابو سف و محمد رحمهما الله لایجوز بیعها ولا یجب الضمان علی مستهلکها کذافی** المحیط علمګری ص۱۱٦، ج-۳، امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وای د ټولو حرامو اشربه بیع جائز ده ماسوی له شرابو او هغه څوك چه دغه اشربه په قصد هلاك کړی پر هغه ضمان یعنی تاوان سته او صاحبین وائی نهٔ ئی بیع جائز ده او نهٔ پر مستهلك باندی ضمان سته **وجاز بیع عصیر العنب ممن یعلم آنه یتخذ خمراً لان المعصیت لاتقوم بعینه بل بعد تغیره وقیل یکره لاعانة علی المعصیت ونقل المصنف عن السراج والمشکلات ان قوله ممن ای من کافرٍ اما بیعه من المسلم فیکره ومثله فی الجوهرة والباقانی وغیرهما زاد القهستانی معزیا للخانیة آنه یکره بالاتفاق** درمختار ص۳۹۱، ج-٦، دعصیر العنب بیع خرید

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـروخـت پر هغه چاء باندی جائز ده چه هغه لدغه عصیر العنب ځخه شراب جوړه وی ځـکـه معصیت خوقائم په ذات دعصیر العنب پوری نـده بـلـکـه ورستـه له تغیره پوری قائم ده او چاء ویلی دی چه دغه بیع مـکروه ده ځکه دا اعانة علی المعصیت ده ولوکه معصیت پوری قائم نـهٔ وے او مـصـنف نقل له سراج والمشکلات ځخه کړی ده چه دغه مـمـن ځـخـه کافر مراد ده یعنی دغه عصیر العنب پر هغه کافر باندی خرخول چـه تـه په خبرئی چه دغه کافر شراب ځینی جوړه وی جائز ده اویـر هـغه مسلمان باندی خرخول نـاجـائـز ده چه ته په خبرئی چه شـراب ځینی جوړه وی دغـه رنـگـه نـورو کتابو هم پدغه اخیری طرز لیکلی دی۔

﴿اقول وهو خلاف اطلاق المتون﴾

وتـعـلـيـل الشـروح بمامروفيه انه لايظهر الاعلی قول من قال ان الـكـفـار غيـر مـخاطبين بفروع الشريعة والاصح خطابهم وعـلـيـه فيـكـون اعـانة عـلـى الـمعصيت فلا فرق بين المسلم والـكا فرفی بیع العصير منهما فتدبر ردالمحتار ۳۹۱، ج۔٦، علامه ابـن عابدین رحـمه الله علیه وای چه دغه قول یعنی چه پر کافر باندی خرخول جـائـز ده اویـر مسـلـمـان بـانـدی ناجائز ده داد متنو داطلاق مـخـالف ده ځـکـه متـنـونـو مطلق ناجائز۔ بللی ده اودشروحود تعلیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلاف ده چه اعانة علی المعصیت ده یعني داقول هلته صحیح کیږی چه کفار مخاطب په فروعو دشریعت سره نسی اواصح داده چه کفار مخاطبین په فروعو دشریعت سره دی نود کافر او دمسلمان پدی بیع کښې هیڅ فرق نسته په دواړو کښې اعانة علی المعصیت ده یعني لکه څنګه چه دعصیر العنب خرڅیدل پر مسلمان باندی منع دی په هغه مسلمان چه ته په خبرئی چه شراب ځیني جوړه وی دغه رنګه پر کافر باندی هم منع دی پر هغه کافر چه شراب ځیني جوړه وی

بخلاف بیع الامر دممن یلوط به وبیع سلاح من اهل الفتنة لان المعصیة تقوم بعینه حواله مذکوره ویکره تحریماً بیع السلاح من اهل الفتنة لانه اعانة علی المعصیت آه ردالمحتار ۲٦۸، ج-۳، لغړ زنی غلام پر هغه چاباندی خرڅول چه هغه لواطة ورسره کوی ناجائز ده ځکه معصیت قائم په ذات دده پوری ده اودغه رنګه سلاح پر اهل دفتني خرڅول ناروا ده ځکه معصیت په ذات پوری قائم ده او په بل ځائی کښې وای چه سلاح خرڅول په اهل دفتنو باندی مکروه تحریمی ده ځکه دا اعانة علی المعصیت ده **قال العلامة ابن نجیم رحمه الله علیه ان ماقامت المعصیة بعینه یکره بیعه تحریماً آه** بحر الرائق ۱٤۳، ج-۵ ، علامة ابن نحیم رحمه الله علیه وای چه هر هغه شئی چه معصیت پوری قائم وی په ذات

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شی پوری دهغه شئی بیع مکروه تحریمی ده وایضاً قال
االعلامة رحمه الله علیه نظیره بیع المزامیر یکره هنا ان
ماقامت المعصیت بعینه یکره بیعه والا فلا البحر الرائق بتغیریسر او
دغه رنگه علامة رحمه الله علیه وای چه مثال ئی نل و ډول وغیره دی
یعنی بیع ددغوشیانو مکروه تحریمی ده یعنی که پر هر شئی پوری
معصیت قائم وه دهغه بیع ناجائز ده او که معصیت پوری نهٔ وه قائم
دهغه بیع جائز ده ومثله فی تفقیح الحامدیه ص۱۵۳، ج-۲، کتاب الاجاره فتاوی
حقانیه ص٤٦، ج-٦، ان البیع الکرم ممن یتخذ الخمر من عینه جائز
لابأس به وکذ الارض ممن یغرس فیها کرما یتخذ من عینه
الخمر وهذا قول ابی حنیفة وهو القیاس وکره ذلك ابو
یوسف و محمد رحمهما الله استحساناً لان البیع العصیر
والعنب ممن یتخذ خمرا اعانة علی المعصیت وتمکین منها
وذلك حرام واذا امتنع البائع یتعذر علی المشتری اتخاذ
الخمر فکان فی البیع منه تهیج الفتنة وفی الامتناع تسئکینها
ومن اهراق خمرمسلم فلا ضمان علیه لان الخمر لیس بمال
متقوم فی حق المسلم واتلاف ما لیس بمال متقوم لایجب
الضمان کاتلاف المیتة وهذا لان الضمان انما یجب
جبرالمادخل علی المتلف علیه من نقصان المالیة مبسوط ۳۲،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج-۱۲، دانگورو تاکان پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی جائز ده پروانه لری اودغه رنگه زمکه پر هغه چاخرڅول چه هغه دانگورو تاکان پر ایږدی اوبیاله تاکانو شراب جوړه وی جائز ده داقول دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه ده اوقیاس هم داده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه ئی مکروه بولی استحساناً ځکه دانگورو او به یا انگور پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی دا اعانة علی المعصیت ده او قدرة پر معصیت ده او داحرام ده ځکه خو اَللّه (جلّ جلاله) وای **ولا تعاونو علی الاثم والعدوان** چه خر څیدونکی دغه شیان نکړی پر خرڅ نو پر اخیستونکی باندی شراب جوړه ول سخت اوگران شو نود دغو شیانو په بیع کښی پرداسی سړی باندی فتنه انگیزی او پورته کیده دفتنی دی او په منع کښی ئی دفتنی ختمی ده دی او چاکه دمسلمان شراب توی کړل په هغه تاوان نسته ځکه شراب مال متقوم ندی په حق دمسلمان کښی کوم شئی چه مال متقوم نوی دهغه په تلفیدو سره تاوان هم نه لازمیږی لکه دمړ زگی په تلفیدو کښی چه تاوان نسته ځکه دغه تاوان خو په عوض دهغه نقصان کښی لازمیږی کوم نقصان چه دمال ومالیته رسیدلی وی دمبسوط پر مذکور متن باندی یوڅه بحث کول پکار دی ترهغه مخته به یواریوبل متن نقل کړوبیا بحث پرو کړ وانشاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ـ

﴿ ان الارباح التي يستفيد منها التجار والمتعاملون في المخدراة كلها سحت وحرام ﴾

لمايأتي ١ ـ قوله تعالىٰ ولاتأكلوا اموالكم بينكم بالباطيل البقرة ١٨٨ وأكل المال بالباطيل يتناول جرائم السرقة والخيانة والظلم والغصب والقمار والعقود المحرمة من بيع وشراء ونحوهما من التجارات وكل الخدمات المبذولة في سبيل ارتكاب المعاصي والمنكرات وكل ما حرمه الشرع وان رضى به المالك ٢ الحديث النبوى ﷺ وهو ماروواه ابن أبي شيبة عن ابن عباس أن رسول الله ﷺ قال ان الله اذا حرم شيئاً حرم ثمنه فكل ماحرم الله الانتفاع به حرم الانتفاع بعوضه أو ثمنه بدليل ماروواه احمد ومسلم والنسائى عن ابن عباس والحميدى عن أبى هريرة فى بيع الخمر ان الذى حرم شربها حرم بيعها وروى مسلم وغيره عن ابى سعيد الخدرى ان النبى ﷺ قال ان الله حرم الخمر فمن ادركته هذه الآية اى اية (انما الخمر والميسر) المائده ٩٠ وعنده منها شئى فلايشرب ولايبيع قال فاستقبل الناس بما كان عندهم منها طرق المدينة فسفكوها وروى ابو داود عن ابى

(c) ketabton.com: The Digital Library

هريرة مرفوعاً ان الله حرم الخمر وثمنها وحرم الميتة وثمنها

وحرم الخنزير وثمنه الفقه الاسلامى ۵۵۱۸، ج-۷، هغه گټې ونفعې چه تـجـاران ومـعـامـلـه ګرچه کوی په مخدراتو کښې ټولـې حرامې دی يولدی وجه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی تاسو په خپل ميانځ کښې مالونه په بـاطـل اونـاحـقـه سره مخوری دباطل مال خوراك غلا وخيانت وظلم وغـصـب وقـمـار او حـرام عقدونـه مثلاً خر څيدل او اخيستـل او نور دغسـې عـقدونه لکه اخيستل او خر څيدل کـوم چـه په تجارتو کښې کيږی او ټول هـغـه خدمتونه چه د گناه او دمنکراتو په لار کښې کيږی او پـه هـر هغه شئی کښې چـه شريعت حرام کړی وی که ئی څه هم مـالك په راضی وی دغو ټو لو ته ورشا مليږی نـوځکه ددغو مخدراتو گـټه او تجارت حرام ده اوبل لدی وجه چه دنبی عليه الصلوة والسلام حـديـث مبـارك ده هـغـه حـديث ابن ابی شيبة له ابن عباس رضی الله تعالىٰ عنه څخه روايت کړی ده هغه وائی رسول الله ﷺ ووِيل چه اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت يو شئی حرام کړی دهغه پيسی هم حرام وی يعنی په هر هغه شئی باندی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل حرام کړی دهـغـه شـئـی پـه عـوض يا په پيسو باندی بيا نفع اخيستل هم حرام ده دمثال په تو گه که يوسړی خر پريو ظالم او مردار خواره قصاب باندی خرڅ کړی او پـدی هـم خبـروی چـه دغه ئی دحلاليدو لپاره اخلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

قصاب هم ورته وای چه دحلالید و لپاره ئی اخلم نودغه قصاب که په عوض کښې هر شئی ور کړی پیسی وی او که بل شئی وی پر هغه باندی دخره مالك نفع نسئی اخیستی ځکه خوپرخره باندی دخوراك نفع اخستل اَللّٰه (جلّ جلاله) حرام کړی ده په دلیل دهغه حدیث مبارك چه احمد ومسلم والنسائی له ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه څخه روایت کړی ده او حمیدی له ابی هریرة رضی الله عنه څخه روایت کړی ده په بیع دشرابو کښې هغه شئی چه دهغه څیښل حرام سویده دهغه بیع هم حرام ده او مسلم وغیره له ابی سعید خدری رحمه الله علیه څخه روایت کړی ده چه نبی علیه الصلوة والسلام وویل اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب حرام کړی دی نو که چا ته دغه ایات ورسیدو یعنی ایات «انما الخمر والمیسر» اولده سره یوشی ؤله شرابو نوندی څیښی اوندی خرخوی ابی سعید خدری رضی الله عنه وائی چه خلگو راتگ وکو په شرابو سره کوم چه لدوی سره وه پرلارو دمدنی منوری اوتول ئی چپه کړو اوابو داود روایت کړیده له ابی هریرة رضی الله عنه څخه هغه ورسول الله ﷺ ته رسولی ده وای اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب حرام کړو او عوض دشرابوئی هم حرام کو او اَللّٰه (جلّ جلاله) مړزگه حرام کړی ده عوض دمړزگی ئی هم حرام کړی ده او اَللّٰه (جلّ جلاله) خنزیر حرام کړی ده او عوض دخنزیرئی هم حرام کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نودغه ايات اواحاديث مباركانو وټولو مسلمانانو ته داسبق وركوی چه ګټه او تجارة دټولو مخدراتو حرام اوناروا ده ولوکه نسواروی ځکه داټول يا مسكرات دی او يا مفترات دی دحرمت ذكر او اثبات ئی مخته ذكر سو۔

﴿ اعلم ان المكروه اذا اطلق فی كلامهم يرادبها التحريم ﴾

قال ابو يوسف قلت لابی حنيفة اذا قلت فی شئی أكرهه فمارألك فيه قال التحريم ردالمحتار ۱۵۰، ج-۱ ، پوه سه ای مخاطبه پردی باندی مكروه چه مطلق ذكر سی په كلام دفقهاء كښی مراد ځينی تحريم ده امام ابو يوسف رحمه الله تعالىٰ عليه وای چه ما وامام ابو حنيفة رحمه الله عليه ته وويل۔ کوم وخت چه ته داو وائی په يو شئی کښی چه زه دغه مكروه بولم لدی ستاخه مرادوی امام ابو حنيفة رحمه الله تعالىٰ عليه را ته وويل چه زما تحريم ځينی مقصد وی حاصل ئی داسو چه امام ابو يوسف رحمه الله عليه او امام محمد رحمه الله عليه ددغو مذكوروشيانو بيع حرام بولی کوم چه په مبسوط کښی ذكر سو۔

﴿ واذا كان فی مسئلة قياس واستحسان فالعمل علی الاستحسان ﴾

الافی مسائل معدودة مشهورة وايضاً قال الرملی رحمه الله عليه لوكان احدهما استحسان والاخر قياس الاصل تقديم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاستحسان الافيما استثنی کما قدمناه فیرجع الیه عندالتعارض ردالمحتار ۴۹، ج-۱ ، که په یو مسئله کښې قیاس او استحسان دواړه ؤ عمل په استحسان باندې کول کیږي ماسوی له هغویو څو معدودو مشهورو مسئلو څخه اودغه رنګه امام رملی رحمه الله علیه ویلی دی وای که چیری یو استحسان ؤ اوبل قیاسؤ اصل تقدیم داستحسان ده پر قیاس باندی ماسوی له هغویو څو مسئلو څخه لکه څنګه چه مونږ مخته ذکر کړو په وخت دتعارض دقیاس او استحسان کښې وهغه ته رجوع کوی۔

﴿وان خالف أبا حنیفة رحمه الله تعالیٰ علیه صاحباه فی ذلك﴾

فان کان اختلافهم اختلاف عصر و زمان کا القضاء بظاهر العدالة یأخذ بقول صاحبیه لتغیرأحوال الناس وفی المزارعة والمعاملة ونحوهما یختارقولهما لاجتماع المتأخرین علی ذلك قاضیخان ۳، ج-۱ که امام ابو حنیفة رحمه الله تعالیٰ علیه په یو مسئلة مختلف فیها کښې له صاحبین سره مخالف ؤ نو دغه ددوی اختلاف که اختلاف دعصرو زمان ؤ نو نیول په قول ده صاحبین باندی کیږی او په کښتو ومعاملو کښې ددوی قول مختاره ده ځکه پر دی اجماع دمتاخرینو راغلی ده حاصل ئی داسو چه دمبسوط په متن کښې امام ابو حنیفة رحمه الله علیه قیاس کوی او صاحبین ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

استحسانا حرام بولی په وخت دتعارض دقیاس او استحسان کښی ترجیح استحسان ته ده پرقیاس باندی ماسوی له یوڅو معدود ځایو اودغه رنګه په وخت داختلاف دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه کښی له صاحبین سره په مزارعا تو ومعاملا تو کښی ترجیح وقول دصاحبین ته ده دغه رنګه په هررسمی مفتی کښی لیکلی دی چه فتوی پر قول دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه ده په عباداتو کښی مطلقا او پر قول دامام محمد رحمه الله علیه ده په بیوعو کښی او پر قول دامام ابو یوسف رحمه الله علیه ده په قضاء وشهاداتو کښی اوپر قول دامام زفر رحمه الله علیه په اولس مسائلو مشهور وکښی نود مخدراتو او مسکراتو بیع مکروه تحریمی ده ځکه صاحبین ئی مکروه تحریمی بولی ويجوز بيعها اى المسكرات ويضمن متلفها عند ابى حنيفة رحمه الله عليه خلافاً لهما فيهما لانه مال متقوم وما شهدت دلالت قطعية بسقوط تقومها بخلاف آه قال ابن همام تحت هذ القول (لانه مال متقوم وما شهدت آه) اقول فيه نظر اما اولًا فلانهم صرحوا بان معنى تقوم المال اباحة الانتفاع به شرعاً وسيجئ التصريح عن قريب بان هذه الاشربة ممالا ينتفع بها بوجهه من الوجوه فكيف يتصور التقوم فيها واماثانياً فلان الدلالت القطعية انما تعتبر فى

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق وجوب الاعتقاد دون وجوب العمل ألاترى أن خبر الواحد من السنة يوجب العمل ولايوجب علم اليقين بل يوجب غلبة الظن على المذهب الصحيح المختار عند الجمهور كما تقرر فی علم الاصول وما نحن فيه من العمليات فينبغی ان يكتفی فيه بمجرد غلبة الظن كيف لاوقد اكتفی به فی الحكم بحرمة هذه الاشربة اذ هی ايضاً اجتهادية لاقطعية كما صرح به آنفا فتح القدير ۳۱، ج-۹ امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وای چه دمسكراتو بيع جائز ده اوپر تلف كونكی باندی تاوان سته اوصاحبين ئی ناجائز بولی دامام صاحب دليل داده وای چه دغه شيان مال متقوم دی او يو دلالت قطعی نده پيش سوی پر سقوط دتقوم ددوی باندی او علامه ابن همام صاحب فتح القدير دامام صاحب پرقول باندی اعتراض لری وای يوخو فقهاؤ رحمه الله عليهم پر دی باندی تصريح كړی ده چه مال متقوم هغه ته وای چه په شرع كښی نفع اخستل باندی مباح وی اونز دی به دغه تصريح راسی بان هذه الاشربة ممالا ينتفع بها بوجه من الوجوه يعنی پدغه اشربه ؤباندی په يو وجه له وجوه نفع نهٔ اخستل كيږی نوبيابی څنګه سړی دتقوم تصور ووهی اوبل دلالت قطعی په حق دوجوب داعتقاد كښی معتبر ده نهٔ په حق دوجوب دعمل كښی

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه نـهٔ وینـی چـه خبـرواحد له احادیثو عمل واجبه وی او علم یقین نهٔ واجبه وی بلکه غلبة الظن واجبه وی پر مذهب صحیح المختار باندی په نز دد جمهورو لکه څنګه چـه دغـه خبره په علم اصولو کښی ثابته سویده اوز مونږ بـحث په اعمالو کښی ده نـو باید په مجرد غلبة الظن بـانـدی اکتـفا وسی او ولی به نهٔ وسی ځکه په حکم کښی په حرمت ددغو اشربهٔ هم په غلبة الظن باندی اکتفا سویده دلالت قطعی نسته په کښی علامه ابن همام رحمه الله علیه کڅه هم حنفی مذهبه ده لکن پـه بعض ځایو کښی تفرد کړی وی ځـکـه بـعـض معاصرینو په طبقه دمجتهدینو کښی حسـابلی ده او بعض له اهل ترجیح حسابلی ده لکه پـدغـه ځائی کښی چـه تفرد کړی ده تـرجیـح یـه وقول دصاحبین ته ور کړی ده حتـی تـرصاحبینو یه تجاوز کړی ده یـعـنـی تفرد یه له ټولو کړی ده ځکه صاحبین ددغو مسکراتو بیع ناجائزه بولی عدم جواز په مـعـنـی دعـدم حـلـت اخـلـی نهٔ په معنی دعدم صحت یعنیٰ عقد دبیع صـحیـح ده لـکـن حـرامه ده او ابن همام رحمه الله علیه عدم جواز په مـعـنی دعدم صحت اخستی ده یعنی نفس عقد دبیع صحیح نده ځکه ده رحـمـه الـلـه علیه دغه مسکرات له مالیته متقومه ځخه ایستلی دی لکه څنګه چـه امـام شـافعی رحمه الله علیه وغیره ایستلی دی داکڅه هم ده دامام صاحـب پر قول اعتراض کړی ده خولکن داد ده رائی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ځکه جواب ئې نده ور کړی والله اعلم وعلمه اتم۔

﴿تطبیق په مابین داحنافو کښې﴾

دفقهائو رحمة الله تعالیٰ علیه له کتب داصراحة معلو میږی چه بیع دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئي پوری وی أو دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئي پوری نوی خولکن سبب او ذریعه لپاره دهغه شئی وی چه په هغه شئي پوری معصیت قائم وی اول لکه بیع دمسکراتو ومخدراتو او ډول وسرنا وچکه وغیره ځکه دا معصیت قائم پدوی پوری ده اودویم لکه بیعه دانګورو پرهغه چا باندی چه شراب ځینی جوړه وی هغه مسلمان وی او که کافروی دغه دواړه قسمه بیع داخله په اعانة علی المعصیت کښی ده په خاص بیع دمسکراتو کښی دامام شافعي رحمه الله تعالیٰ علیه مذهب داده چه بیع یه نده صحیح ځکه دامال متقوم نده داعین خمر دی لکه څنګه چه مخته ذکر سوو دعلامه ابن همام رحمه الله علیه اود محمد بن محمود صاحب العنایه رحمهم الله هم دغسئی رأیه ده اود نورو احنافو رحمه علیه تعالیٰ علیهم پدی کښی مختلف اقوال دی امام ابو یوسف رحمه الله علیه او امام محمد رحمه الله علیه یو ارقول په کراهیت سره کړی ده لکه پدی قول ددوی کښی **وکره ذلك ابو**

یوسف رحمه الله علیه ومحمد رحمه الله علیه استحساناً

(c) ketabton.com: The Digital Library

لان البيع العصير والعنب ممن يتخذ خمرا اعانة على المعصيت وتمكين منها وذلك حرام الخ مبسوط ۳۲، ج-۱۲، اوبل واريه قول په عدم جواز سره کړی ده لکه پدی قول کښی ان عين المسکرات محرمة التناول فلايجوز بيعه کالخمر تردی ځای پوری لان البيع يکون تسليطاً للمشتری على الشرب عادةً فاذا کان الشرب حراماً حرم البيع ايضاً وهذه المعنی موجود فی هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، او بل داقول فقهاء په دمطلق احنا فوله طرفه ذکر کوی يعنی دامام صاحب اود صاحبين پکښی اتفاق ده ان ماقامت المعصيت بعينه يکره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱۴۳، ج-۵، دغه دری سره بيعی فی الجمله اعانة على المعصيت ده کڅه هم په خپل ميانځ کښی يوڅه فرق سره لری اوسره لدی چه يواريه قول په کراهيت مطلق کړی ده اوبل واريه په عدم جواز سره کړی ده اودريم قول يه په مکروه تحريمی سره کړی ده دغه رنګه امام ابو حنيفة رحمه الله عليه يوار قول په جواز باندی کړی ده لکه پدی قول کښی يجوز بيع الاشربة المحرمة کلها الاالخمر آه علمګری ۱۱۶، ج-۳، اوبل واريه په مکروه تحريمی سره کړی ده لکه په هغه قول متفق عليه کښی ان ماقامت المعصية بعينه يکره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱۴۳، ج-۵، نوؤس دلته دصاحبين اقوال په خپل ميانځ کښی

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ټکردی او دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښې سره ټکر دی دغه رنګه دصاحبین رحمه الله علیه اقوال دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له اقوالو سره ټکردی داحقر بنده په نظر باندې دیه تطبیق داسی کیږي فقهاء رحمة الله تعالیٰ علیهم په بیوع کښې دوه لفظ استعمالوی (یجوز) او (لا یجوز) یجوز په معنی د(یحل) اویجوز په معنی د(یصح) یجوز که په معنی دیحل سره سی بیاله حرمت اوکراهیت سره منافی ده او که په معنی دیصح سره سی صحت منافات له حلت او حرمت اوکراهیت سره نهٔ لری مثلاً صحیح به هم وی او حرام به هم وی صحیح به هم وی او مکروه به هم وی صحیح به وی نهٔ به حرام وی او نه به مکروه وی بلکه حلال به وی مګر هغه صحیح چه هم صحیح وی اوهم حلال وی هغه صحیح ته مقابل حرام ویل کیږی او هغه صحیح چه هم صحیح وی او هم حرام وی وهغه صحیح ته مقابل حلال ویل کیږی (او لا یجوز) کله په معنی د(لا یصح) سره وی او کله په معنی د(لا یحل) سره وی که په معنی د(لا یصح) سره وه نوبیا حلت او حرمت وکراهیت ورسره منافی دی ځکه دلا یصح خودا معنی ده چه نفس عقدیه نهٔ صحیح کیږی او حلت وحرمت وکراهیت خوافراد دیصح دی او دیصح دا معنی ده چه نفس عقدیه صحیح ده بیا به یا حرام وی یا به حلال وی مثلاً او که په

(c) ketabton.com: The Digital Library

معنی د (لایحل) سره وه بیا حلت ور سره منافی ده او حرمت وکراهیت منافات نهٔ ورسره لری بلکه حرمت ورسره عین ده ځکه عدم تحلیل مرادف دتحریم ده نوؤس که دصاحبین واقوالوته نظر وسی هیڅ تکر به نسی پکښی پیدا ځکه لدوی دری قوله صادر سوی ؤ اول یه په لایجوز سره ؤ اوبل مکروه تحریمی ؤ اوبل مکروه مطلق هغه لایجوز په معنی دلایحل سره ده لایحل مرادف دیحرم ده دغه رنگه د (لایجوز) دکلام اخیر الفاظ هم دال پردی باندی دی چه هغه لایجوز چه په سر کښی ذکر ده هغه په معنی دلایحل سره ده هغه اخیر الفاظ دادی لان البیع یکون تسلیطاً للمشتری علی الشرب عادة فاذا کان الشرب حراماً حرم البیع ایضاً آه مبسوط ۱۸، ج-۱۲، یعنی په اخیر کښی لفظ دحرم ویلی ده او مکروه تحریمی وحرام په نزد دجمهور علماء سره عین دی دریم کلام یه مکروه مطلق ؤ اودا مخته ذکر سو مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځینی تحریم ده ردالمحتار ۱۵۰، ج-۱، نودتهو لواقوالو مفادئی داسو چه دهر هغه شئی بیع چه په هغه کښی اعانة علی المعصیت وی دهغه بیع حرام ده ولوکی نفس عقد صحیح وی دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په یوه قول کښی چه (یجوز) ذکر ده او په بل قول کښی (مکروه تحریمی) ذکر ده (یجوز) په معنی دیصح سره ده له صحت سره حرمت منافی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـده یـعـنـی هـم صـحـیـح ده او هـم حـرام نودا هغه یصح ده چه مقابل دحـلال وی او مـکـروه تـحریمی هم مقابل دحلال ده نود دوارو قولو مـفـادیه داسو چه په هر هغه شئی کښی چـه اعانة علی المعصیت وی بیـع یه حرام ده نو دصاحبین رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښی هـم متحد او متفق سواوله اقوالو دامام صاحب رحمه الله علیه سره هم متحد سو دغه رنګه دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښی هـم متـفق سو او له اقوالو دصاحبین سره هـم متفق سو ځکه دتو لو قول داسو چه دداسی شیانو بیعه حرامه ده ولو کی نفس عقد صحیح ده لکه څنګه چه **عـلاء الـدیـن حـصفکی رحمه الله علیه ویلی دی وصـح بیـع غیر الخمر ممامر ومفاده صحة بیع الحشیشة والافیـون قـلت وقد سئل ابن نجیم رحمه الله علیه عن بیع الـحشیشـه هـل یـجوز؟ فکتب لایجوز فیحمل علی أن مراده بـعـدم الـجواز عدم الحل قاله المصنف** درمختار ص ٤٥٤، ج-٦، کتاب الاشربة وای مـخته تیر سوچه له شرابو ماسوی دنورو شیانو بیعه صحیح ده مـفـادئـی داده چـه دچـرس او افیونو بیعه صحیح ده او له ابن نجیم رحـمـه الله علیه ځخه دچرسو دبیعی پوښتنه وسوه ده په جواب کښی لایـجـوز ورته ولیکل وای زه وایم چه دده مراد په عدم جواز سره عدم حـل ده یـعـنی حلاله نده بلکه حرامه ده (سوال) **بیع افیون وبنګ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح أست یا نۀ وبرتقدیر اول حلال أست یا نۀ

(جواب) این بیع صحیح أست ونافذ أست اما جلال نیست

مجموعة الفتاوی علی خلاصة الفتوی ۲۵، ج-۳ کتاب البیوع سوال دا فیونو او

دبنگو بیع صحیح ده او که نۀ که صحیح وی حلاله ده او که نۀ

جواب ددغه بیع صحیح او نافذه ده مگر حلاله نده ویجوز بیعها

آه (ای المسکرات) اقول المراد بالجواز مایترتب علیه

الثمرات مطلوبة لاما یقابل الحرمة سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر

۳۱، ج-۹، سعدی چلپی رحمه الله علیه پدی قول کښی ویجوز بیعها

وائی چه مراد په جواز سره هغه جواز ده چه ثمرات مطلوبه وربانده

مرتب کیږی یعنی نفس عقدئی صحیح ده او مالك درقبی اود تصرف

سو پدغه بیعه سره هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده یعنی حرام وس

هم ده ان المسلم ممنوع عن التصرف فی الحرام اقول فینبغی

ان لایجوز بیعها لکن المراد بالجواز فی قوله ویجوز بیعها

لیس ما یقابل الحرمة بل ترتب الثمرات المطلوبة کما فی

البیع المکروه سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر ۳۲، ج-۹، مسلمان په

حرامو کښی له تصرف څخه منع ده سعدی رحمه الله علیه وای نو

مناسب داده چه ددغو شیانو بیعه نسئی جائز او مراد په جواز سره په

هغه قول کښی ویجوز بیعها هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده بل هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینـي مـراد ده چـه ثـمـرات مطلوبه باندې مرتب کیږي لـکـه په بیع مکروه کښې ودغـه بیـع حرامي ته په شریعت کښې بیع فاسده او بیع مـکـروه او بیـع مـنهـي عـنـه وای له جهته دورود نهي له دغه بیع ځخه حـکـم دداسـي بیـع داده چه کول ئي حرام ده او فاعل ئي گناهگار ده که ئي بالفرض له دغه حرمة سره دابیع و کړه ثمرات مطلوبه ورباندې مرتب کیږي چـه هـغه عبارة له نفس عقد او ملك رقبه و ملك تصرف ځخـه دي دابیـع مـقابل دباطیلي ده په بیع باطیله کښې نـهٔ نفس عقد صحیح کیږي او نهٔ ملك رقبه فائده کوي او نهٔ ملك تصرف والله اعلم بالصواب۔

﴿فائده دتطبیق داختلاف داده﴾

کـه دغه تطبیق نهٔ و کړ سـي او یـجـوز ولا یجوز په خپله معنی متبا دره سـره سي نوبیا باید ټولـو فتـاوئ ؤ پـر بیع دهغه شئي چه په هغه کښې اعـانة عـلـی الـمـعصیت وي حکم په لایجوز باندې کړی وای ځـکه دامـختـه ذکـر سوچه دمفتي دارسم ده چه په بیوعو او معاملا تو کښې دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه اود صاحبین اختلاف سره راسي فتوی بـه پـر قول دصاحبین کوي قـاضیخان،۳، ج-۱، اوسـره لـدې چه بعضی فتـاوی وي دداسـي شـئي پـر بیع باندې حکم په لا یجوز سره کوي او بـعـضـي یـه پـه یـجـوز سره کوي له تطبیق ورسته دامعلومه سوه چه نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اختلاف په مابین دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه او دابو یوسف رحمه الله علیه ومحمد رحمه الله علیه کښې سته او نه اختلاف په میانځ دفتاوی و کښې سته یعنی نزاع دټولو لفظی ده هغه فتاویٰ وی چه په لایجوز سره حکم کوی هغه لایجوز په معنی دلایحل ده عدم تحلیل مرادف دتحریم ده یعنی دابیعه حرامه ده ولو که ئی نفس عقد صحیح وی او هغه فتاویٰ وی چه حکم په یجوز سره کوی هغه یجوز په معنی دیصح ده هغه یصح چه مقابل دحلال ده دحرام نده یعنی دابیعه حلاله نده بلکه حرامه ده ولو که ئی نفس عقد صحیح وی نو دا تر لمر ظاهره سوه چه دتریاقو اوا فیونو او چرسو اود ټولو مسکراتو او مفتراتو بیع فاسده او حرامه ده په مذهب داحنافو رحمهم الله دتریاقو دبیع په بطلان باندی به انشاء الله په بحث دایجاری کښې دلائل ذکر کو هذا ما عندی والله اعلم وعلمه اتم واکمل **وقال رسول الله ﷺ**

ان الله اذا حرم شیاءً حرم ثمنه اخرجه ابن همام فتح التحریر ٤٤، ج-٦،

او رسول الله ﷺ وائی اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت یو شئی حرام کړی دهغه شئی عوض هم حرام وی۔

وقال رسول الله ﷺ ان الله تعالیٰ اذا حرم علی قوم أکل شئی حرم علیه ثمنه اخرجه مسلم اور رسول الله ﷺ وای اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کوم وخت پریو قوم باندی دیو شئی خوراك حرام کړی نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شئی عوض هم حرام وی هغه عوض پیسی وی او که بل شی

وی وقال حسان بن ابی سنان مارأیت شیاءً اهون من الورع

دع مایریبك الی مالایریبك رواه البخاری ۲۷۵، ج-۱-

حسان بن ابی سنان رحمه الله علیه وای ماتر پرهیزگاری اسانه شئی

نده لیدلی دفع کوه هغه شئی چه تا په شك کښې اچوی وهغه شئی ته

چه تا په شك کښې نهٔ اچوی رواه البخاری ۲۷۵، ج-۱-

وقدور دعن رسول الله صلی الله علیه وسلم احادیث کثیرة فی تحریم بیع

الخمور منها ماروی البخاری ومسلم عن جابررضی الله عنه

ان النبی صلی الله علیه وسلم قال ان الله حرم بیع الخمر والمتیة والخنزیر

والاصنام له رسول الله صلی الله علیه وسلم ډیر حدیثونه دشرابو دبیع په حرمت کښې

نقل سویدی بعض له هغو هغه ده چه امام بخاری ومسلم رحمهما الله

له حضرت جابررضی الله عنه نقل کړی ده وای رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل

اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو او دمړزگی او دخنزیر او دبتانو بیع حرامه کړی

ده علت ئی داده چه پر دغو مذکور شیانو اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل

حرامه کړی ده نوځکه ئی بیع جرامه ده وورىدة عنه أحادیث

کثیرة تفید أن ماحرم الله الانتفاع به حرم بیعه وأکل ثمنه

فیتناول التحریم بیع هذا المخدرات لمایترتب علی ترویجها

من المفاسد والمضاربین افراد الامت فهو کا المتسبب فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـلا كهـا ودمـارهـا بل أنه يقتل الانفس ويضيع الاموال فهى وانَ كـانـت تـجـار-ة فى ظاهرها كما بظن بعض الناس لكنها تجارة بأرواح الناس وفساد الشباب وضياع الاخلاق وهلاك الامت له رسول الله ﷺ ډيـر احادث منقول دى مفادئى داده اَللّه (جلّ جلاله) چـه هـر هغه شئى حرام کړی وی دهـغـه شئى بيع يه هم حرامه کړی ده اودعـوض خوراك ئى هم حرام کړی ده نـودا دمخدراتو دبيع وحرمت ته هم ورشا مليږی ځکه دمخدراتو په روا ځولو باندی دأمت پـه افرادو کښی فسـادونـه او ضـررونه مرتب کيږی نـودغـه بـائع لکه متسبـب داسـى ده پـه هلاکت او خرا بتيا ده افرادو دأمت کښی بلکه نـفسونه قتل کوی او مالونه ضائع کوی نوداکه څه هم په ظاهر کښی تجارة ده لکه څنکه چه بعض خلگو داگمان کړی ده لکن په حقيقت کښی دخلگو په روحو اود ځوانانو په فسادو او داخلاقو په ضائع کيدو او دأمـت پـه هـلاکيـدو بـاندی تجـارت ده فـلاشك فـى حـرمـت الاتـجـاربهـا ولانها تعين على المعصيت والله تعالىٰ قد نهانا عـن التـعـاون عـلى الاثم والعدوان فقال الله تعالىٰ وتعاونوا عـلى البـروالتقوى ولاتعاونو على الاثم والعدوان فالتجارت فـى هـذه الاشيـاء لاشبهة فـى حـرمتها لدلالت القرآن الكريم عـلـى تـحـريـمهـا ولهذا قال جمهور العلماء بان هذه المخدرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاقیمة لها فی حق المسلم فلا یجوز بیعها ولایضمن غاصبها ولا متلفها لان ذلك دلیل عزتها وتحریمها دلیل اهانتها وقدروی عن النبیﷺ أنه قال ان الذی حرم شربها حرم بیعها وأكل ثمنها الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥-

نوشك په حرمت دتجارة دمخدراتو كښې نسته اوبل دغه بیع وخرید معونت پر گناه ده او حال داده چه اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ له معونت ځخه پر گناه او دشمنی باندی منع كړی یو اَللّٰه (جلّ جلاله) وای معونت پر نیكئی او تقوی باندی سره كوی پر گناه او دشمنی باندی مه سره كوی نویه حرمت دتجارة ددغو شیانو كښې هیڅ شك او شبهة نسته لجهة ددلالت دقرآن كریم پر تحریم ددغو شیانو باندی نوځكه جمهور علماء ویلی دی چه ددغو مخدراتو قیامت په حق دمسلمان كښې نسته نو نئی بیعه جائز ده او نه ضمان پر غاصب او تلف كونكی باندی سته ځكه قیامت او ضمان ئی دلیل دعزت ده او حرمت ئی دلیل دسپكتیا ده او له نبیﷺ ځخه روایت نقل سویده چه دكم شئی چه څیښل حرام وی دهغه بیعه هم حرام ده او عوض ئی هم حرام ده

الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٥، ج-٥،

﴿او بعض هم عصر علماء﴾

دتریاقو اوچر سووافیونو وغیره بیع جائز بولی قیاس ئی پر سلاح باندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوی وای دغه افیون وغیره مثلاً داسی دی لکه سلاح دسلاح بیع جائز ده ځکه عقاب اوثواب پر استعمال دسلاح باندی مرتب کیږی مثلاً که دی په جهاد کښی استعمال کړه خدای(جلّ جلاله) ثواب درکوی او که دی پر مسلمانانونا حقه استعمال کړه اَللّٰه (جلّ جلاله) عذاب درکوی دغه افیون اوغیره هم داغسی دی مسلمان دی خرخوی او له استعماله دی ځان ساتی له هغودلائلو ماسوی چه مو نږ پر حرمت دبیع دمسکراتو باندی ذکر کړل ودغو علمائو ته **اول داجواب** ورکوؤ دا نهٔ منو چه بیع دسلاح مطلقاً جائز ده اوعقاب ئی منجصر په استعمال کښی ده ځکه بیع سلاح پر هغه چا باندی چه هغه برسری عداوت وی له مسلمانانو سره ناجائز او حرامه ده ځکه داعانة علی المعصیت ده ولو که ئی استعمال بائع نده کړی او ناحقه استعمال ئی پر مسلمانانو خو عین معصیت ده په شریعت مطهره کښی لکه څنګه چه معصیت منع او حرام ده دغه رنګه اعانة علی المعصیت هم منع او حرام ده دغه بحث مخته په مراتوتیر سویده علامه ابن عابدین رحمه الله علیه دانګو روخرخول پر هغه کافر باندی چه شراب ځینی جوړه وی حرام بللی ده اوپر مسلمانانو باندی خو په اتفاق سره حرام ده هغه مسلمان چه خمر ځینی جوړه وی نوافیون وغیره به بیا څنګه جائز سی پر کفارو باندی ځکه انګورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسته له تبدیله دماهیة حرام شئ ځینی جوړیږی او افیون وغیره په خپله حرام دی او سره لدی عبدالرحمن جزیری رحمه الله علیه لیکلی دی چه اسرائیل هر وخت داکوشش کوی چه دمخدراتو مواد په عربی مملکتو کښی رواج کړی ددوی دهلاکت لپاره نوبیا خود مخدراتو خرڅول پر کفارو باندی عین دسلاح خرڅول دی پر دشمنانو باندی او سلاح خرڅول پر دشمنانو داسلام باندی په اتفاق دفقهاء باندی حرام او اعانة علی المعصیت ده اودویم داجواب ورکوؤ چه ددغه مسکراتو قیاس پر سلاح باندی نهٔ صحیح کیږی ځکه سلاح مال متقوم ده او مباح الاصل ده قطع نظر له استعماله او بعد له استعمال ثواب او عقاب دواړه پر مرتب کیږی او مسکرات مال دی خولکن غیر متقوم دی ځکه مال متقوم هغه ته وای چه په شریعت کښی چه نفع اخستل ور باندی مباح وی او پر مسکرات ومفتراتو باندی نفع اخستل حرامه ده لکه څنگه چه مخته ذکر سواو بعد له استعماله عقاب او ثواب دواړه نهٔ پر مرتب کیږی بلکه یوازی عقاب پر مرتب کیږی نودا قیاس مع الفارق ده او بعض هم عصر علماء رحمه الله علیه ئی پر سرقین قیاسه وی وای خوشائی محرم التناوله دی اوسره لدی بیعه ئی جائزه ده نومسکرات هم محرم التناوله دی باید بیعه ئی جائزه سی مونږ داجواب ورکوؤ چه دغه بیا قیاس مع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـفـارق ده ځکه سرقين مال متقوم ده يعنى منتفع به شرعاً ده مثلا اور
په بلول يا په زمكه كښنى شـنـدل دز مكى دقوت لپاره داجائز دى او په
بيع كښنى اعـانة عـلـى لـمعصيت نسته او مسكرات خومال غير متقوم
دى لكه خنگه چـه ذكـر سـو يـعـنـى غير منتفع به شرعاً دى او په بيع
كښنى اعـانة عـلـى الـمـعصيت ده نولدى وجهى يه قياس پر سرقينو نهٔ
صحيح كيږى او بـل دغـه سرقين كه دخوراك لپاره انسان واخلى يا يه
دخـوراك لپاره خرڅ كړى نـوبيـاد دوى بيـع هـم حرامه ده او پيسى يه
حـرامـى دى ځـكـه دايوه قاعده وه دمبسوط مختته هـم ذكر سوه چه په
بيـع سـره تسلط دمشترى راځى پر مبيعه باندى او دامبيعه كه په عرف
او عادت كښنى دهـرشى لپاره اخستل كيده وهغه شئى ته كتل كيږى
كـه هـغـه شئى حلال ؤبيعه ددغى مبيعى هم حلاله ده او كه هغه شئى
حـرام ؤنـو بيـعه هم حرامه ده مثلاً خاوره پاكه او حلاله ده اوبيع عادتاً
دبناء لپاره كيږى بناء يو حلال او جائز كار ده نو بيعه يه هـم حلاله ده او
دغه رنگه سرقين حرام اومرداردى مگر بيع عادتاً داور بلولو اودزمكى
دپـاشـلو لپاره كيږى اودادواړه حـلال دى نـوبيـعـه يـه هـم حلاله ده او
مسـكـرات مثلاً حرام دى او بيعه عادتاً دخوراك او څيښناك لپاره كيږى
خوراك او څيښناك ئـى حـرام ده نـوبيـعـه يـه هـم حـرامه ده او بالفرض
والتـقدير كه خاوره ياسرقين دخوراك لپاره خرڅ سى خوراك ئى حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نوبیعه یه هم حرامه ده اویامسکرات ددوائی لپاره خرخ سی دوائی

په کول جائز ده نو بیا پدغه وخت کښی بیع هم جائز ده او دغه رنگه

انگور مثلاً حلال دی بیع یه عادتاً دخوراك لپاره کیږی خوراك ئی

حلال ده نوبیعه یه هم حلاله ده او که بالفرض دشراب جوړه ولو لپاره

خرخ سی نوبیا یه بیعه حرامه او فاسده ده پدی قاعده سره هغه

توهمات دفعه سؤوچه بعض متوهمینُ به دا توهم کاوه چه خاوره

اوسرقین وتیل نجس وغیرهم دی تر دی قول لاندی سی **قال رسول**

الله ﷺ ان اللّٰه اذا حرم شیٔاً حرم ثمنه یعنی رسول الله ﷺ

ویلی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت یو شئی حرام کړی دهغه

عوض هم حرامه وی اوتر دی قول دی لاندی سی **قال رسول**

الله ﷺ ان اللّٰه تعالیٰ اذا حرم علی قوم أکل شئی حرم

علیهم ثمنه اخرجه مسلم یعنی رسول الله ﷺ ویلی دی اَللّٰه (جلّ

جلاله) تعالیٰ چه کم وخت دیوشئي خوراك په یو قوم حرام کړی

دهغه عوض هم حرامه وی اوبعض متوهمین داتوهم کوی چه

مسکرات دی تردغه قول لاندی سی **قال الله تعالیٰ (خلق لکم**

مافی الارض جمیعاً) نوداټول توهمات دفع سو وتفصیل ته

ضرورت نه لری والله الموفق والمعین

(c) ketabton.com: The Digital Library

(المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدراة)

څلورم مقصد په ګټه دتجارت دمسکراتو کښی ده لقد علم ان بیع هذه المخدراة حرام فیکون الثمن الناتج من هذه التجارة حراماً لقوله تعالیٰ (ولاتأکلوا اموالکم بینکم بالباطل) ای لایاخذ ولایتبادل بعضکم مال بعض بالباطل وذلك من وجهین الاول اخذه علی وجه الظلم والسلب والسرقة والنهب والخیانت والتدلیس وماجری مجری ذلك الثانی اخذه من جهت محظورة کاخذه بلعب القمار اوبطریق غیر شرعی کالعقود المحرمة کما فی المعاملة بالرباء و بیع ما حرم الله الانتفاع به کاالخمر المتناولة للمخدرات المذکورة فان هذا کله حرام مثل السرقة سواء بسواء وان کان بطیبة النفس من مالکه دا معلومه سوه چه بیع ددغو مخدراتو حرامه ده نوهغه پیسی چه پدغه تجارت سره ئی انسان وګټی هغه هم حرامی دی لجهة ددی قول د اَللّٰه (جلّ جلاله) ولاتأکلو اموالکم بینکم باطل یعنی تا سی خپل مالونه په خپل میانځ کښی په ناحقه مه سره خوری یعنی مئی اخلی او مئی بعضی له بعضو سره خپل مال په ناحقه بدلوی اودغه اخستل اوبدلیدل په ناحقه سره له دو وجهو کیږی یو اخستل دی په طریقه دظلم او دغصب او دغلا او د لو ټماری

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خیانت او دودیعت یعنی فریب وچل ودوکه اونور دغسی شیان او دویم اخستل دی په یو محظور او ممنوع وجه سره لکه په قیمار سره اخستل او یا په بله غیر شرعی طریقه سره لکه حرام عقدونه لکه دسود په معامله کښې او بیع دهغو شیانو چه پر هغو باندی اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخیستل په شرع کښې حرامه کړی وی لکه شراب هغه شراب چه ودغه مخدراتو ته هم ور شامیلیږی ځکه دغه ټول حرام دی او لکه غلا په غلا باندی یعنی یوسړی له بله ځخه وزنی یا کیلی یا عددی شئی غلا کړی او هغه بل بیا لده ځخه هغه رنگه شی هغو نه مقدار غلا کړی که ئی څه هم مالك په راضی وی خولکن دا خوراك او تبدیل په باطیل سره ده او بل لجهة دهغو حدیثو چه هغه دلالت پر حرمت دثمنو دهغه شئی کوی چه پر هغه باندی نفع اخستل په شرع کښې حرامه وی لکه داقول درسول الله ﷺ **ان الله اذا حرم شیاءً حرم ثمنه** رواه ابن شیبة عن ابن عباس و **قدجاء فی الکتاب زادالمعاد مانصه قال جمهور الفقهاء أنه اذا بیع العنب لمن یعصره خمرا حرم أکل ثمنه بخلاف ما اذا بیع لمن یأکله وکذلك السلاح اذا بیع لمن یقاتل به مسلماً حرم أکل ثمنه واذا بیع لمن یغزبه فی سبیل الله فثمنه من الطیبات وکذلك ثیاب الحریر اذا بیعت لمن یلبسها ممن یحرم علیه لبسه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرم أكل ثمنها بخلاف بيعها ممن يحل له لبسها آه واذ كانت الاعيان التي يحل الانتفاع بها اذا بيعت لمن يستعملها في معصيت الله على رائي الجمهور الفقهاء وهو الحق يحرم ثمنها لدلالت ماذكرنا من الأدلة وغيرها عليه كان ثمن العين التي لايحل الانتفاع بها كاالمخدرات حراماً من باب أولى رسول الله ﷺ واى اَللّٰه (جلّ جلاله) چه يو شئى حرام كړى دهغه عوض هم حرامه وى روايت ئى ابن شيبة له ابن عباس رضى الله عنه ځخه كړيده انگورچه په هغه چاء خرڅ كړى چه هغه شراب ځينى جوړه وى دهغو انگورو پيسى حرامى دى او چه په هغه چاء ئى خرڅ كړى چه هغه ئى خورى بيا پروانهٔ لرى او دغه رنگه سلاح چه پر هغه چا خر څ كړى چه هغه مسلمان په وژنى دهغى وسليح عوض حرام ده او چه پر هغه چاء ئى خر څه كړى چه هغه جهاد په كوى نوبيا يه عوض طيب او حلال ده اودغه رنگه وريښمنه جامه چه پرهغه چاء خر څه كړى چه هغه ئى اغوندى او غو ستل يه وى پر حرام نوبيا يه پيسى حرامى دى او چه پر هغه چائى خرڅه كړى چه وهغه ته ئى اغوستل جائز وى بيا عوض هم جائز ده نو چه دهغواعيانو او ذواتو چه پر هغو نفع اخستل جائز او حلال وى هغه پر داسى چاء خر څول چه هغه ئى په معصيت الله كښى استعمالوى عوض ئى ناجائز او حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر مذهب دجمهور ؤ فقهاء اوهغه حق هم ده لجهة دهغو دلائلو چه موبږ ذکر کړو وغیره نودهغوا عیانو وذواتو چه دوی په خپله حرام وی ده هغو عوض په طریقه اولی سره حرام ده۔

﴿ واذا کان ثمن هذه المخدرات حراماً کان خبیثاً ﴾

وکان انفاقه فی القربات کالصدقات وبناء المسجد وحج بیت الله الحرام غیر مقبول ای لایثاب المنفق علیه نوهر کله چه پیسی ددغو مخدراتو حرامی سوی نوخبیث دی طیب نهٔ دی نودغه پیسی په ثوابی شیانو کښی نفقه کول لکه خیرات کول او مسجد په جوړه ول اوحج په کول غیر مقبولی دی یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) پردغو قرباتو باندی ثواب نهٔ ورکوی **فقد روی مسلم عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله ﷺ ان الله طیب لایقبل الّا طیباً وان الله تعالیٰ امرا المؤمنین بما آمر به المرسلین فقال الله تعالیٰ یاایها الرسول کلومن الطیبات واعملوا صالحاً الایة وقال الله تعالیٰ یاایها الذین آمنو کلو من الطیبات مارزقناکم وشکروا الله ان کنتم ایاه تعبدون ثم ذکر الرجل یطیل اسفر أشعثَ أغبر یمدیده الی السماء یا رب یا رب ومطعمه حرام و مشربه حرام و ملبسه حرام وغذی بالحرام فانی یستجاب لذلك؟** امام مسلم رحمه الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه ابـی هریرةرضی الله عنه څخه روایت کړی ده وائی رسول اللهﷺ ویلی دی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) طیب ده طیب مال قبلوی خبیث نهٔ قبلوی او اَلـلّٰه (جـلّ جلالـه) مـؤمـنـان پـه هـغـه شـئـی امر کوی په کم شئی چه رسولان امر کړی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای رسولانو خوراك له طیبـا تـو څـخه کوی یعنی له پاکو او حلالو شیانو څخه او صالح عمل کوی او په بل ایات کښی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای کسانو مؤمنانو خـوراك لـه پاك او طیب هغه رزق څخه کوی کم چه مونږ درکړی ده او د اَللّٰه (جلّ جلاله) شـکـر اداء کوی که چیری تا سی خاص داَللّٰه (جلّ جلاله) عبـادت کـوی بیـا رسـول اللهﷺ هغه سړی ذکر کړ چه وږد سـفرئی کړی وی او ببـر سـرئـی وی او په خاور وخړ پـړوی اولاسونه داسـمان طرفته کشوی او دیارب یارب ناری وهی او خوراك ئی حرام وی او څیښناك ئـی حـرام وی او جـامـهٔ ئـی حرام وی اولوی سوی پـه حـرامـو وی نـوزه ددغـه سـوال قبلوم یعنی اَللّٰه (جـلّ جلاله) وای دداسی سړی سـوال نـه قبـلـوم خبیـث او طیب چه پدغه ایا تو کښی ذکر دی **ویـحـرم علیه الخبائث آه کلو من الطیبات** الایة مفسرین کرام وای چـه هـر ضـارشئی په خبیث کښی داخـل ده اوهـر نـافع په طیب کښی داخل ده **وقـد جـاء فـی الـحـدیـث الـذی رواه احمد فی مسـنـده عـن ابـن مسعـودرضی الله عنه أن رسول اللهﷺ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

قال والذی نفسی بیده لایکسب عبد مالاً من حرام فینفق منه فیبارك له فیه ولا یتصدق فیقبل منه ولا یترکه خلف ظهره الاکان زاده فی النار ان الله لایمحو السیئی بالسیئی ولکن یمحو السیئی بالحسن ان الخبیث لایمحوالخبیث او په حدیث شریف کښې راغلی دی هغه حدیث چه احمد په خپل مسند کښې له ابن مسعود رضی الله عنه څخه نقل کړیده چه رسول الله ﷺ ویلی دی زماد قسم په هغه ذات وی چه زما نفس دده په لاس کښې ده یو بنده به دحرام مال کسب نهٔ وکړی چه بیا له هغه زکات ورکړی او اَللّٰه (جلّ جلاله) دته برکت پکښې ورواچوی او نهٔ به له حرامو صدقه وخیرات وکړی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) ئی ځینی قبول کړی او نه به ئی ترشا پریږدی مگر تو شهٔ به ئی په اور کښې وی الله بدی په بدی باندی نهٔ محو کوی بلکه الله بدی په نیکئی باندی نیستی کوی خبیث خبیث نسئی نیستی کولیوروی عن ابی هریرةرضی الله عنه عن النبی ﷺ وسلم قال من کسب مالاً حراماً فتصدق به لم یکن له آجر وکان اجره یعنی اثمه وعقوبته علیه ابی هریرةرضی الله عنه له رسول الله ﷺ څخه نقل کوی وائی که چاء دحرام مال کسب اوکاروبار کا وه اوبیا یه خیرات ځینی وکو دهغه اجر نسته او گناه وعذاب ئی پرده باندی ده وما فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مراسل القاسم بن مخيرة قال رسول الله ﷺ **مااصاب مالاً من مأثم فوصل به رحمه اوتصدق به اونفقه في سبيل الله جمع ذلك جميعاً ثم قذف به في نار جهنم** وائی رسول الله ﷺ ویلی دی کچاء په غیر شرعی طریقه سره مال حاصل کو اوبیا یه وصل رحمی په و کړه او یا یه خیرات ځینی وکواویا یه دخدای په لار کښی نفقه ځینی و کړه داټول را جمع کیږی په اور ددوزخ کښی غور زیږی **وروی عن النبی** ﷺ **آنه قال انه اذا خرج الحاج بالنفقة الخبيثة فوضع رجله في الغدز اى الركاب وقال لبيك ناداه ملك من السماء لا لبيك ولا سعديك وحجك مردود عليك** له رسول الله ﷺ ځخه روایت سویده وای حاجی چه په حرام نفقه سره را ووزی دحج لپاره او پښه په رقاب کښی کښیږدی او ووائی لبیك یعنی په خدمت ولا ړیم تالره یو ملکه له اسمان ځخه اواز وکړی وائی لا لبیك یعنی په خدمت نئی ولاړ وخپل رب ته ولا سعدیك اوندی نیك بختی او خوشحالی وی تالره او حج دی مردود ده پر تا باندی یعنی غیر مقبول ده **فهذه الاحاديث التي يشد بعضها بعضاً تدل على آنه لايقبل الله صدقة ولا حجة ولا قربة اخرى من القربات من مال حرام من أجل ذلك نص علماء الحنيفة على أن الانفاق على الحج من الحرام حرام**

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه احاديث چه بعضي دبعضو تائيد كوى دلالت كوى پردى باندى
چه اَللّه (جلّ جلاله) له حرام مال څخه نه صدقه قبلوى او نۀ حج
قبلوى او نه بل ثوابى او خيراتى كار قبلوى نولدى وجه علماء احنافو
تصريح كړى ده پر دى باندى چه په حرام مال باندى حج كول حرام
ده ونستطع أن نلخص ما ذكر ناه فيما يأتى موږ طلب دتوفيق
كوؤ چه هغه شيان چه موږ ذكر كړو چه دهغو خلاصه بيان كړو اولاً
تحريم تعاطى الحثيش والأفيون والقات وغيرها من
المخدرات المسكراة والمفتراة
ثانياً تحريم الاتجار فيها واتخاذها حرفة تدر الربح
ثالثاً حرمة تهريبها ومساعدة التجار على رواجها والتدليس
عليهم رابعاً حرمت زراعتها لاتخاذ المادة المخدرة لتعا طيها
او الاتجاربها خامساً ان الربح الناتج من الاتجار فى هذه
المواد حرام خبيث وان انفاقه فى الطاعات غير مقبول الفقه
على المذاهب الاربعه ٤٢، ج-٥، خلاصه ئې داده اول دچر سو او افيونو اود
ټولو مخدراتو كه مسكروى او كه مفتروى خوراك او ځيښاك او
څكيدن حرام ده دويم ددغو مخدراتو تجارت اودځان دګټې لپاره
كسب جوړول حرام ده دريم له تجارا نوسره په ګريزى او كرايه و
مزدورى سره ورل ددغو مخدراتو حرام ده څلورم ددغو مخدراتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل کرل هغه دخپل خوراك او څکیدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی حرام ده پنځم هغه ګټه چه ددغو مخدراتو په تجارة کښې یعنی په خریداو فروخت کښې حاصله کړی هغه پیسی وی او که بل شئی وی حرام ده دهغو نفقه کول په طاعاتو کښې غیر مقبول ده حرام پردوه قسم دی یو قسم هغه حرام دی چه دانسان په ملك کښې نهٔ راځی مثلاً لکه مال دسرقی اودغصب او هغه پیسی چه په بیوع باطیله ؤ باندی یه ځانته حاصلی کړی وی دغسی مال دانسان ملك نه ګرزئی پدی باندی انسان غنی نهٔ بلل کیږی یعنی پدی باندی پر انسان نهٔ حج فرضیږی او نهٔ زکوٰة او بل قسم هغه حرام دی چه د انسان ملك ګرزئی لکه ثمن او مثمن دبیوعو فاسده ؤ او دسود وغیره مثلاً پدی باندی انسان غنی بلل کیږی او حج پر پرضیږی اوز کوة پر فرضیږی او دغه رنګه سړی حج په و کړی یاز کوة ځینی ور کړی فرض په سا قطیږی خولکن قبلیږی نهٔ ګټه او تجارة ددغو مخدراتو له دغه اخیره قسم ځخه ده ځکه دامو نږذ کر کړو چه ددغو مسکراتو بیعه فاسده ده هغه ثمنی ئې حرامی دی پدغه حرمت سره یعنی چه حج پرفر ضیږی اوز کوة پرفر ضیږی مثلاً او په اداء سره یه هغه فرض هم ځینی ساقطیږی خولکن قبلیږی نهٔ۔

ویجتهد فی تحصیل نفقة حلال فانه لایقبل بالنفقة الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

کماورد فی الحدیث مع انه یسقط الفرض عنه معها بحر الرائق۳۰۹، ج-۲، تحت قوله هو زیارة مخصوص الخ وکذا فی الشامی۱۹۱، ج-۲، علمگری۲۳۰، ج-۱، فتاوی رحمیه۳۷، ج-۸، فتح القدیر ۳۱۹، ج-۲، یعنی دحلال نفقې کوشش دکوی ځکه په حرام نفقه سره نۀ قبليږی لکه څنګه چه به حدیث شریف کښې هم دغسې راغلی دی که څه هم فرض په ښا قطیږی او قبلیږی نۀ ځکه داسقاط دفرضو اود عدم قبول په میانځ کښې منافات نسته لکه څنګه چه ابن همام رحمه الله علیه ویلی دی ولا تنافی بین سقوطه وعدم قبوله فلایثاب لعدم القبول ولا یعاقب فی الاخرة عقاب تارك الحج فتح القدیر۳۱۹، ج-۲،

﴿ المقصد الخامس فی ذراعت المخدراة ﴾

پنځم مقصد په کشت دمخدراتو کښې ده دمسکرات و مفتراتو کشت په اتفاق سره حرام ده دمختینو مقاصد و ځخه دکشت حرمت په واضحه توګه سره و هر چا ته معلو میږی وتفصیل ته ضرورة نۀ لری نو لهذا په یوخو محدود دلائلو اکتفاء کؤ ځکه مشت نمونه خرواراست۔

﴿اتفق الائمة علی تحریم ذراعة الحشیش والخشخاش ﴾

لاستخراج المادة المخدرة منهما لتعاطیها او الاتجارفیها

(c) ketabton.com: The Digital Library

وحرمت ذراعتها من وجوه -

﴿اولاً ماروی﴾

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله ﷺ قال (ان من حبس العنب ایام القطاف حتی یبعه ممن یتخذه خمرا فقد تقحم النار) فهذا دلیل علی حرمت ذراعتها بطریق دلالت النص ژول اما مان پر حرمت دکشت دچرسو او دخشخا شو متفق دی ځکه پدی کښت سره مخدره مواد حاصلیږی هغه مواد دخپل ځان دخوراك اودڅکیدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی او دکشت حرمت له ډیرو وجهو ده او له وجهه هغه ده چه له ابن عباسؓ رضی الله عنه څخه روایت سویده وائی چه رسول الله ﷺ وویل کچاء انگور د رسداو دپختیا په وخت کښی بند کړو نۀ ئی خرڅول ددی لپاره چه بیابی پر هغه چاء خرڅ کړی چه هغه شراب ځینی جوړه وی نو هغه سړی خپل ځان په شدة او مشقت سره په اور دجهنم کښی واچاوه نو دغه حدیث دلالت پر دی باندی. کوی چه کشت دهغو مخدراتو چه هغه یا عین شراب دی او یا په حکم دشرابو کښی دی بناءً علی اختلاف المذهبین حرام ده ځکه چه پاکه او حلاله میوه ایښودل حرامه ده پدی نیت چه بیا یه پر هغه چاء خرڅه کړی چه هغه شراب ځینی جوړه وی او رسول الله ﷺ هغه وعید ورته بیان کړی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نودهغو حرامو او مضر موادو کرل به بیا څنګه نسی حرام چه دهغو ضرر و نقصان وهرچاته ترلمر شکاره ده او وهغه کرونکی ته به بیا هغه وعید څنګه نسی راجع کم چه ؤس ذکر سو۔

﴿ثانياً﴾

ان زراعة هذه المخدراة اعانة على المعصيت وهي تعاطي المخدراة والاتجار فيها والا عانة على المعصيت معصيت

دویم وجهه دحرمت داده چه ددغو مخدراتو کشت اعانة على المعصيت ده هغه معصیت او گناه چه هغه خوراك او څکیدن او تجارة دمخدراتو ده او دگناه په کار کښي کومك او مدد کول گناه ده نو دمخدراتو کشت او فصل کرل هم گناه او حرام ده۔

﴿ثالثاً﴾

ان زراعتها لهذا الغرض رضأمن الزارع بتعاطي الناس لها واتجارهم فيها والرضاء بالمعصيت معصيت وذلك لان انكار المنكر بالقلب الذي هو عبارة عن كراهية القلب وبغضه المنكر فرض على كل مسلم في كل حال بل وردفي صحيح مسلم عن رسول الله ﷺ ان من لم ينكر المنكر بقلبه (بالمعنى الذي بينا) ليس عنده من الايمان حبة خردل

دریمه وجهه دحرمت داده چه د مخدراتو کشت ددی غرض لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرل چه خوراك څکیدن او تجارة ده لدی دامعلومیږی چه دغه کرونکی پدغه خوراك او څکیدن او تجارت دخلګو باندی راضی ده اورضاء په ګناه باندی ګناه ده او ذاخبره ثابته ده ځکه له منکر شئی ځخه په زړه باندی انکار په هر حال کښی پر هر مسلمان باندی فرض ده انکار دمنکر لدی عبارة ده چه له منکر ځخه به په زړه باندی کرهه او بغض کوی بلکه له رسول اللهﷺ ځخه په صحیح مسلم کښی نقل سویده که چاء له منکر شئی ځخه په زړه باندی انکار نهٔ کا وه له هغه سره دیوه نخود ددانی په مقدار ایمان نسته **وفیه مخالفة لولی الامر الذی نهی عنها بالقوانین التی وضعت لذلك لوجوب طاعة ولی الامر فیما لیس بمعصیة لله ولرسوله باجماع المسلمین** الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٠، ج-٥ ، او بل دمخدراتو په کرلو کښی دآمیر مخالفت ده هغه آمیر چه مخدرات ئی بند کړی وی په هغه قانون باندی چه دمخدراتو دبندیدو لپاره ئی ایښی وی او اطاعت دآمیر واجب ده په اجماع دمسلمانانو په هغه شئی کښی چه په هغه کښی دالّله (جلّ جلاله) او دالّله (جلّ جلاله) درسول ګناه او نافرمانی نهٔ وی الفقه علی المذاهب الاربعه لکه رسول اللهﷺ چه وائی **لاطاعت للمخلوق فی معصیة الخالق** یعنی په کوم شئی کښی چه انسان دالّله (جلّ جلاله) په معصیت او ګناه کښی واقع کیږی په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شئی کښنی دمخلوق اتباع او اطاعت نسته هغه مخلوق آمیروی او که

مــوراو پــلاروی او کـــه پیــراو استــادوی کــه هــرڅوك وی زراعة

الحشیش والخشخاش والقات وتصنیع الافیون والکوکابین

والهروین ان کل مایودی الی حرام فهو حرام وکل مایعین

علی المعصیت فهو معصیت فتکون زراعة الحثیش وغیرها

واستخراج المواد المخدرة العنایة بها حفظاً وتعلیماً وتهریباً

ونقلاً من مکان الیٰ آخر امراً حراماً فی شرع الله ودینه

للأسباب التالیة دغــه بیان پــه کښت دچرسو او دخشخاشو او

دالقات کښنی ده اویــه جوړه ولـو دافیـونـو او دکـو کـابینو او دهریوینو

کښنی ده القات هغه وا ښه تـه وائی چه له پانړو یه پان جو ړیږی حاصل

ئـی داده چــه هــر هغه شئی کښنی چــه اعـانة عـلی المعصیت وی هغه

مـعـصیـت ده نـودچرسو وغیره ؤ کښت او دمخدره موادو جوړه ول او

غم خوردنی په کول مثلاً ساتل او ور ښودل او زده کول او یا په کریټ

او کاټن کښنی بنـده ول ځکه په بعضی نسخو کښنی دتـعلیماً پرځائی

تعلیباً راغلی ده او په گریزی باندی وړل او له یوه مکان ځخه بل مکان

ته نقل کول دادخدای(جلّ جلاله) په شرع او په دین کښنی یو حرام کار

ده ددغورا روانو اسبابو په وجهه

۱ـ ان زراعة مــایـؤ دی الی الحــرام یـعد رضـاً صریحـاً من

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـزراع بتـعـاطـى الـنـاس لـه واتـجـارهـم فيـه والـرضـاء بالمنكر أوالمعصية يعد منكراً وعصياناً

٢- تبيـن ممـاذكـر أن كـل مـافيـه اعـانة عـلى المعصيت يعد معصيت كما أن الزراعة لوسائل المخدرات معصيت

٣- روى ابـو داود فى سنة عن ابن عباس رضى الله عنه ان رسـول الـلـه ﷺ قال ان من حبس العنب أيام القطاف حتى يبيـعـه ممـن يتخذه خمراً فقد تقحم النار، وهذا دليل صريح عـلى حـرمة زراعة الـحثيش والقات وكل مايؤدى لاستخراج عصارة الافيون والهروين والكوكابين وغير ذلك الفقه الاسلامى ٥٥١٧، ج-٧، پـدى ځـائـى كښى نـور دلائـل هـم ذكـر دى خـود ټولو حاصل هغه ده كم چه په مخته عبارة كښى ذكر سونو لدى وجهى په ترجمه هم نه ذكر كوؤ اكتفاء په هغه مختنى ترجمه باندى كؤو،

﴿ داسوال دى څوك نۀ كوى ﴾

چـه دانـگـورو كشـت دى هـم حـرام سـى ځكه خوله هغو هم شراب جوړيږى لـدى وجهـى چـه دامـختـه ذكـر سـو چـه په بيغه سره تسلط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمشتـری راځـی پـه مبیـعه باندی نو هغه مبیعه عادةً که دهرشئی لپاره اخستل کیده وخرڅیده وهـغه شئی ته کتل کیږی کـه هغه شئی حرام ؤ دغـه بیـعه هم حرامه ده او که هغه شئی حلال ؤ دغه بیعه هم حلاله ده نـودلتـه هـم دغـه قـاعـده ده انگورعادتاً دخوراك لپاره کرل کیږی خـوراك ئی حلال ده نوکرل ئی هم حلال او جائز ده او بالفرض که په نیـت او قـصـد دخموریّت وکرل سی بیا یه کرل حرام ده او مسکرات عـادتـاً دخوراك او څکیدن لپـاره کرل کیږی خوراك او څکیدن ئی حـرام ده نـو کشت ئی هم حرام ده نوذا معلومه سوه چه دانگورو قیاس پر مخدراتو نسئی کیدلی والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد السادس فی اجارة المخدراة ﴾

شپږم مقصد په اجاره دمخدراتو کښی ده په اجاره دمسکراتو ومفتراتو کښی عیـن هـغـه بـحـث ده کم چه په بیع دمسکراتو ومفتراتو کښی مونږ ذکر کړو ځکه اجاره عین بیع ده صرف دافرق یه ده چه بیع

﴿ **عقد علی الاعیان بعوض** اواجاره **عقد علی المنافع بعوض** ﴾

تـکمله فتح التقـدیر ص ۱۴۵، ج-۷، البـدائع ص ۱۷۴، ج-٤، تبین الحقائق ص ۱۰۵، ج-۵،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغیرها نولدی وجه هغه بحث مکمل دوباره نه ذکر کوؤ هغه باید په غور وکتل سی لکن یو څو مهمی خبری ذکر کوؤ یوه اجاره علی المعصیت ده او یوه اجاره پر اعانة علی المعصیت ده په اجاره علی المعصیت کښی نفس عقد نهٔ صحیح کیږی او په اجاره دمعونت علی المعصیت کښی نفس عقد صحیح ده خولکن حرام ده یعنی اجاره فاسده ده او په اول کښی نفس عقد ځکه نهٔ صحیح کیږی چه په اجاره کښی داشرط ده چه معقود علیه به مباح وی شرعاً او معصیت خو مباح نده بلکه حرام ده **الشرط الثالث ان تکون المنفعة مباحة لغیر ضرورة وان تکون مقصودة فلا تصح الاجارة علی ضرب شخص او فعل حرام کالنیاحة کمالا تصح اجارة الدار لتکون محلاً للباغیات او بیع الخمر او للقمار او نحوذلك مما لا یحل** الفقه علی المذاهب الاربعه ص۱۰٦، ج-۳، دریم شرط داده چه دغه منفعت به مباح وی بغیر له حالته اضطراری ځخه او مقصود به وی دسړی پر وهلو باندی اجاره نهٔ صحیح کیږی او دغه رنگه پر فعل حرام باندی نهٔ صحیح کیږی لکه نیاحة مثلاً یعنی یو چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته پیسی ور کړی چه ته راسه زما پرځائی زما پر مړی باندی چیغاری وبغاری وهه او سرو گریبان شکوه دغه مزدوری نۀ صحیح کیږی لکه څنگه چه سرای ور کول په اجاره باندی نۀ صحیح کیږی وهغه ځاته چه دباغیانو ځائی ومرکز ځینی جوړه وی او یادشرابو خرید وفروخت په کښی کوی اویا قیمار په کښی کوی او یا بل داسی کار په کښی کوی چه هغه په شریعت کښی ناروا وی **ویجوز العقد علی المنافع المباحة** -

﴿اما المنافع المحرمة کما عرفنا فلا تجوز الاجارة علیها﴾ لانها محرمة فلا یجوز اخذ العوض علیها کالمیتة والدم وذلك باتفاق العلماء الفقه الاسلامی ۷۵۹، ج-٤، عقد دمزدوری پر مباحو منافعو باندی جائز ده او پر حرامو منافعو باندی مزدوری اخستل نده جائز ځکه هغه خو حرام دی او پر حرامو مزدوری اخستل ناروا ده لکه پر مړزگه او مسفوحة وینه باندی چه عوض اخستل ناروا ده او پر دی خبره باندی ټول علماء متفق دی- **قال العلامة المرغینانی رحمه الله علیه ولا یجوز الاستجار علی الغناء**

(c) ketabton.com: The Digital Library

والنوح وكذا سائر الملاهی لانه استیجار علی المعصیت والمعصیت لاتستحق بالعقد الهدایه ۳۰۱، ج-۳ ، علامه مرغینانی رحمه الله علیه وای چه أجرة اخستل پر سرود او پر چیغارو وبغارو اوپر ډول ودو تاره وغیره باندی ناروا ده ځکه دا أجرت اخستل دی پر گناه باندی او گناه په عقد سره نه مستحق کیږی ځکه په عقد داجاری سره تسلیم دمعقود علیه مستحق کیږی شرعاً او دانده جائز چه عقد داجاری دی پر سړی داسی شئی حق کړی چه په هغه دی گنهگار کیږی لدی وجه نده جائز چه دمعصیت اضافت شرع ته ونهٔ سی قال العلامة ابو البرکات النسفی رحمه الله علیه ولایجوز علی الغناء والنوح والملاهی کنزالدقائق ۳٦٤ کتاب الاجارة ومثله فی ردالمحتار ٥٥، ج-٦، مطلب فی استیجار علی المعاصی الفتاوی حقانیه ۲۵۷، ج-٦، ان تکون المنفعة المعقود علیها مباحة شرعاً آه الفقه الاسلامی ۷٤٤، ج-٤، داقول اتفاقی ده یعنی په اتفاق دعلماء باندی داعقد باطیل ده او بل اجاره پر اعانة علی المعصیت ده پدی کبنی بیا هغه اختلاف ده کم چه په بیع کبنی ذکر سوو حاصل ئی داده چه بعد التطبیق له

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـوالـو داحـنـافـو ځـخه هم له فساد او له حرمت ځخه په يو آن كبنى نسئى خالى كيدائى يـجـوز للشخص عندابى حنيفة رحمه الله عـليـه ان يـؤجـر نفسه أوسيارته اودابته بأجر لتعمر كنيسة اولـحـمـل خـمـر ذمـى لالعصرها لان لامعصية فى الفعل عينه لان عـقـد الاجـارـة عـلـى الـحمل ليس بمعصية ولا سبب لها وانـمـا تـحـصـل الـمـعصية باختيار الشارب وقد يكون حملها لـلاراقة أوالتـخـليـل امـا عـصـرهـا بـقـصـد الخمرية كمعاصر الـخـمـور فـى بـلادنـا أوفى امريكا مثلاً من مسلم فيحرم لان الـمعصية فى الفعل عينه وأجاز ابو حنيفة أيضاً اجارة بيت لاتـخـاذه كـنيسة أوبيـع الـخمر فيه فى بلاد غالب أهلها اهل الـذمة لأن الاجـارة تقع على منفعة البيت ولهذا تجب الأجرة بـمجرد تسليم ولا معصية فيه وانما المعصية بفعل المستأجر وهـو مـختار فيه ولا تجوز تلك الاجارة فى بلاد غالب اهلها اهـل الاسـلام لان أهـل الـذمة لايـمـكّنون من اتـخاذ الكنـائس واظهار بيع الـخمورو ونـحوذلك فى الاصح.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وقال الصاحبان والائمة الثلاثة لاينبغى كل تلك الاجاراة وهى مكروهة لأنها اعانة على المعصيت ولأنه عليه الصلواة والسلام لعن فى الخمر عشرة وعدّمنها. (حاملها) واعتبر أبو حنيفة الحديث محمولاً على الحمل المقرون بقصد المعصية وعلى كل حال فر أى أبى حنيفة قياس ورأى الصاحبين استحسان وهو المعول عليه فى كثير امن الفتاوى الفقه الاسلامی ۲۶۸۸، ج-٤ ، امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وائی

چه سړی په خپله یا په موټر باندی یا په حیوان باندی دکفارو دعبادت خانی په جوړلو کښنی او یاله ذمی سره دشرابو په وړه ولو کښنی مزدوری و کړی دا جائز ده نۀ دشرابو په جوړه ولو کښنی یعنی دشرابو په جوړو لوباندی مزدوری اخستل ناجائز ده ځکه په نفس فعل دوړلو کښنی خو گناه نسته ځکه دغه عقد دا جاری پر وړلو باندی خو نۀ گناه ده او نۀ سبب لپاره دګناه ده ځکه وړل خوئی کله دتو یه ولو لپاره او کله دسر که کیدلو لپاره هم وی او معصیت خو په اختیار دخیښنونکی کښنی ده لکن مسلمان چه په قصد دشرابو جوړه وی لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه جوړه ونکې چه زمونږ په وطنو کښې جوړه وی او یا یه په امریکا کښې جوړه وی مثلاً هغـه حـرام ده ځـکـه پدغـه نفـس فعل کښې مـعـصیـت او گـنـاه ده اودغه رنگه امام ابو حنیفة رحمه الله علیه جائز کړی ده کوټه پـه کـرایـه ورکول وکافرته چه هغه عبادت خانه ځینې جوړه کړی اویـا شراب په کښې خرڅ کړی پـه هغه وطنو کښې چه غـالبـه اهـل ئـی اهـل ذمـه وی ځـکه دغه إجارهٔ وکرایه خو پر منفعت دکوټې واقع کیږی نـولدی وجه یه په نفس تسلیم سره أجرة واجبیږی او گناه خو یه په فعل دمستأجر کښې ده یعنی چه شراب خرڅول دی او یـا کفری عبادت کول دی او هغه پدغه خپل فعل کښې اختیار مند ده اودغـه اجـاره نـده جائز په هغه وطنو کښې چـه غـالبه اهل ئی اهل السـلام وی ځکه اهل ذمه بیا دا قدرت نهٔ لری چه عبادت خانه جوړه کړی او یـا شراب پـه ښکاره بـاندی خـرڅ کړی او یـا بل داغسـی کارو کړی۔

او امام ابو یوسف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه سره له امانو ثـلاثـهٔ وائی دغه مذکوری اجاری ټولـی مـکروه دی ځکه دغه اعانة

(c) ketabton.com: The Digital Library

على المعصيت ده او بل رسول الله ﷺ په شرابو کبنی پر لسو کسانو لعنت ویلی ده له هغو لسو څخه یو و ړونکی ده او امام ابو حنیفة رحمه الله علیه دغه حدیث حمل کړی ده پر هغه وړلو باندی چه په قصد دمعصیت وی خو په هر حال رأی دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه قیاس ده اورأی دصاحبین استحسان ده اودغه دصحابین رأی په ډیرو فتاوی ؤ کبنی معول علیه ومرجع الیه ده یعنی مفتی به ده۔

قال الزیلعی علی هذا الخلاف لواجره ای الکافر دابته لینقل علیها الخمر اواجره بنفسه لیرعی له الخنازیر یطیب له الاجر عندابی حنیفة رحمه الله علیه وعندهما یکره شامی

استنبولی کتاب الحظروالاباحة ۳٤٥، ج۔٥، وفی الخلاصة ۱٤۹، ج۔۳، کتاب الاجاره

زیلعی رحمه الله علیه وائی که چا کا فرته حیوان په کرایه ورکو ددی لپاره چه شراب وربانديوسی او یا یه خپل ځان ور مزدور کو ددی لپاره چه دهغه خنزیران وروپیائی دغه مزدوری ورته جائز ده په نزد دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه او په نزد دصاحبین باندی دغه مزدوری مکروه ده اودامو نږ ذکر کړی دی چه مکره چه مطلق ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی مراد ځینی تحریم ده **وکذالو اجر نفسه لیحمل له الخمر**

یکره لان التصرف فی الخمر حرام قال رحمه الله علیه هکذا

اطلق لکن هذا قولهما واما علی قول ابی حنیفة رحمه الله

علیه لایکره احقر محمد شفیع دیو بندی رحمه الله علیه ددی عباره

ترجمه دتیز عبارة په شان ده اگرچه نفس عقد جائز هے مگر بوجه

اعانت علی المعصیت ایسے معاملات سے احتراز لازم هے بنده اصغر

حسین رحمه الله علیه عفی عنه امداد المفتین ص۷۱۷، ج-۲، ومثله فی عزیز

الفتاوی ص۶۳۸، ج-۱ ، لدی مذکور وعباراتو داصراحةً معلومیږی چه دتر

یاقو وهل په مزدوری باندی ناجائز ده په نزد دامام ابو حنیفة رحمه الله

علیه سره له صاحبین ځکه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له صاحبین

سره اختلاف په جوړه ونکی او نیبنځی ځونکی دشرابو کښی نسته

یعنی دهغه کس مزدوری چه انگور په قصددشرابو باندی نیبنځی ځی

او یا شراب له بل شئی ځخه جوړه وی لکه څنگه چه دصاحبین په

نزد ناجائزه ده دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په نزدهم

ناجائزه ده نو ترياق وهل په نزد دټولو باندی ناجائزه ده ځکه دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـل يـه عين جوړه ول دی نـودغـه وهـل عيـن مـعصيت سو او دعين معصيت په حرمت او ممانعت کښې ددوی اختلاف نسته او بالفرض والتـقـديـر کـه دا وويـل سـی چـه دغه فعل دو هلويه معصيت نده بلکه اعـانة عـلـی الـمـعصيت ده او په اعانة علی المعصيت کښې دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه له صاحبين سره اختلاف ده امام صاحب رحمه الـلـه عـلـيـه يـه طـرّف دجـواز نيـولـی ده او صـاحبينو يـه دعدم جواز اوکراهيت نيولی ده نودابه په جواب کښې ورته وويل سی چه دامام ابو حـنيـفة رحـمـه الـلـه تـعالیٰ عليه وجواز ته دی ځوك نـهٔ گـوری ځکه دامخته مونږ ذکر کړو چه تعارض دقياس او استحسان چه سره راسی استـحسـان پر مقدم ده ردالمحتار ۴۹، ج-۱ ، پـه اعـانة عـلـی المعصيت کښې امـام ابـو حـنيـفة رحـمـه الـلـه عـلـيـه قول په قياس سره کوی او صـاحبيـن يـه په استحسان سره کوی اوبل دامو نږ ذکر کړو اختلاف دامـام ابـو حـنيفة رحمه الله عليه او دصاحبين رحمه الله عليه چه سره راسی اخذ په قول دصاحبين کول کيږی قاضيخان ۳، ج-۱ ، اوبل دامو نږ ذکر کړو پـه مـقـصـد دبيع دمسکراتو کښې چـه جـواز او فساد سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منافی نهٔ دی جائز دی هم وی او فاسد دی هم وی یعنی امام ابو حنیفة

رحمه الله علیه چه وداسی عقد ته جائز وای سره له جوازه دی

فاسدوی ځکه الفاسد من العقود ماکان مشروعاً بأصله دون

وصفه والباطل مالیس بمشروعاً اصلا لابأصله ولا بوصفه

ردالمختار ص۶٤؛ ج-٦، فاسد عقد هغه ته وای چه من حیث الذات مشروع

او منعقد وی او من حیث الوصف باطیل وی او باطیل عقد هغه ته وای

چه نهٔ نفس ذات دعقد منعقد وی او نهٔ ئی وصف۔

حاصل دی بیان داسو چه دغه تریاق وهل په مزدوری باندی په صورة

دمعصیت کښی یعنی چه دغه وهل په معصیت سی نودغه عقدئی

باطیل او حرام ده په نزد دټولو احنافو باندی او که بالفرض والتقدیر

معصیت نسی اعانة علی المعصیت خوبالاتفاق ده نو په صورة داعانة

علی المعصیت کښی هم دغه عقد فاسد اوحرام ده پرقول مفتی به

باندی داتقریر دمقصد له سره بیاتر دغه ځائی پر دی تقدیر ده چه

دعمل په مقابل کښی نقدی پیسی ور کړی او چه دعمل په مقابل

کښی یعنی په أجرة کښی تریاق ور کړی لکه څنګه چه معمول ده په

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان کښې بيا دا حقر بنده په خيال راجح داده چه دغه اجاره

باطيله ده ځکه په أجرة کښې داشرط ده چه مال به متقوم وی نوترياق

کڅه هم مال دی خو متقوم نۀ دی۔

﴿وأما شروط الأجرة فهی اولاً تکون الاجرة مالاً متقوماً معلوماً﴾

البدائع المصدر السابق ١٩٣ الفقه الاسلامی ٧٤٩، ج۔٤، يعنی دأجرة شرائط

دادی چه أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی والمال عند

الحنيفية کما عرفنا سابقاً مايميل اليه الطبع ويمکن اذخاره

لوقت الحاجة وبعبارة اخری هوکل مايمکن ان يملکه

الانسان وينتفع به علی وجه معتاد والاصح انه هو کل عين

ذات قيمت مادية بين الناس والمتقوم مايمکن اذ خاره مع

اباحته شرعاً وبعبارة اخری هو ماکان محرزاً فعلاً ويجوز

الانتفاع به فی حالة الاختيار حاشيه ابن عابدين ٣، ج۔٤، الفقه الاسلامی

٤٥٨، ج۔٤، مال په نزد داحنافو لکه څنگه چه مونږ مخته وپيژندی هغه

ته وای چه طبعيت سليمه ميلان ورته کوی او ذخيره کيدل ئی دو قت

دحاجة لپاره ممکن وی او په بل عبارة مال هر هغه شئی ته وائی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددی امـکـان لری چه انسان ئی په ملك كښني راولـی او په معتاد وجه

سـره نـفع ورباندی واخلي او ډیـر صـحیـح داخبـره ده چه مال هر هغه

ذات ده چـه خـاوند دقیمت مادی وی په میانځ دخلګو کښني اومتقوم

هـغـه شـئـی تـه وائـی چـه ذخیـره کیدل ئی ممکن وی سره له اباحت

شـرعـی او پـه بـل عبـارـة متقوم هغه شئی ته وای چه بالفعل محرزوی

یـعنی ساتل کړی سـوی وی او په حالت داختیار کښني نفع ورباندی

اخستل جائز وی او مسکرات ټول غیـر منتفع به دی شرعاً لکه څنګه

چـه صـاحـب دهـدائی ویلی دی **ان هـذه الاشـربة ممـالا ینتفع**

بهـابـوجه من الوجوه فکیف یتصورالتقوم فیها الهدایه فی فتح

القدیر ۳۲، ج-۹، دغـه اشـربـه له هغه قسم دی چه په یوه وجهه له وجهو

نـفـعـه نهٔ ورباندی اخستل کیږی نـوبیـا به دتقوم تصور څنګه په دوی

کښني ووهل سی **وقـال رسـول الله ﷺ کل مسکرو مفتر حرام**

وقـال رسـول اللـه ﷺ اذا حرم شیأ حرم ثمنه وقال رسول

اللـه ﷺ اذا حـرم علی قوم أکل شئی حرم علیهم ثمنه اخرجه

مسلم ددی حـدیثو ترجمه مخته مکرره ذکر سویده حاصل ئی داده چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکرات و مفترات حرام دی او دحرامو پیسی حرامی دی نو بیابه
دتقوم تصور څنگه انسان پکښې ووهي دغه رساله اکثره پر دی
ولیکله سوه چه دغه حرام غیر منتفع به شرعاً دی واعادی ته یه
ضرورة نسته نو هر کله چه دغه شرط ؤ په ایجاره کښې چه أجرة به
مال متقوم وی او مسکرات ومفترات مطلقا متقوم نوؤ نو په أجرة
کښې نسی ورکیدلی ځکه په انتفاء دشرط سره انتفاء دمشروط راځي
او کم وخت چه په أجرة کښې نهٔ سوای ورکیدای نو اجاره باطیله ده
ځکه أجرة شرط ده په ایجاره کښې نو بیا هغه قاعده ده چه په انتفاء
دشرط سره انتفاء دمشروط راځي نو هر کله یه چه ایجاره باطیله سوه
نوبیعه یه هم باطیله ده ځکه لکه څنگه چه داشرط ؤ چه أجرة به مال
متقوم وی په ایجاره کښې دغه رنگه داشرط ده چه مبیعه به مال متقوم
وی په بیع کښې وکون المبیع مالاً متقوماً مقدور التسلیم
وسیجی ذکرها مشتتا الهدایه الثالث حاشیه ۲۴، ج-۳، وان یکون مالاً
متقوماً شرعاً مقدور التسلیم فی الحال أوفی تالی الحال کذافی الفتح
القدیر علمگیری ۳، ج-۳، یعنی مبیعه به مال متقوم وی یعنی منتفع به شرعا

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـه وی او مقدور التسلیم به وی په حال دعقد کبنی یا په ورسته دعقد کبنی او بـل هـر هـغـه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی هـغـه صـلاحیـت دأجـرـة لری په اجاره کبنی او هـر هـغـه شئی چه صـلاحیـت دأجـرـة لری پـه اجـاره کبنی دالازمــه نـده چـه هغـه بـه صـلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی یـعـنـی أجرة دایجاری عام ده تر ثـمـنیـت دبیعی نو هر کله چه تریاقو وغیره من المسکرات والمفترات صـلاحیـت دأجـرة نه درلود په اجاره کبنی نـو صـلاحیت دثمنیت په طریقه اولی سره نهٔ لری په بیع کبنی ځکه نفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره نوځکه په بیعه هم باطیله ده **وما جازان یکون ثمنا فی البیـع جــاز ان یـکـون أجـرـة فـی الاجـارة لان الأجرة ثمن الـمـنـفـعة فیـعتبـر بثمن المبیع ومالا یصلح ثمناً یصلح أجرة ایضاً کالاعیان** الهدایه الثالث ص۲۹۱، ج۳

دائـی دعـمـوم او دخـصـوص بیان ده یعنی هر هغه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی هـغه صلاحیت دأجرة لری په اجاره کبنی ځکه أجرة ثمنی دمنفعة دی نومعتبر یږی په ثمنو دمبیعی باندی او هغه شئـی چه صلاحیت دثمنیت نهٔ لری په بیع کبنی هـغه هم صلاحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دأجـرـة لري په اجاره کښې لـکه اعيان ذوات ومـا صلح ان يكون

ثـمـنـاً فـى البيع كا النقود والمكيل والموزون صلح ان يكون

أجـرـة فـى الاجــارـة ومــالا يـصـلـح ثمنـاً صلح أجرة ايضـاً

كـاالاعيـان مثل العبيد والثياب كذافي الكافي علمگري۴۱۲، ج-۴،

حاصل ددواړو عبارتو يو ده.

حـاصل دټول بـاب داده لکه څنګه چـه په بيع کښې دا شـرط ده چه ثمن او مثمنى به دواړه مـال وى او متقوم به وى يعنى منتفع به شرعاً به وى پـه حالت اختيارى کښې او مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى دغـه رنـګـه په عقد داجارى کښې دا شـرط ده چـه أجـرة به مال وى متـقـوم بـه وى مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى نوترياق كڅه هم مـال دى خولكن نه متقوم دى او نۀ معلوم دى او نۀ مقدور التسليم دى دعـدم مـعـلـومتيـا او دعدم مقدور التسليم وجهى بى انشاء الله په ائنده مـقصد کښې ذکر کړو نـو چـه شـرط مـنـتـفى سو مشروط هم منتفى کيږى نـو اجـاره باطيله ده پدى دليل سره دعلامۀ ابن همام رحمه الله عـليـه تـائيـدوسو چه په مقصد البيوع کښې ذکـر سـوچـه هغه ئى بيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـاطيـلـه بلله او دغه رنگه پدی دليل سره ئی اما مان اربعه يعنی امام ابو حـنيـفة رحـمـه الـلـه عـلـيـه وامام الشافعی رحمه الله عليه وامام مالك رحـمـه الـلـه عـليه وامام احمد بن حنبل رحمه الله عليه او محدثين او امـام ابـو يـوسف رحـمـه الله عليه وامام محمد رحمه الله عليه ټول ئی اجـاره بـاطيله بولی او پدی کښی اختـلاف نستـه نوترياق په مزدوری کښی ورکـول نـاجـائـز او ناروادی عقدئی باطيل ده والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿المقصد السابع فی اجارة المخدراة بالحصة﴾

اوم مـقصد په مزدوری دمخدراتو کښی ده پـه حـصه سره هر کله چه داثـابتـه سـوه چه په أجرة کښی مـطـلـق ترياق ور کول ناجائز دی نو داخو په طريقهٔ اولی سره ناجائز دی۔

﴿چه په أجرة کښی ترياق ور کړی په حصه سره﴾

ځـکـه يـو خونفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره او بل دوی وجهی دبطلان داجاری نوری په کښی پيدا سوئی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ اول وجهه داده ﴾

چه تریاق په حصه سره په معنی کښی دقفیز طحّان دی قفیز طحّان منهی عنه ده هر هغه شئی چه په معنی کښنی دقفیز طحّان وی هغه هم منهی عنه وی قفیز طحّان هغه ته وائی چه زرنده وال ته (آسیوان) دری گونی غنم مثلاً ورکړی چه دغه دری گونی وړه کړه بیا یوه گونی وړه ستادی یا یوه گونی غنم ورکړی چه دریمه حصه یا څلورمه حصه مثلاً بیا ستاده له قفیز طحّان ځخه رسول الله ﷺ منع کړی ده **لانه ﷺ نهی عن عسب الفحل وعن قفیز الطحّان** رواه الدار قطنی عن ابی سعید خدری رضی الله عنه نیل الاوطار ص۲۹۲، ج۵، ځکه رسول الله ﷺ منع کړیده دمنده له ختلو او له قفیز الطحّان ځخه یعنی رسول الله دهغه مرداری نطفی په بدل کښی چه أجرة اخلی له هغه ئی منع کړیده لکه په ؤس وخت کښی چه غوا په پیسو باندی غوائی ته نیسی او له قفیز الطحّان ځخه ئی منع کړی ده **صورة قفیز الطحّان أن یستاجر الرجل من آخر ثورا لیطحن له الحنطة علی ان یکون لصاحبها قفیز من دقیقها او یستاجر انسانا**

(c) ketabton.com: The Digital Library

لینطحن له الحنطة بنصف دقیقها او ثلثه أوما اشبه ذلك

فذلك فاسد علمګری ٤٤٤، ج-٤، یعنی صورة دقفیز الطحّان داده چه یوسړی له بل سړی څخه نر غوائیځ کرایه کړی پر دی باندی چه زه به دغه غنم په زرنده کړم بیا به وتا ته یوه پیمانه وړه در کړم او یا انسان مزدور کړی پـر دی باندی چه دغه غنم رازرنده کړه بیا به نیم وړه یا دریم حصه یا څلورمه حصه مثلاً در کړم دغه عقد فاسد ده ځکه علت منعی دقفیز الطحّان عدم قدرة دمستأجر یعنی دغنمو دمالك ده پـر تسلیم دأجری په وخت دعقد کښنی ځکه په اجاره کښنی داشرط ده چه مستاجر یعنی دکار مالك به قادر وی پر تسیلم دأجرة په وخت دعقد کښنی نو په هر اجاره کښنی چه أجرة جزء وی له عمله دآجیره یعنی دمزدوره هغه فاسده ده ځکه یوخو عمل دآجیر په وخت دعقد کښنی وجود نهٔ لری اوبل هغه جزء دعمل دآجیر خوه حاصیلبزی په فعل دآجیر سره نهٔ دمستأجر نومستأجر قادر نهٔ بلل کیږی په قدرت دغیر سره چه آجیر ده نو حاصل ئی داسو چه مستأجر قادر نهٔ سو پر تسیلم دأجرة په وخت دعقد کښنی دغه عدم قدرت یه علت منعی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومن دفع الى حائك غزلاً ينسجه بالنصف فله أجر مثله
وكذا اذا استأجر حماراً يحمل عليه طعاماً بقفيز منه
فالاجارة فاسدة لانه جعل الاجر بعض ما يخرج من عمله
فيصير في معنى قفيز الطحّان وقد نهى النبى عليه السلام
عنه وهو ان يستاجر ثورا ليطحن له حنطة بقفيز من دقيقه
هذا اصل كبير يعرف به فساد كثير من الاجاراة لاسيماً في
ديارنا والمعنى فيه ان المستأجر عاجز عن تسليم الاجرة
وهو بعض المنسوج او المحمول وحصوله بفعل الاجير فلا
يعد هو قادر بقدرة غيره الهدايه ص۳۰۳، ج-۳، که چاء و کنبی باب ته
یعنی اُو بُڈونګۍ ته د میږو دوړ یوځخه او یا دبزو داوز غنو ځخه او
بدلی تار ورکو چه لدغه کمبله مثلا راجوړه کړه بیا موسره نیمی ده او
یا یه وړی او وزغنی مثلا ور کړی چه لدغه تاریعنی ؤرته راجوړ کړه
په نیمائی باندی نودغه اجاره فاسده ده ودغه مزدورته به أجر مثل
ورکوی او دغه رنګه یو سړی خر کرایه کو چه زه پردغه باندی غنم
وړم زرنده کوم یه بیا له هغه وړو ځخه یوه کاسه مثلاً درکوم دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجاره هم فاسده ده ځکه دغه أجرة دآجیر دعمل جزء ده نو دغه په معنی دقفیز طحّان کښې گرزی او له قفیز الطحّان ځخه رسول الله منع کړیده هغه داده چه نرغوائیئ کرایه کړی چه زه غنم په وړه کوم بیاله هغه وړو ځخه دو نه مقدار مثلاً وړه در کوم او دایوه غټه قاعده ده پدی قاعده سره ډیر فسادونه په اجارو کښې په پیز ندل کیږی او بیا خاص کر زمونږ په علاقه کښې ددی علت داده چه مستأجر عاجزه ده له تسیلم دأجرة ځخه چه هغه بعض دهغه اُو بَدَلُ کړی سویده او یا بعض دهغه بار کړی سویده نو دغه مستأجر قادر نهٔ بلل کیږی په قدرت دغیر ومثله فی الفقه علی المذاهب الاربعه ص۱۲۸، ج-۳ او تریاق په حصه سره هم أجرة ده له عمل داجیره یعنی مستأجر قدرت پر تسیلم دأجرة نهٔ لری په وخت دعقد کښې دغه عدم قدرة یه علت منعی ده لکه په قفیز الطحّان کښې-

﴿ دویم وجهه داده ﴾

چه معلومیت دأجری شرط ده په ایجاره کښې لکه ځنگه چه داشرط وُ پـه اجرة کښې چه مال متقوم به وی او مقدور التسیلم به وی دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه داشرط ده چه أجرة به معلوم وی۔

ان تکون الأجرة مالاً متقوماً معلوماً وهذا باتفاق العلماء ومحترزات هذا لشرط معروفة کمامر فی عقد البیع والاصل فی اشتراط العلم باالأجرة قول النبی صلى الله عليه وسلم (من استأجر اجیراً فلیعلمه أجره) والعلم باالأجرة لایحصل الابا الاشارة والتعین او بالبیان تکمله فتح القدیر ۱٤۸، ج-۷، البدائع ۱۹۲، ج-٥، الفقه الاسلامی ۷٤۹، ج-٤ ، یعنی أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی اودا په اتفاق دټولو علماء ده او ددی شرط محترزات معلوم دی لکه څنګه چه په عقد دبیع کښی تیر سو او دلیل په اشتراط دعلم کښی پر أجرة باندی درسول الله صلى الله عليه وسلم قول ده یعنی که چاء مزدور ودراوه مزدوری دی ور معلوم کړی او علم پر أجرة باندی نه حاصیلیږی مګر په اشاره او په تعین باندی او یا په بیان باندی **ولو دفع سمسماً الی دهّان لیعصره علی ان یکون بعض الدهن له او شاة لیذبحها علی ان یکون بعض الحم له لایجوز کذافی خزانة المفتین** الفتاوی الهندیه ٤٤٥، ج-٤، که چاء کنجدی وغوړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایستونکی ته ورکړی چه غوړی ځینی راوباسه بیا یوڅه غوړی ستادی

او یا یه پسه ورکو چه دغه راحلال کړه بیا یو څه غو ښی ستادی دغه

عقد ناجائز ده فلو قال له انفض لی هذه الشجرة هزماً ولك

سدس ما ينزل منها او ثمنه او نحوذلك فانه لايصح لان

الشجر يختلف فى ذلك فمنه مايسقط من ثمره بالهز كثير

ومنه مايسقط قليل فيكون القدر الذى ينزل منه مجهول

وكذا اذا قال له اعصر هذا الزيتون او القرطم ولك جزء مما

يخرج منه فانه لايصح لان القدر الذى يخرج من الذيت

مجهول وصفت الزيت الخارج بالعصر مجهولة اذ يمكن أن

يكون جيداً وأن يكون ردئياً ثخيناً اور قيقاً نقياً او مشوباً

بما ينقصه الفقه على المذاهب الاربعه ص۱۳۲، ج-۳، یعنی که چا مزدور ته

وویل چه دغه درخته راو ځنډه دهغه میوی شپږمه حصه یا اتمه حصه

یا بله حصه مثلاً بیا ستاده دانۀ صحیح کیږی ځکه پدی کښی درختی

سره مختلفه وی بعضی درختی ډیره میوه کوی او بعض درختی لږ

میوه کوی نو هغه اندازه یه نۀ معلومیږی چه دغه درخته مثلاً خاص دو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـه مـقدار میوه کوی او دغه رنگه که ئی مزدورته وویل چه دغه زیتون
راونیبش څیڅه او یـادغـه دعـصـفر تخم راونیبش څیڅه قـرطـم یوقسم
وابنه ده چـه درنـګیدلو رنګ ځینې جو ړی ړی او لـه غـوټیو ځخه ئی
دوائی جوړیږی بیـاله هغه ما حصل غوړو ځخه یو څه حصه ستاده دا
هم نهٔ صحیح کیږی ځکه هغه مقدار غوړی کـم چه له زیتون او یا له
هـغه تخم ځخه راوزی هغه ندی معلوم او صفت دغوړو هم نده معلوم
ځـکـه دا امکان لری چه ښه دی وی او دا امـکـان هم لری چه بد دی
وی او دغـه رنـګـه کیـدلی سی چه ټینګ دی وی او داهم کیدلی سی
چه نری دی وی او دغه رنګه داکیدلی سی چه صاف دی وی او داهم
کیـدلـی سـی چـه نـهٔ دی وی صاف بلکه هغه شئی دی په ګلهوی کم
شـئـی چـه دوی تـه تاوان ورسوی هغه تریاق چه په حصه سره په اجرة
کبنی ورکول کیږی هـغـه هـم دغسـی مجهول دی ځکه پنځم مَنٌ یا
شپږم یا لِسم مثلا دمزدوروی اوپر دی۔

یوخدای (جلّ جلاله) عـلـم لـری چـه دغـه فصل شل منه کوی یادیرش
کـوی نـو چه له سره ئی محصل مجهول سو أجرة بی خامخا مجهول

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی اودغه معلومیت دأجرة په یوه طریقه سره هم نسی کیدای ځکه خوتول مجهول دی بلکه معدوم دی معلومتیا یه نهٔ په اشاره اوتعین سره کیږی او نهٔ په بیان سره کیږی ځکه خوقلت او کثرت جیدت او ردئت ئی مستأجر ته نده معلوم نوبیا بی اجیر ته څنګه ور معلوم کړی لدغو وجهو چه هره یوه په یو شئی کښی موجو ده سی دهغه اجاره ناجائزه ده او ټولی چه پکښی موجودی سی لکه په ترياقو کښی نوبیا یه په طریقه اولی سره ناجائزه ده ټولی دفساد او دحرمت دری وجهی په تر یاقو کښی پیدا سوی یوه په مختنی فصل کښی ذکر سوه چه عدم تقوم ده او دوی په صورة دحصی کښی پیدا سوی چه عدم مقدور التسلیم او عدم تعین ومعلومتیاده۔

﴿بعض خلګ داسوال کوی﴾

چه تریاق په حصه سره دی قیاس پر مزارعت سی ځکه مزارعت په معنی دقفیز الطحّان ده او سره لدی چه اجازه ور کړه سویده مونږ په یوځو وجهو جواب ور کوؤ۔

﴿اوله وجهه﴾

دا ده چه تریاق په حصه سره په مزارعت نسی قیاس کیدائی ځکه تریاق په حصه سره په دلالت النص سره ثابت دی هغه نص چه په قفیز الطحّان کښی وارد سویده او مزارعت په قیاس سره ثابت ده۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه تریاق په حصه سره من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده او مزارعت من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده او من وجه په معنی دمضاربت ده نو په مزارعت کښې دوی وجهي دی یوه دجواز او بله دمنع پدی وجهه چه په معنی دقفیز الطحّان ده نو ممنوع ده ځکه دقیاس داتقاضی ده چه منع دی سی او په دی وجه چه په معنی دمضاربت ده نو جائز ده ځکه خو مُضاربت جائز ده نو دخلگو داحتیاج په وجه فقهاء کرامو مخالف القیاس جواز ورکو ودیته استحسان وائی یعنی استحسان من وجه عمل په قیاس ده او من وجه مخالف القیاس ده او په تریاقو کښې په حصه سره دغه وجهي نسته بلکه من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده نوخودی قفیز الطحّان ثابت په عبارة نص سره ده او هر هغه شئی چه په معنی دقفیز الطحّان وی من کل وجوه هغه ثابت په دلالت النص سره ده لکه تریاق په حصه سره او هر هغه شئی چه په معنی دقفیز الطحّان وی من وجه هغه ثابت په قیاس سره ده لکه مزارعت نو هر هغه شئی چه ثابت په قیاس سره سی هغه په استحسان سره متروك کیدلی سی او چه ثابت په دلالت النص سره سی هغه په استحسان سره نسی متروك کیدلی حاصل ئی داسو چه تریاق په حصه سره پر مزارعت نسی قیاس کیدلی ځکه تریاق په حصه سره په قیاس سره ثابت ندی بلکه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلالت النص سره ثابت دی لکه ابن همام رحمه الله علیه چه وائی ان
المزارعت فاسدة عند أبی حنیفة رحمه الله علیه جائزة
عند صاحبیه وذکر الدلیل من الجانبین قال الان الفتوی
علی قولهما لحاجة الناس الیها والظهور تعامل الامة بها
والقیاس یترک بالتعامل کما فی الاستصناع آه ولا یقتضی
ذلك أن یطلق القیاس علی کل ما فی معنی قفیز الطحّان بل
انما یقتضی أن یطلقه علی المزارعة وهی فی معنی قفیز
الطحّان من وجه أی من حیث أنها استیجار ببعض مایخرج
من عمله کما ذکر فی دلیل أبی حنیفة رحمه الله علیه علی
فسادها وفی معنی المضاربة من وجه أی من حیث أنها عقد
شرکة بین المال والعمل کما ذکر فی دلیل الامامین علی
جوازها بخلاف مانحن فیه فانه فی معنی قفیز الطحّان من
کل وجه لانه استیئجار محض لیس فیه شائبة المضاربة
فلهذا قیل انه ثابت بدلالة النص دون القیاس فتح القدیر ص۵۰،
ج ۸، حاصل ددی عبارة دمختنی تفصیل څخه په واضحه توګه
معلومیږی۔

﴿ دویمه ﴾

وجهه داده چه ترياق په حصه سره پر مزارعة نسی قیاس کیدلی څکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـزارعة هم من وجه په معنى دقفيز الطحّان ده نوقياس داتقاضىٰ كوى چه ممنوع دى سى خولكن دعرف په وجه خلاف القياس جواز وركول سويده او دا دفقه قاعده كليه ده چه هر هغه شئى چه خلاف القياس ثابت سى پر هغه شئى بيابل شئى نهٔ ور قياسيږى مثلاً روژه په هيره سره نهٔ ما تيږى داثابته مخالف القياس ده او روژه دخطاء نهٔ پر قيا سيږى چه په خطاء دى هم نسى ما ته ماده ۱٤ ماثبت على خلاف القياس فغيره لايقاس عليه معين القضاة والمفتين ٥ وكذا فى شرح المجلة اتاسى يعنى هر هغه شئى چه خلاف القياس ثابت سى پر هغه بيابل شئى نه قياسيږى

﴿ دريمه وجهه داده ﴾

چه ترياق په حصه سره پر مزارعة نسى ورقياس كيدلى ځكه كه دغه فرض كړو چه ترياق په حصه سره په معنى دقفيز الطحّان دى من وجه لكه مزارعة بياهم جواز نهٔ لرى ځكه يو خو مزراعة په خپله خلاف القياس ثابت ده بل شئى نهٔ ورباندى قياسيږى لكه مخته چه ذكر سوو او بل قياس دهر سړى او دهر عالم كا رنده بلكه مجتهد غواړى بيا به دهغه مجتهد قول دمقلد لپاره حجت وى يعنى دهر عالم رائى او فكر خوحجت او دليل ندهٔ اواصولين واى چه اجتهاد مطلق پر څلور سوه سنه يا پر پنځه سوه سنه باندى ختم سويده ترويح الجنان ٥٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـلکنهویؒ اودریم بالفرض که داسی کس هم پیداسی او فرضاً قیاس په هـم صحیح کړی بیـا هـم دغـه قیـاس پـه عـرف او استـحسان سره نۀ متروك کیږی ځـکـه فـقهـاء رحـمـه الله علیه چه کومه قائده وائی چه قیـاس او استـحسـان چـه سـره متـعارض سی عمل په استحسان کول کیږی قیـاس متروك کیږی هـغـه پـه استـحسـان او عـرف عام باندی متروك کیږی لکه په مزارعة کبنی نۀ په عرف خاص باندي او عرف چه عامیږی هـغه په رواج او اصطلاح دیوه ولایت یا دیوی صوبی یا دیوه ملك سره نۀ عا میږی لـکه عرف داهل بخارئ پر جواز دبیع وفاء بـانـدی بـلکه عرف چه عامیږی هـغـه په اصطلاح دیو څومـلکو سره عامیږی لـکـه مـزارعة واستـصناع مثلاً نوتریاق په حصه سره په أجرة کبنی ور کـول دا په اصطلاح دیوه هلمندیا دیوه افغانستان سره عام نۀ بلل کیږی چـه قیـاس پـه متـروك سی داخبره باید په نظر کبنی ونیوله سـی چـه دغـه اثبـات دعـدم جواز هم بناء پر فرض باندی ده یعنی چه مونږئـی داسـی فرض کو لکه مزارعة لاهم نۀ صحیح کیږی او بناء پر تـحـقیق او حقیقت باندی خو بلکل څوك پـر جواز باندی تلفظ نسی کـولـی حاصل دبحث دادی چه په یوه طریقه سره تریاق په حصه سره په أجرة کبنی ور کول صحت نۀ لری والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

المقصد الثامن فی اجارة المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم

اتم مقصد په اجاره مخدراتو کښې ده په پیمانه او وزن معلوم سره په بعض ځایو کښې داسې رواج وی چه أجیرته معلوم وزن ورکوی یعنی. مزدور ته ووائی چه ددغو تریاقو په وهلو باندی نیم من یا چهاریك یا من مثلاً درکوم دا ایجاره هم ناجائزه ده که څه هم پدی ایجاره کښې أجرة معلوم ده دغه عدم جوازئی له دو وجهو ده۔

او له وجهه داده

چه داهم په معنی دقفیز الطحّان ده ځکه پدی صورة کښې هم مستأجر عاجز ده په وخت دعقد کښې له تسلیم دأجری۔

دویمه وجهه داده

چه داسې صورة شرکت فاسد ده بلکه باطیل ده قال المرغینانی رحمه الله علیه الشرکت فی الخارج بعد حصوله لانه ینعقد شرکت فی الانتهاء فما یقطع هذه الشرکة کان مفسد للعقد

هدایه آخرین ۴۰۹، ج-۴، المرغینانی رحمه الله علیه وائی چه شراکت په خارجی شئی کښې یعنی په هغه شئی کښې چه په کسب او عمل سره له ځکمی خارجیږی لکه حاصل دبز گری او یا شودی ده تریاقو ورسته له حصول دهغه خارجی شئی څخه وی ځکه ددغو شیانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرکت په آخیر کښې یعنې ورسته له حصوله منعقد کیږی نو هر هغه شئی چه دغه شرکت قطع کوی هغه مفسد عقد لره ده ددی مذکور عبارة په تفصیل کښې صاحب الکفایة داسې لیکلی دی یعنی **ینبغی ان لایشترط فیه مقدار معین لاحدهما اذیجوز ان لایخرج من الارض الا ذلك القدر فلم تبق شرکت علی ذلك التقدیر ومن شرطها بقا الشرکت** فتح القدیر ۳۸۷، ج-۸ ، یعنی دا مناسب ده چه یو شریك ته له شریکانو ځخه مقدار معین نکړی شرط ځکه دا جائز ده چه ځمکه دی حاصل نه و کړی ماسوی له هغه مقدار معین ځخه نویردی تقدیر خوشراکت نه سو پا ته ځکه خو ټول دیوه سوو او بقاء دشراکت پکښې شرط ده **وان یکون الخارج شائعاً بینهما تحقیقاً لمعنی الشرکت فان شرطا لاحدهما قفزاناً مسماة فهی باطیلة لان به تنقطع الشرکت لان الارض عساها لاتخرج الاهذا القدر وصارکاشتراط دراهم معدودة لاحدهما فی المضاربة** الهدایه ٤۱۰، ج-٤ ، **والشرکت فی الخارج عند حصوله فتفسدان شرط لاحدهما قفزان معینة او ما یخرج من موضع معین لا نه وقت لایخرج الاذلك** مجموع الانهر ٤۹۸، ج-۸، ایضاً ۹۰۰، ج-۲ ، فتاوی رحمیه ۳۱۰، ج-۹، ددی ټولو عبارتو حاصل یو ده وترجمی ته ضرورة نهٔ لری یعنی تریاق په وزن معلوم سره وهل که ایجاره سی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحت نهٔ لری ځکه یوخو په معنی دقفیز الطحان ده اوبله هغه مختنی وجه هم په کښنی سته چه أجرة به مال متقووی او که شراکت سی هم صحت نهٔ لری ځکه په هغه شیانو کښنی چه له ځمکی خارجیږی شراکت په اخیره ورځ تامیږی او که وزن معلوم په او له ورځ ورمعلوم کړی نوکیدلی سی چه ځمکه دی دغو نه مقدار وکړی لکه څنګه چه ودغه ملګری ته ورمعلوم کړیده نوشراکت قطع سواودشراکت قطع کول باطیل ده نوهرهغه شئی چه شراکت قطع کوی هغه باطیل ده چه هغه وزن معلوم ده خو په حقیقت کښنی دتریاقو وهل ایجاره ده شرکت نده۔

﴿زمونږ په منطقه کښنی﴾

دغنمو او داوربشو ریبل هم په دغه مذکوره طریقه سره وی یعنی پر ولاړ فصل باندی مالك او مزدور دا فیصله سره وکړی چه دغه کشت په پنځه یالس ګونی مثلاً درکوم او مزدور قناعت پر وکړی نو کم وخت چی لو وکړی بیا هغه معلوم ګونی ورکوی او دغه طریقه وسلسله هم ناجائزه ده۔ ځکه داهم په معنی دقفیز الطحّان ده او پر مزارعة نسی ورقیاس کیدلی په هغه دلائلو کم چه مخته ذکر سؤو حاصل دهغو داده چه مزارعة من وجه ایجاره ده او من وجه مضاربة وشراکت ده او لو ایجاره ده فقط نو لَو من کل وجوه په معنی دقفیز

(c) ketabton.com: The Digital Library

الطحّان ده او مزارعة من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده بیان یه مخته په تفصیل سره ذکر سو حیله ددی غنمو په لَوُ کښی داده چه مالك ورته ووائی پنځه گونی یالس گونی مثلاً ددغو غنمو پر لو باندی درکوم او دا نکړی پکښی شرط چه ددغه لو له غنموئی درکوم بلکه له هر وغنمو که می درکړو او مزدور به هم دغه شرط نه پر ږدی چه خاص بی له دغو غنمو راکوی نوبیاه که ئی له دغو غنمو ور کړی لاهم پروانلری او که ئی له نورو ور کړی خوفبیها والنعمة خولکن زموئږ په علاقه کښی عرف پر دی باندی ده له هغو غنمو یه ور کوی کم چه ورلو کړی کیځه هم اول ورځ نکړی سره شرط نو دا دفقه قاعده ده **المعروف كالمشروط** یعنی کم شئی چه په عرف کښی معروف سی هغه داسی ده لکه مشروط په شرط باندی نو تر ټولو ښه خبره داده چه په نقدرو پو یه ور کړی بیا په هغه رپو باندی په اخیره ورځ غنم ځینی اخلی او که نقدی ځنی اخلی خپله خو ښه یه ده په قفیز الطحّان کښی فقهائو دغه حیله ذکر کړیده **والحیلة فی ذلك لمن ارادالجواز ان یشترط صاحب الحنطة قفیزاً من الدقیق الجید ولم یقل من هذه الحنطة او یشترط ربع هذا الحنطة من الدقیق الجید لان الدقیق اذا لم یکن مضافاً الی حنطة بعینها یجب فی الذمة والأجر كما یجوز ان یکون مشار الیه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

يجوز انيكون ديناً فى الذمة ثم اذا جاز يجوز ان يعطيه ربع دقيق هذه الحنطة ان شاء كذافي المحيط علمگرى ٤٤٤، ج-٤-

دهغه چاء لپاره چه اراده دجواز لرى حيله ئى داده چه دغنمو مالك داشرط كړى چه يوقفيز ښه وړه دركوم ددغو غنمو پر ژرنده كولو بانـدى او دانه ووائى چه له دغو غنمو او يا داشرط كړى چه ددغو غنمو دڅلورمى حصى په مقدار ښه وړه دركوم څكه وړه چه ومعلومو غنموته مضاف نهٔ كړى هغه په ذمه كښى واجبيږى او مزدورى لكه څنگه چه دا جائز ده چه مشار اليه سى دغه رنگه دا جائز ده چه دين او قرض سى په ذمه كښى نوهر كله چه داجائز سوه نوداهم جائز ده چه ددغو موجود غنمو څلورمه حصه وړه ور كړى كه ئى خوښه وه والله اعلم بالصواب-

﴿المقصد التاسع فى اكل التنباك وشرب الدخان﴾

نهم مقصد په بيان دنسوارو اودسگريټو اود چلم كښى ده پدى كښى درى خبرى دى اول تنباكو څه شئى ده يعنى حقيقت او ماهيت ئى څه ده دويم تاريخ داشاعت د تنباكو اودريم بيان دحلت اودحرمت دتنباكو ددى مقصد ترجمه به په داسى طرز وكړو چه دمجموع عباراتو حاصل به پريوه څائى وايونو به دغه بحث يو څه كوتاه سى حكيم محمد مومن په تحفة المؤمنين كښى يه حقيقت داسى بيان

(c) ketabton.com: The Digital Library

كريده۔

﴿ ان التنباكو قسم من اقسام ماهيز هرج ﴾

جبلى الذى يسمى ب قُلُومس لانه مشابه فى الماهية بالقسم الثالث من قلومس وفى السمية تشبه ماهيز هرج فانه عرفوا القسم الثالث أن ورقه كورق الكرنب لكن اطول منه مع رطوبة قليلة متشتة وبذره أحمر مائل الى السواد والمؤيد الثانى ان الحكيم بقراط قرر فى زمانه لدفع الوباء نباتا يحرق فى خندق بأطراف البلدة ليكون دخانه باعثاً لعدم وصول الوباء الى البلدة وكان ذلك النبات قسما من اقسام القلومس وهذا الأثر موجود فى تنباكو انتهى ملخصا وقال اللقانى لا اعلم احداً تكلم على خصوص هذا الدخان من الطباء والحكماء الذين يعتمد على قولهم الا أن ما اخبر به الثقات والمعتبرون أنه يحدث شرب هذالدخان فى ابتداء ه بعضاً من المنافع فى البدن حتى يد اوم عليه فحينئذٍ يحدث الغشاوة فى البصر والثقل فى الاعضاء والامساك فى الهاضمه وعلى هذا الاريب لأحد من العقلاء فى تحريمه مطلقاً انتهى ملخصاً وفى مخزن الادوية ايضاً بعد ذكر اقسامه وانواع الانتفاع به أنه حار يابس معطش مجفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

مضر للقلب والدماغ مورث للسدود والخفقان وتكدرالحواس مغلظ للدم ودخانه مصلح فساد الهواء الوبائی منق للرطوبات الدماغية انتهی وفيه ايضاً فی حرف القاف قُلُومُس بضم القاف واللام وسكون الواو وضم الميم فی آخره سين مهملة لفظ يونانی بمعنی اذان الدب نبات منقسم علی خمسة اقسام منها مَاهِيزَ هَرج بفتح الميم والألف وكسرالهاء وفتح الراء المهلة بعد الزاء المعجمة معرب ماهی زهره فارسی بمعنی سمّ السّمك لكونه قاتلاله انتهی معربا ملتقطاً نقله ترويح الجنان شتانی حاصل ئی داده چه تنباكو داسی شئی ده لكه ماهيز هرج په شكل او په نفع وضرر كښی ماهيز هرج يو قسم وابنه ده په عربی كښی سمّ سمك ورته وائی يعنی زهر دماهی وجهه دتسمئی یه هم داده چه دماهيز هرج پاڼی چه وټكه وی او په او بو كښی واچوی نوكم ماهيان چه وی په او بو كښی هغه نشه كوی بالاخيرهٔ يه مړه كوی او دماهيز هرج نفع او ضرر مخته ذكر سو په تنباكو كښی هم دغه اثر موجود ده او په تاريخ داشاعت كښی ابراهيم القانی المالكی تلميذ عمر بن نجيم الحنفی صاحب النهر الفائق شرح كنز الدقائق په عمدة المدير شرح جوهرة التوحيد كښی ويلی دی -

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ قد حدث فى اوائل القرن الحادى عشر ﴾

وقبيلة بمدة قليلة شرب دخان شئى يعبر عنه الناس بعبارات مختلفة فبعضهم يقوله التنباك ومنهم من يعبر بالنتن بالتائين الفوقانتين وبعضهم يتفوه بطابغى وشرمة بطيغا وقال العلامة الزاهد محمد بن أحمد بن عبدالرحمن انه ظهر فى بلا دنا شئى مسمى بتنبكه فى السنة الخامسة بعدالالف وهى أوراق شجرة مسماة بطبقا وقد ابتلى الله المسلمين بتد خينه وشرب الدخان منه انتهى حاصل ما قال اللقانى وفى كتاب الأشربة من الدرالمختار شرح تنوير الابصار قال شيخنا النجم الغزى والنتن الذى حدث وكان حدوثه بدمشق فى سنة خمسة عشر بعد الألف يدعى شاربه انه لايسكر وان سلم فانه مفتروهو حرام الحديث اخرجه احمد فى مسنده عن أم مسلمة قالت نهى رسول الله ﷺ عن كل مسكرو مفتر قال وليس من الكبائر تناوله المرة والمرتين ومع نهى ولى الأمر عنه حرم قطعاً على أن استعماله ربما أضر بالبدن نعم الاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر انتهى بحروفه وفى رسالة الشيخ محمد عبدالباقى الرومى المكى الحنفى المسماة بالحسام القاصم قدابدع

(c) ketabton.com: The Digital Library

النصارى من أهل القرن الحادى عشر منتناً كريهة الريح والمنظر ونوعوا هيئات شربه كما سول لهم الشيطان وأملى لهم وشيعوه فى بلدان الاسلام حتى أهل الحرمين فأول من جلبه الى البر الرومى النصارى وأول من حدثه بأرض المغرب اليهود وأول من أخرجه ببلاد السودان المجوس ثم شاع ببلاد الاسلام وعمت به الفتن المتنوعة وترتبت عليه الأضرار الدينية والعقلية والبدنية والمالية والعرضية انتهى كلامه وقيل ان بدوشيوعه فى ايران كان فى عهد الشاه عباس الثانى وفى الهند فى آخر عهد السلطان أكبر وا وائل عهد جهانگير يعنى په يولسم صدى كبنى يه اشاعت سويده په جهان كبنى او په اباحة وحرمت وكراهيت كبنى مختلف اقوال دى هغه علماء چه حرام او مكروه يه بولى دهغوله جملى څخه

﴿حسن بن عمار بن على ابوالاخلاص المصرى الحنفى الشرنبلانى مؤلف نور الايضاح﴾

ده هغه واى فانه سألنى بعض العظماء عن شرب الدخان الذى حدث فى هذا الزمان فقلت أن الذى يستعمل شرباً ويصل الى الجوف اما غذاء او دواء الغذائية فيه منتفية والدواء ان ظن به فلايدام عليه لانعكاسه الضد وهو لايجوز وان لم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكن غذاءً ولا دواءً فهو نوع من العبث وأنه لايجوز وهذا مع قطع النظر عن الأمور الخارجية كاتلاف المال بشراء ه بمالايرضاه اهل الصلاح والرشد وغيره كأذيته بنتن فمه كل من قابله وقد منع اكل الثوم والبصل من حضور المساجد بنص الحديث واحراق من يمر على غفلة بنارشاربه شيطان بيده شعلة نار خصوصاً عندالغروب والفجر و جمعهم متقابلون بهذه النصيحة وقلت ويمنع من بيع الدخان وشربه۔ وشاربه فی الصوم لاشك يفطر۔ ويلزمه التكفير لوظن نافعا۔ كذارافعا شهوات بطن فقرروا۔ وقد يشتمله قوله عزوجل ويحرم عليهم الخبائث انتهى۔ وقال ابن العماد الحنفى الدمشقى فى هدية يكره الاقتداء فى الصلوة بمن هو معروف بأكل الرباء او شئى من المحرمات او باصرار على شئى من البدع المكروهة كالدخان المبتدع فى هذا الزمن انتهى۔

سئل عن الشرب العلامة الفاضل القاضى محمد بن أحمد بن عبدالرحمن فقال انه لمن غش الشيطان وتزينيه للناس الذين يلعب بهم وتلبيسه عليه لانهم يظنون فيه الدواء الأمراض مع أنه يتولد فى أجوافهم وبطونهم من تكاثف

(c) ketabton.com: The Digital Library

الدخان ودرن وعكر ويورث الأمراض فى آخر الأمر بدليل
قول جالينوس الحكيم حيث قال اجتنبوا من الثلاثة الغبار
والرائحة الكريهة المنتنة والدخان وان تكرار الدخان يسود
الشئى المقابل به فيتولد منه الحرارة ثم يوجب مرض
الباطن انتهى ملخصاً وفى الوسيلة الأحمد يه شرح الطريقة
المحمدية للشيخ رجب بن أحمد الحنفى فى آخر المبحث
الثالث من مباحث الاسراف عندقول المصنف ومن الاسراف
ماصرف الى المعاصى والمناهى الخ ومن الاسراف الذى
صرف الى المعاصى والمناهى شراء الدخان وشربه الذى
ظهر فى هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان
وابتلى به كافة الأنام من الخواص والعوام فانهم يشترون
بثمن غالٍ فيدخل فى الاسراف المحرم مع نتن رائحة
وأذيته للذين يتبعون النبى عليه السلام وقدجاء فى الحديث
(كل مؤذٍ فى النار)
اى كل من آذى الناس فى الدنيا يعذبه الله بنار الاخرة
انتهى ولذا قال رسول الله ﷺ من أكل من هذه الشجرة
المنتنة فلا يقربن مسجد نالأن الملائكة تتأذى مما تتأذى
منه الانس واسم الاشارة الواقعة فيه اشارة الى جنس ماله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رائحة كريهة وقد ثبت فى صحيح مسلم أن النبى صلى الله عليه وسلم كان اذا وجد من رجل ريح البصل والثوم أمر به فأخرج الى البقيع ولهذا قال الفقهاء كل من وجد وفيه رائحة كريهة يستأذى به الانسان يلزم اخراجه ولو بجرمن يده أو رجله دون لحيته وشعر رأسه فعلى هذا يلزم اخراج كثير من الأئمة والمؤذنين من المسجد والجامع فى هذا الزمان لوجود الرائحة الكريهة فيهم بسبب مداو متهم على استعمال الدخان الكريه الرائحة بل انهم اذا استعملوه عند دخول المسجد والجامع يكون الكراهة فى حقهم أشد وقال جالينوس اجتنبوا ثلاثة عليكم بأربعة ولا حاجة لكم الى الطب اجتنبوا الدخان والغبار والنتن وعليكم بالدسم والحلو والطيب والحمام وقال ابن سينالو لا الدخان والقتام أى الغبار لعاش ابن آدم ألف عام وقد كتب بعض المالكية فى الديار الحجازية جواباً عن سؤال يتعلق بالدخان وهو أن استعمال الدخان حرام كأصله لأن أصله الخشب والنار لكونه أجزاء من الخشب ممزوجة بأجزاء النار فهو من حيث أجزاء النارية التى فيه يحرم استعماله لقوله تعالىٰ ان الذى يأكُلُونَ اموال اليتامى ظُلماً انما يأكُلُون فى بطونهم ناراً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدل النص على حرمة النار فيحرم الدخان الحاصل منها وأيضاً أنه تعالىٰ جعل الدخان مما يعذب حيث قال فارتقب يوم تأتى السماء بدخانٍ مبين يغش الناس هذا عذاب أليم. والمراد بالدخان فى هذه الآية حقيقة الدخان على قول وعلى هذا لقول يكون النظم الكريم صريحاً فى كون الدخان عذاباً أليماً وما به التعذيب يحرم استعماله فان الفقهاء قداتفقوا على وجوب الفرار من محل العذاب كبطن محسر فانه من التحسير على لفظ اسم الفاعل وانٍ أهلك الله فيه اصحاب الفيل فاذا وجب الفرار من محل العذاب فوجو به مما به العذاب أولى وأحرى ثم ان المستعملين له تراهم يخرجو نه من أنو فهم وحلوقهم وفيه تشبيه باهل النار وبالذين يهلكون فى اخرالزمان من الاشرار كما جاء فى الحديث أن يكون فى آخر الزمان دخان يملأ الأرض يقيم على الناس اربعين صباحاً أما المؤمن فيصير منه كهئية الزكام واماالكافر فيخرج من منخريه وأذنيه وعينيه حتى يكون رأس أحدهم كالرأس الخيذ. أى المشوى فلا ينبغى للمؤمن أن يتشبه باهل العذاب ولا أن يستعمل ماهو من نوع العذاب وماهو من ملابسات اهل العذاب وقد ذكر فى نصاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاحتساب وغيره من الرسائل التختم بالحديد والصفر والرصاص حرام على النساء والرجال جميعاً لما جاء في الحديث أنه من حلية اهل النار انتهى كلامه وفي موضع آخر من الوسيلة أما الدخان الذي ظهر في هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان ابتلي به كافة الأنام من الخواص والعوام فقد فصّلناه في المبحث الثالث من الاسراف ممالا مزيد عليه انتهى.

وفي مجالس الابرار في المجلس الثلاثين بعد بحث الطويل والحق الذي عليه التعويل أن الفعل الاختياري الصادر عن المكلف ان لم يترتب عليه فائدة دينية أو دنيوية فهو دائر بين العبث واللعب واللهو ولم يفرق بين هذه الثلاثة في كتب اللغة ولابد من الفرق لعطف بعضها على بعض في القرآن وهو على ماذكره بعض الفحول وكان حقيقا بالقبول أن العبث الذي ليس فيه لذة ولا فائدة وأما الذي فيه لذة بلا فائدة فهو لعب ومثله اللهو الا أن فيه زيادة حظ النفس بحيث يشغل به عمايهمه والكل حرام لأنها لم تذكر في القرآن الا على طريق الذم فلما علم حرمة اللعب واللهو والعبث حرم استعمال ذلك الدخان لدخوله اما في اللعب أو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهو أوالعبث بل هو بالعبث أنسب لخلوه عن اللذة التى
فى اللهو واللعب اللهم الا أن يستلذه نفوس بعض المسلمين
له بتسويل شيطانى فحينئذٍ يخل فى اللعب أواللهو لكن
لايكون فيه شئى من الفائدة أصلا لامن الفائدة الدينية وهو
الظاهر ولامن الفائدة الدنيوية لأنه لا يصلح شئى من الغذاء
أو الدواء أصلا بل هو مضر لاطباق الأطباء على أن مطلق
الدخان مضر وذكر فى القانون أن جميع أصناف الدخان
مجفف بجوهره الأرضى وفيه نارية يسيرة قال بعض
الفضلاء فاذا كان مجففا للرطوبات البدنية فيؤدى الى
حصول أمراض كثيرة فلا يجوز استعماله لوجوب صيانة
النفس عن الضرر وقد ذكر فى نصاب الاحتساب أن
استعمال المضر حرام وقال الأسعد الرومى فى آخير البحث
ثم ان لنا فى معرفة حرمة الاشياء واباحتها وجهاً حسناً
يرجع الى الاصول وهو أن الحق فى الاشياء قبل البعثة أن
يكون فيها حكم وبعد البعثة اختلف العلماء فيه على ثلاثة
اقوال الأول أنها متصفة بالحرمة الامادل دليل الشرع على
اباحته والثانى أنها متصفة بالا باحة الامادل دليل الشرع
على حرمته والثالث وهو الصحيح أن يكون فيه تفصيل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـو أن الـمـضـار متـصـفة بـالـحـرمة بـمعنى ان الاصل فيها الـحـرمة وان المنافع متصفة با الاباحة لقوله تعالىٰ هو الذى خـلـق لـكـم مــا فـى الارض جـمـيـعـاً. فـانـه ذكره فى معرض الامتـنـان ولا يكون الامتنان الا بالنافع المباح فكأنه قال هو الـذى خـلـق لأجـل نـفـعـكـم جـميع ما فى الارض من المنافع لتـنـفـعوا بها وعلى هذالقول الثالث الصحيح يخرج حكم هذا الدخان ايضاً فانه لوكان نافعاً لكان الاصل فيه الاباحة لكن قـد ثبـت بأخبار الحذاق من الاطباء أنه مضر ولو فى الاجل فيكون الاصل فيه الحرمة بل لو وقع الشك فيه لغلب جانب الـحـرمة كـما هو القاعدة الشرعية فانه عليه الصلوة والسلام قـال الـحـلال بيـن والـحـرام بين وبينهما متشبهات لايعلمهن كثير من الناس فمن اتقى الشبهات فقدأستبرء لدينه وعرضه ومـن وقـع فـى الشبهات وقع فى الحرام كالراعى يرعى حول الـحـمـى يـوشك ان يـقـع فيـه واختـلف العلماء فى حكم هذه الشبهـات فـذهـب بـعـضهـم الى حرمتها لأنه ﷺ قد أخبر فى هـذا الـحديث بأن من ترك ما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف أمـره يـكـون ديـنـه سالماً مما يفسده أوينقصه ونفسه ناجياً مـمـا يعيبه ويلام عليه ومن لم يتركه بل فعل يقع فى الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهذا الدخان مما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف حقيقة أمره فمن تركه ولم يتعمله يكون دينه سالماً من الفساد أو النقصان ناجياً من العيب واللوم بين الأنام ومن لم يتركه بل استعمله يقع فى الحرام وذهب بعضهم الى كراهتها لما جاء فى حديث آخر أنه عليه السلام قال ألأمور ثلاثة أمرتبين لك رشده فاتبعه وأمر تبين لك عيبه فاجتنبه وأمر اختلف فيه۔

فدع مايريبك الى مالا يريبك ولا شك أن أمر الدخان مما أراب وأوقع فى الاضطرار وأقل مراتبه الكراهة وصح على ما ذكره الهلالى فى مختصر الاحياء انه عليه السلام كان يكره الطعام المسخن ويقول ان الله لم يطعمنا ناراً۔ فهذا الدخان أولى بالكراهة لا نه مختلط باجزاء نارية كما مر فلو لم يكن فى استعماله الاتسويد الثياب والابدان وكراهة الرائحة لكفى زاجر اللعاقل عن استعماله بل لو لم يكن فى استعماله الا احياء السنة الكفّار الذين اخرجوه واظهروه فى بلاد الاسلام توصلا الى اضرار أهل الاسلام لكان باعثاً للعاقل على اجتنابه ومانعاً عن ارتكابه انتهى كلامه۔

وفى التبيان سل العلامة محمد جان السندى الحنفى بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

العلامة عبداللطيف بن المخدوم عثمان عن شرب الدخان
فأجاب مع افتاء أبيه وجده انه مكروه كراهة التحريم بل
حرام والاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر وشاربه فاسق
مبدع يغير ويسقط عنه العدالة لقواعد المذهب ورواياته
وكتب أصاب فى الجواب أوفى ما أجاب اولا ارتياب فى ما
أجاب فى التحرير نحوسبع وسبعين من فضلاء ذلك الوقت
ولا أعرف الى الآن وهو سنة ثمان وتسعين بعد الألف
والمائة أن يتفوه بإباحة شرب الدخان أويشر به من
الفضلاء والصلحاء والأعيان بيد أن يشربه السوقية والفسقة
والملامتيه انتهى ملخصاً دغه رنگه پر کراهیت او حرمت باندی
ډیرو شیخانو قول کړی ده چه دهغوله عبا راتو ځخه یو مستقل کتاب
جوړیږی نو لهذا مونږ دهغو په نومونو باندی اکتفاء کؤو شیخ ۱ وجیه
الدين الحنفى رحمه الله عليه وتلميذه سيد ۲ صبغت الله
البدوجى رحمه الله عليه وشيخ ۳ عبدالغنى الصديقى
الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ٤ حسن الحسينى رحمه الله
عليه وشيخ ٥ عبداللطيف الهندى رحمه الله عليه وشيخ ٦
يار محمد الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ٧ حبيب الله رحمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـلـه عـليه و شيخ ٨ـ مفتـى مـكة مكـرمة مـحـمد عبدالعظيم
الـحـنـفـى رحـمـه الـلـه عليه وشيخ ٩ـ عـمـر بـن عبدالرحيم
البصرى الشافعى رحمه الله عليه وشيخ ١٠ـ أحمد بن عثمان
الـصـديـقـى رحـمه الله عليه وشـيخ ١١ـ مـحـمـد على بن علان
الشـافـعـى رحـمـه الله عليه ومفتى ١٢ـ مـحـمد بن سعد الدين
رحـمـه الله عليه وشيخ ١٣ـ مـحـمـد بن على الحنفى رحمه الله
عـليـه قـاضـى الـمـديـنة المنورة ومفتى ١٤ـ زبيـد ابـراهيم بن
جـمعان رحمه الله عليه وشيخ ١٥ـ ابو بكر الأهدل رحمه الله
عـليه الشافعى وشيخ ١٦ـ مـحـمـد بن الصديق الخاص الحنفى
رحمه الله عليه والشيخ ١٧ـ سالم السنهورى المالكى رحمه الله
عـليه وشيخ ١٨ـ البـرهـان الـلـقـانـى رحمه الله عليه وشيخ ١٩ـ
خـالـد بـن أحـمـد الـمغربى الجعفرى المالكى رحمه الله عليه
وقاضى ٢٠ـ مـحـمـد بـن عبـدالـرحمن المالكى رحمه الله عليه
وشيخ ٢١ـ ابى الغيث القشاش المالكى رحمه الله عليه والشيخ
٢٢ـ صـالـح البـلـقينى الشافعى رحمه الله عليه وشيخ ٢٣ـ محمد
بـن محمد المالكى رحمه الله عليه ومفتى ٢٤ـ مصطفى الكردى

(c) ketabton.com: The Digital Library

العمادی رحمه الله علیه وشیخ ۲۵ـ عبدالرحمن رحمه الله علیه وشیخ ۲٦ـ عمر آفندی رحمه الله علیه وامام ۲۷ـ مکة عیسی بن عمر رحمه الله علیه والقاضی ۲۸ـ محمد بن أحمد بن عبدالرحمن المالکی رحمه الله علیه وشیخ ۲۹ـ محمد عبدالباقی الرومی الحنفی رحمه الله علیه ونجم الدین ۳۰ـ بن بدر الدین رحمه الله علیه وشیخ ۳۱ـ عامر الشافعی رحمه الله علیه وشیخ ۳۲ـ منصور بن یونس رحمه الله علیه وشیخ ۳۳ـ سلیمان بن یحی رحمه الله علیه وشیخ ۳٤ـ عبدالخالق رحمه الله علیه وغیرهم من العلماء الهندوالسند والعرب وغیرها دغو علماء کرامو مختلف دلائل پر حرمت او کراهیت باندی ذکر کړیدی حاصل ئی داده۔

﴿ لـ بعض وائی ﴾

چه سگریټ وچلم و نسوار حرام دی ځکه چه نهٔ غذاء ده او نهٔ دواء نوهر هغه شئی چه نهٔ غذاء وی او نهٔ دواء دهغه خوراك و څیښناك عبث ده او عبث حرام ده۔

اوبل چه نهٔ غذاء ده او نهٔ دواء حرام ده ځکه حرمة دشئی کله له جهة دفساد دغذاء وی لکه مچ او خاوره او کله له جهة دخبث طبعی وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چنگبنه او شمشتی او کیله له جهة دنجاست ځخه وی لکه شراب وغیره او کله له جهة داحترام ځخه وی لکه انسان اودغه مذکور شیان حرام دی له جهة دفساد دغذاء اودعبث پر حرمت باندی دغه قول دالله (جلّ جلاله) وای۔ **أفحسبتم أنما خلقناکم عبثاً**۔ یعنی ایاتاسو گمان کوی چه مونږ تاسود عبثیاتو لپاره پیدا کړی یاست اودا قول درسول الله ﷺ وای۔ **کل شئی من لهو الدنیا باطیل الاثلاثة انتصالك بقوسك وتأدیبك فرسك وملاعبتك أهلك فانهن من الحق۔ وفی روایة کل لعب المؤمن حرام** رواه الحاکم وقال صحیح الاسناد۔

﴿ ۲ ـ او بعض علماء وائی ﴾

چه دغه مذکورشیان حرام دی دمضرت په وجه ځکه هر مضر حرام وی لکه څنگه چه صاحب محیط السرخسی دخټی پر خوراك پر حرمت حکم کړیده دضرر په وجه باندی اودغه مذکور شیان مضر دی په اتفاق داطباء باندی او۔

﴿ ۳ ـ او بعض علماء وائی ﴾

چه دغه مذکور شیان مفتر او مخدر دی عقل لره او هر هغه شئی چه مفتروی هغه حرام ده په نقل سره چه هغه قول دأم سلمة رضی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنها ده نهی رسول الله عن كل مسكرو مفتر أخرجه أحمد فی مسنده وابو داود فی سننه والمراد بـالمفتر كل شئی یورث الفتور والخدر فی الاطـراف كـمـا یـحـصـل فـی بـعـض انـواع القنب وهو دون الاسكار وقریب منه فی الانتشار وهما سوا سیان فی كونهما موجبین للحرمة

﴿ ٤ او بعض علماء وائی ﴾

چـه حرمت یه په وجه دمشابهت ده له كفارو سره او له اهل النارُ سره څـكه له حذیفةرضی الله عنه څخه په حدیث مرفوع كښې روایت ده چه دقیامت له علامو څخه یو علامه وتل ددوګ دی یعنی دزمكی مخ به دوګ ونیسی څلویښت ورځې اوشپې به ولاړوی دهر كافر په پوزه اوغوږو اودبـره بـانـدی به ننوزی اودا ایات مبارك ئی ووایو یوم تأتی السـماء بدخان مبین یغشی الناس هذا عذاب ألیم اودغه رنګه اهـل النار چه اور ته داخل سی په خولو او پوزو باندی بی دوګ ننوزی دبـدن تـر مـنـفذوبه یه وزی نوسګریټیان او چلمیان هم دغسی دی چه تـر حـلـقو او پو زویه دوګ وزی نو تشبیه یه له كفارو سره كه حرامه نهٔ وه مكروه خو یقیناً ده لكه څنګه چه رسول الله ﷺ داوسپنی اوسروپ له ګوتمی څخه منع كړی ده وای چه دا داهل النار ګینه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ او بعض علماء وای

چه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی قیاس ئی پر پیاز او وږه باندی کړیده رسول الله ﷺ ویلی دی که چاء پیاز او وږه وخوړلو هغه دزمونږ ومسجد ته نهٔ راځی ځکه هر هغه شئی چه انسان ته ضرر رسوی او انسان ځنی تنګی ږی لـه هـغه شئی ځخه ملائکه هم تنګی ږی نـو دغــه مـذکـورشیـان مـکروه دی دبدبوی پـه وجـه بانـدی چـه انسانانو او ملائکهٔ ته ضرر رسوی

٦ـ او بعض علماء وائی

چه مذکورشیان حرام دی دخباثت په وجه باندی ځکه اَللّٰه (جلّ جلاله) وایٔ یحل لهم الطیبات ویحرم علیهم الخبائث او خبیث هغه شی ته وای چـه طبیعـت سلیمه نفرت ځینی کوی او له دغو مذکورشیانو ځـخـه طبیعـت سلیـمه نفرت کوی نو په خبائث کښی داخل دی او خبیث حرام ده لکه څنګه چه ذکر سو

۷ـ او بعض علمٰاء وای

چـه مـذکـورشیـان حـرام دی لدی وجه چه فاسقان پریو ځائی کیږی لـکـه پر نورو حرامو شیانو باندی او پر هر هغه شئی باندی چه فاسقان رایـو ځائی کیږی هـغـه مـمنوع ده په شریعت کښی ځـکـه دغه شئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بالآخره سبب اوذریعه دنور وفسادو گرزئی

﴿۸ـ او بعض علماء وای﴾

چـه مـذکـورشیـان حـرام دئ لدی وجه چه دایو عامه بلا ده او شامله فتنه ده ټول جهـان پـه اختـه ده ددی عـام فتـنی په وجه باید پر حرمت حـکم وسی لکه څنگه چـه پـه شرح تمر تاشي وغیره کښی ذکر دی چـه لـه شـمـسٔ الائـمة الـکـردری څخه سوال وسود بنگو دحرمت او دحـلـت پـه حـقـله ده په جواب کښی ورتـه وویل **مـانـقـل عن ابی حـنیفة رحمه الله علیه وأصحابه شئی فی حله وحرمته لکن لـماعمت بلیته وشملت الأماکن فتنته أختار ائمة ماوراء النهر بأسرهم تحریمه وأفتوا بتأدیب باعته وزجر آکلته**

﴿۹ـ او بعض علماء وائی﴾

چـه مـذکـور شیـان حـرام دی لدی وجه چه عقل فاسده وی او انسان دخدای(جلّ جلاله) لـه ذکـره او لـه لـمانځه څخه باسی او هر هغه شئی چه دغه زنگه وی هغه حرام ده نودی حرام دی

﴿۱۰ـ او بعض علماء وائی﴾

چـه سـگریټ او چلم حرام دی لدی وجه چه دوگ الة دعذاب ده اَللّٰه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلالـه) پــه خپل کتـاب کبنی پــه ځـایود عذاب کبنی ذکر
کړیدی یـوم تأتی السماء بدخان مبین الایة وقال تعالیٰ وظل
من یـحـموم لاباردولا کریم وقال تعالیٰ یرسل علیکم شواظ
من نـارونـحاس وقال تعالیٰ النطلقوا الی ظل ذی ثلاث شعب
لاظـلیـل ولا یـغنی من اللهب، والظل والنحاس والیحموم هو
الدخان وقال تعالیٰ فی حق قوم یونس لما آمنواکشفنا عنهم
عـذاب الخذی فی الحیاة الدنیا۔ وکان ذلك الدخان ومایکون
کـذلك فـاستعماله علی وجه یکون هیئة العذاب حرام ألاتری
الی ما اخرجه أبو داود وغیره عن بریدةرضی الله عنه جاء
رجـل الـی رسـول الـلهﷺ وعلیه خاتم من حدید فقال مالی
أری عـلیك حـلیة أهـل الـنـار ثـم جـاء وعلیه خاتم من صفر
فـقـال مـالـی أجدمنك رائحة الاصنام فقال یا رسول الله من
أی شـئـی اتـخذه؟ قال اتـخذه من ورق۔ ومن ثم شرح بعض
الـفـقهـاء بـأن استـعمال الحدید اکثر اثماً من استعمال الذهب
والـصـفـر لـکو نه الة لعذاب الفجرة فاذا کان الحدید هذا مع
أن مـافیـه نـوع زیـنة فـمـا بـالك بالدخان المعدّلعذاب الدنیا
والاخـرة حـاصل ئی داسو چه استعمال دآلی دعذاب پر داسی طریقه
باندی چه هیئة ئی داسی وی لکه هئیة داهل عذاب حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ـ او بعض علماء وائی

چـه مـذکـور شیان حرام دی دضرر په وجه باندی ونورو مسلمانانو ته یعنـی کـم وخـت چـه دغیـر عادی انسان ومخ ته استعمالوی نو هغه نفرت ځینی کوی او مخ ځینی اړه وی نو چه انسان ځینی په عذا بیږی ملائـکة هم ځینی په عذا بیږی او عـذاب ورکـول وبل چا ته حرام ده لکـه اَللّٰـه (جلّ جلالـه) چـه وائی **والـذیـن یـؤذون الـمؤمنین والـمؤمـنـات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتاناً واثماً مبیناً وقال رسول اللهﷺکل مؤذٍ فی النـار** ـ

۲ـ او بعض علماء وائی

چـه مـذکـورشیان حرام دی داسراف په وجه باندی یعنی ډیری ډیری پیسـی پـر ورکـوی پـر داسـی شئی باندی چه پر هغه نهٔ دونیوی فائده مرتبه ده او نهٔ اخروی او دا اسراف ده اسراف حرام ده په نص سره

۳ـ او بعض علماء وائی

چـه سـگـریـټ وچلـم حـرام دی لدی وجـه چـه پـه دوی سره دوگ داخلیږی وبدن ته اودوگ له اوره پیدا کیږی داور خوراك حرام ده لکه دگـرمی ډوډی پـه حق کښی چـه رسـول اللهﷺ وائی **ان الـلـه ما أطـعمنا النار** یا ـ **ان الـلـه لم یطعمنا ناراً** ـ یعنی رسول اللهﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگرمی ډوډی خوراك مكروه او ناجائز بولی داور په وجه باندی نوسگريټ او چلم به څنگه ناجائز نهٔ وبلل سی داور په وجه باندی

﴿۱٤لـه او بعض علماء وای﴾

چه سگريټ حرام دی لدی وجه چه په سگريټ سره مشابهت راځی له شيطان سره ځكه داثابته ده چه داور څوكی په لاس كښی اخيستل داشيطانی فعل ده نوسگريټی هم دغسی فعل كوی لكه شيطان چه شعلة داور ئی په لاس كښی اخستـه وی بيـاخـاص كـر په سهار اوپه مابنام كښی اوتشبيه له شيطان سره ممنوع ده په نصوص صريحه وباندی لكه څنگه چه خوراك او څيښاك په چپه لاس سره ممنوع ده او تگ كول په يوهٔ چوټه كښی او او به څيښل په ولاړه باندی او حاجة ته كښی نستل په سايه اولمر څيكی كښی اولاس پر ډيډو نيول وغير ذلك من الأفعال الشيطانية

﴿۱٥لـه او بعض علماء وائی﴾

چه سگريټ حرام دی لدی وجه چه اولو الإمر منع ځينی كړيده او منع داولو الأمر موجب دحرمت ده په مسلمانانو باندی **وفی ما ذكر النابلسی وغيره بأمر المراد من أولی الامر العلماء علی الاصح كماذكره العينی فی الرمز شرح الكنز** اوچه اولو الأمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

علماء سی لکه عینی رحمه الله علیه چه وائی بیاخویه حرمت ترلمر واضح ده او که سلاطین سی هم حرمت پـه ثابت سو ځکه امیر المؤمنین ملا محمد عمر مجاهد رحمه الله علیه هم منع ځینی کړیده

﴿٦ له او بعض علماء وائی﴾

چه مذکور شیان حرام دی لدی وجه چه اجماع دمسلمانانو یه پر حرمت باندی راغلی ده او اجماع حجة ده له حجج شرعیه ځخه

﴿وقال شیخ٧ له عبدالحی الکنهوی رحمه الله علیه﴾

فی رسالته ترهیب اعتیاد مجاورة هذه الرائحة الکریهة موجبة لحرمان زیارة النبی ﷺ البتة وقد سمعت من أثق بخبره یحکی أن رجلاً کان یکثر التنباك فرأی یوما فی المنام رسول الله ﷺ وحوله اصحابه فأراد فی المنام ان یقرب منه ویتشرف بقربه فمنعه الأصحاب وقالوا هذا شارب الدخان فلما استیقظ الرجل تاب من صنعه ومثل هذه الحکایة علی تقدیر صدقها لایستغرب وقوعها فلتحفظ والله اعلم شیخ عبدالحی الکنوی رحمه الله علیه په زجر الرّیان عن شرب الدخان کښی وای چه دسګریټو اودچلم مجاورة اوعادت موجب دحرمان دزیارت النبی ﷺ ګرزی خامخا وای ماله یو معتمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړی څخه او ریدلی دی چه هغه قصه کوله چه یو سړی تنباکو ډیر څکول بیا یه یوه ورځ رسول الله ﷺ په خوب ولید چه صحابه کرام رضی الله عنه شاوخوا پر ناست ؤنوده اراده و کړه چه رسول الله ﷺ ته ورنزدی سی او په نزدیکت ئی شرافت حاصل کړی صحابه کرامو منع کو او ویل چه دا دوګ څکونکی ده نوکوم وخت چه راو یښ سو له خپله کسب ئی توبه و کښه اوداسی حکایات پر تقدیر دصدق ئی وقوع نادره نده یادئی وساته او په بل ځائی کښی شیخ رحمه الله لیکلی دی۔

﴿۱۸ قد ثبت بالأدلة الواضحة والبراهين الساطعة﴾

أن شرب الدخان لايخلو عن اثم أی اثم فانه ان كان حراماً فهو كبيرة اتفاقاً ولو مرة واحدة يفسق به مرتكبه وترد شهادته وان كان مكروها تحريماً فهو ايضاً كبيرة على المذهب الراجح لكنها دون كبيرة ارتكاب الحرام الواضح وان كان مكروهاً تنزيهاً فهو وان كان صغيرة كما أنه كذلك على تقدير الكراهة التحريمة عند جماعة لكنه بالاصرار والاعتياد يكون كبيرة وبالجملة فمد او مته والاصرار عليه لايخلو عن ارتكاب كبيرة أعاذنا الله منها ومن امثالها واما القول بالا باحة المطلقة الخالية عن مطلق الكراهية فقل من

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهب اليها وقول محكوم عليه بالشذوذ من جملة الاقوال الغير المعتمد عليها يعني په واضحه دلائلو سره ثابته ده چه دسگريټ او چلم څکول له گناه ندې خالي هره گناه که وی ځکه کچيرى حرام سي نوگناه کبيره ده اتفاقاً کخه هم يو وار وی فعل کونکی يه فاسق ده او شهادت ئی مردود ده او که مکروه تحريمی سي نو هم گناه کبيره ده پر مذهب راجح باندی لکن دواضح حرامو تر گناه کمه ده او که مکروه تنزيهی سی نوبيا کخه هم گناه صغيره ده خولکن په هميشه توب او عادت سره کبيره گرزئی حاصل ئی دادی چه هميشه توب وربانْدی کول له گناه کبيری ځخه نه خالي کيږی اَللّٰه (جلّ جلاله) دی لدوی او ددوی له مثله ومونږ ته پناه را کړی اوهغه قول په اباحت سره چه خالي وی له مطلق کراهيت ځخه وهغه ته ډير کم تگ سويده او هغه قول محکوم عليه په شذوذ او په ندرت سره ده او هغه له جملی داقوال غير معتمد عليها ځخه ده او شيخ عبدالحئی الکنوی رحمه الله عليه ډير داسی خوبو نه له صاحب النصيحة ځخه نقل کړيدی چه هغه پر بدی دسگريټو اودچلم دلالت کوی

﴿۱۹﴾ ذکر صاحب النصيحة کثيراً من المنامات

الدالة على أنه من المستقبحات وقد تکلم به الموتی بعد حصول الاحياء فمن ذلك ما وقع فی بلدة بروج سنة أربعين

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعد الألف ان رجلاً كان شارباً للدخان وكان اسمه
محمودمات فاشتغل أقربائه بالتجهيز والتكفين اذ أحياء الله
تعالىٰ وتكلم فقال أين يذهبون بأخي وكان اخوه مريضاً
لكن يدور فى البيت فمات فى الساعة وسألوه عن حاله
فقال جاءنى رجلان مهيبان فذهبابى الى موضع مفروش
بفراش أخضر فاذا أنا برجال ونساء يقرأون القرآن واذا
أنا بجماعت من أقربائى فقلت لهم أنا جائع فجاء واحد منهم
بطبق مملوء بانواع الثمار فأكلت ثم عطشت فقلت لهم أنا
عطشان فجاء واحد منهم بقدح مملوء بدم فقال لى اشرب
فقلت والله أشربه فتركتهم وقمت باكياً متحيراً فاذا أنا
برجل على صورة العرب فقال لم تبكي؟ فقلت انى ضللت
طريق بيتى فقال أذهب بك الى بيتك وأمرك أن أمر الناس
أن يتركو اشرب الدخان وأن يتميزوا بين الكافرين
والمسلمين فى اللباس فقلت له ياسيدى ان لم يقبلوا قولى
فقال بلّغ وما على الرسول الاالبلاغ صاحب النصيحة ذكر
كړيدى چه په سنه ۱۰٤۰ يوزر څلويشت كښې دبروج په ښار كښې
يوه واقعه پيښه سوه هغه داوه چه يو سړى وه نوم ئى محمود ؤ سګريټى
او چلمى وه دا مړ سو قريبان ئى په تجهيز او تكفين باندى مشغول سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نا څاپـه اَلـلّٰـه (جـلّ جلاله) دغه مړی ژونـدی کـو او خبری یه شروع کړی او ویویل چه زما ورور موخه کړیده هغه مریض ؤ صرف په کور کښنی گـرزیـدو بیابیرته دستی مړسـو خلگو پوښتنه ځینی وکړه یعنی حـال ئـی ځیـنی طلب کو ده ورته وویل دوهٔ ویریدو نکی کسان راغلو زه یه ویو شنه فرش کړی ځـائی ته بوتلم چه ناڅاپه له نارینه ؤاو ښځو سـره مـلاقـی سـوم پداسی حال کښنی چـه دوی قـرآن وایو او نا څاپه مـلاقـی سـوم له یو ټولـی دقـریبـانـو سـره مـاورتـه وویل چه زه وږه یم یوراولاړسو یوهٔ مجمع یه راوړه چه له قسم قسم میؤوډکه وه ماخوراك ځینی وکوبیازه تږی سـوم ماورته وویل دوی ته چه زه تږی سوم بیایوه راتگ وکـو پـه یـوه پیـالـه سـره چـه لـه وینوډکه وه وما ته ئی وویل چه وڅیښه مـاورتـه وویل قسم په خدای کی وڅیښم نودوی می پر یښوو اوزه ولاړسـوم چـغـی مـی وهلی او حیران ؤم چه ناڅاپـه لـه یوه عربی شکل سړی سـره مـلاقـی سـوم هغه راته وویل چه ولی ژاړی مـاور ته وویـل دکـورلار راځـخـه ورکه ده هغه راته وویل چه کورته به دی زه بـوزم او پـه یـو شـئـی دأمر کوم چه په هغه شئی بیاخلگ امر کړه هغه داده چه خلگوته ووایه چه دوگ مه څه کوی او دکافرا نوو مسلمانانو پـه جامهٔ کښنی فرق سره وکړی دی وای مـاورتـه وویـل که خلگو نهٔ ومـنـلـه ده راته وویل چه تی وره سوه په رسول یعنی پرلیږونکی صرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول دی وحکی ان رجلاً شریفاً کان یشرب الدخان فرأی
النبی صلی الله علیه وسلم فی المنام فقال له انت شریف وتشرب الدخان -
هذا العجیب حکایت دی چه یو شریف سړی سگریټ یا چلم
څکاوه رسول الله صلی الله علیه وسلم ئی په خوب ولید ورته ویویل چه ته شریف
سړی ئی او دوگ څکوی وحکی ان رجلاً عالماً کان یشرب
الدخان فرائی صدیقه فی المنام النبی صلی الله علیه وسلم فقال له قل
لصدیقك انك تدرس وتشرب الدخان الخبیث یعنی حکایت ده
چه یو عالم سړی وه دوگ ئی څکاوه دده اشنائی رسول الله صلی الله علیه وسلم په
خوب ولید ورته ویویل چه خپل اشنائی ته ووایه چه ته درس کوی او
خبیث دوگ هم څکوی وحکی انه وقع فی بروج سنة ألف
وتسعة وثلاثین قحط شدید فرأت فی المنام امراة صالحة
السید کمال الدین حسینی فقالت له یاسیدی متی یرفع عنا
هذا القحط فقال تسألنی عن رفع القحط ولم یترك الناس
شرب الدخان -

حکایت ده چه په بروج شهر کښې په سنه ۱۰۳۹یوزر نهد یرش
کښې قحطی او تنگی راغله پر خلگو باندې یوی صالحی ښځی سید
کمال الدین په خوب کښې ولید ورته ویویل ای سیده دغه بلاء به څه
وخت خدای (جلّ جلاله) له مونږ ځخه یور ته کړی سید صاحب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويـل تـه لـه ماڅخه دقحطى دپورته كيدو سوال كوى او خلگ دوگ
څكيدن نـۀ پر يږدى وحـكـى رؤية كثيـر من الصلحاء النبى ﷺ
وجـماعت من الاولياء أنهم يمنعون عنه يعنى ډيرو صالحانو
او اولياء النبى ﷺ ليدلى ده چه دوى يه منع كړيدى ځينى وحكى
صـاحـب الـنـصيـحة عـن نفسه أنه رأى فى المنام كان شاباً
حسـنـاً مليحا يقول له ثلاثة لهم عذاب شديد الزانى وشارب
الـدخـان ومثـل هـذه الـحكايات كثيرو نظيرها شهير صاحب
النصيحة دخپـل ځانـه حـكايت كوى چه ده يو شائسته خوبصورته
ځوان په خوب كښى وليـد هـغه ورته وويل چه دريو كسانو ته سخت
عـذاب ده يـوه زانى او بل دوگ څكونـكـى دريـم ئـى نده ذكر كړى
صـاحـب نصيحة هغه څوك ده چـه پـه كتاب النصيحة كښى ئى دغه
خـوبو نه رايو ځائى كړيدى وقـد حـكى محدث الهندولى الله بن
عبـدالـرحيـم الـدهـلـوى فـى رسـالته الدرالثمين فى مبشرات
الـنبـى الأميـن عـن والـده آنـه قـال كـان رجل من أصحابنا
لايـعتـاد شـرب التـنباك ولكنه قد هيّأ القدرة لأضياف فرأى
الـنبـى ﷺ فـى الـنـوم أو فـى اليقظة لا أدرى اى ذلك كـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقبلا اليه ثم اعرض عنه وخرج من ذلك المكان قال فدنوت اليه فقلت يا رسول الله فقال فى بيتك القدرة ونحن نكرهها۔

محدث الهندولی الله بن عبدالرحيم الدهلوی په خپله رسالة الدرالثمين فی ميشرات النبی الأمين کښی له خپله پلاره حکايت کوی وای هغه وويل چه زمونږ له ملګرو څخه يوسړی ؤ چه دتنباکو څکول ئی عادت نهٔ ؤ مګريوه ورځ ئی دميلمانو لپاره چلم تيار کړی ؤ رسول اللهﷺ ئی وليد په خوب کښی يا په ويښنو خبرنيم چه په کوم يوه کښی ليدلی وه چه هغهﷺ ورته راتلونکی وه بيايه اعراض څينی وکو او لدغه مکان څخه بير ته ووتی دعبدالرحيم دهلوی ملګری وائی چه ور نزدی سوم ورته وميويل يا رسول الله ولی ولاړی دهﷺ راته وويل چه ستا په کور کښی چلم ده او مونږ نفرت څينی کوؤ وحکی أيضاً عن والده أنه كان رجلان من الصالحين أحدهما عالم عابد والآخر عابد ليس بعالم فرآيا النبیﷺفی ساعة واحدة على صورة واحدة وكأنه أذن للعابد أن يدخل فى مجلس ولم يأذن للعالم فسأل العابد بعض القوم عن ذلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

فقال هويمرن التنباك والنبی صلی الله علیه وسلم يكرهه فلما كان الغد دخل العابد على العالم فوجده يبكی لما رأى الليلة فأخبره عن السبب فتاب من ساعة ثم رآيا النبی صلی الله علیه وسلم من الليلة الآتية على صورة واحدة كأنّه أذن للعالم وقرّبه منه او دغه رنگه محدث الهندله خپله پلاره حکايت کوی چه دوه صالحان کسان وه یو عالم عابد وؤ اوبل صرف عابدؤ دواړو رسول الله صلی الله علیه وسلم په یوه ساعت کښې پریوه صورة باندی ولید گواکی وعابد ته رسول الله صلی الله علیه وسلم اجازه ورکړه دغه عابد له بعض ملگرو وځخه دمجلس پوښتنه وکړه چه دغه عالم ئی ولی منع کو هغو ورته وویل چه دئی دتنباکو عملی ده او رسول الله صلی الله علیه وسلم نفرت ځینی کوی نوهر کله چه سهار سو عابد وعالم ته ورغلی عالم چیغی وهلی دشپی دلیدو پر قیصه باندی نو عابدو په سبب باندی خبر کنو یعنی عالِمَ ته دتنباکو په وجه باندی منع سوی هغه دستی تو به ځینی وکښه بیا دواړو په راروانه شپه باندی رسول الله صلی الله علیه وسلم په خوب ولید پریوه طریقه باندی نووعالم ته ئی اجازه ور کړه او ځانته ئی ورنزدیکو فان قلت هذه الحكايات والمنامات لاتفيد شيأ من الأحكام من الحلال والحرام لما قال على القارى

(c) ketabton.com: The Digital Library

المكی فی رسالة المقدمة السالمة فی خوف الخاتمه لااعتماد علی رؤية المنام فی حق غير الانبياء عليه الصلوة والسلام فلو فرض أن أحد رأى النبی صلى الله عليه وسلم وأمره بفعل شئی او ترکه علی خلاف قواعد الاسلام فليس له القيام بذلك الأمر باجماع العلماء الأعلام انتهی ملخصا وقال علی القاری ايضاً فی الحرز الثمين شرح الحصن الحصين ان الأحكام المنامية والأحوال الكشفية لااعتبار لها فی الامور الشرعية انتهی

ملتقطا يعنی که ته سوال و کړی چه دغه حکايات او خوبو نه خويوشئی له احکامو نۀ فائده کوی چه هغه عبارة ده له حلال او حرام څخه يعنی په خوب باندی خو نۀ حرمت ثا بتيږی او نۀ حلت له جهة دهغه چه علی قاری رحمه الله عليه په خپله رسالة مقدمة السالمة فی خوف الخاتمه کښی ويلی دی چه له انبياءؑ ما سویٰ دبل چاء و خوب ته اعتبار نسته بالفرض که يو څوك رسول الله ﷺ په خوب ووينی اوپر فعل دشئی يا پر ترك دشئی پر خلاف دقواعد داسلام باندی آمر کړیٰ په اجماع دعلماء باندی ثابته ده چه په دغه سړی باندی ددغه آمر برپای کيدل او قائميدل نسته او دغه رنگه علی قاری په حرزثمين

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرح الحصن الحصين كبنى ويلى دى چه دخوبو واحكامو ته او
دكشف واحوالو ته په امور شرعية كبنى اعتبار نسته **قلت هب أن**
منام غير النبى ﷺ لايثبت شيأً من الحلة والحرمة لكنه يقع
مؤيداً لما ثبت بالأدلة فهذه الحكايات والمنامات ان لم تثبت
باستقلالها قبح الدخان لكن لاريب فى جعلها مؤيدة لما دل
عليه البرهان لاسيما رؤيامن رأى النبى ﷺ أنهٔ يكرهه
ويستقبحه فانه ان شاء الله لرؤ ياحق لحديث من رأى فقد
رأى الحق ويؤيده قول العارف ابن جمرة الاندلسى المالكى
فى بهجة النفوس شرح مختصر صحيح البخارى من رأى
النبى ﷺ فى صورة حسنة فذلك حسن فى دين الرأى من
جهة الدين وان كان فى جوارحه شين او نقص فذلك خلل
فى الرائى من جهة الدين وكذلك يقال فى كلامه فى النوم
انه يعرض على سنته فماوا فقها فهو حق وما خالفها فالخلل
فى سمع الرائى فرؤيا الذات الكريمة حق والخلل انما هو فى
السمع الرائى وبصره وهذا خير ما سمعت فى ذلك انتهى زما
په فكر لفظ دهب سهود قلم ده پر دى ځائى لفظ دنم يعنى دنسلم ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل دجواب دادی دامنم چه په خوبو دغیر انبیاء حلت او حرمت نهٔ
ثابتیږی خولکن تائید دهغه واقع کیږی چه هغه په دلیل سرهٔ ثابت
سوی وی نودغه قصی او خوبو نه کڅه هم بالاستقلال پدوی سره
بندی ددوگ نهٔ ثابتیږی خولکن پدی کښی هیڅ شك نسته چه دوی
تائید واقع کیږی دهغه شئی لپاره چه پر هغه دلیل دلالت کوی
بیاخاص کر دهغه چاء خوب چه هغه رسول اللهﷺ په خوب لیدلی
وی او هغهﷺ کره او نفرت ځینی کوی نودغه انشاء الله حق خوب
ده لجهة ددی حدیث شریف **من رائی فقد رأی الحق** یعنی که
چاء رسول اللهﷺ په خوب ولید نو په تحقیق سره هغه حق ولید یعنی
دغه لیدل ئی حق او یقینی ده ددی خبری تائید دعارف ابن أبی جمرة
الأندلسی المالکی قول کوی په بهجة النفوس شرح مختصر صحیح
البخاری کښی داهغه کس ده چه نوم ئی عبدالله بن أبی جمرة ده دده
په حق کښی ابن کثیر وائی **کان قوّالاً بالحق أمّارا بالمعروف**
مات سنه ٦١٥ بمصر او صاحب التبصیر دده په حق کښی وای **کان**
عالماً عابداً شهیر الذکر وذکره عبدالوهاب الشعرانی فی
طبقات الاولیاء وأرخّ وفاته سنة ٦٥٥ هغه قول ئی داده وای که چاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله ﷺ په حسن صورة او ښاسته صورة باندی په خوب کښې
ولید نودغه حسن او ښائست په دین دلیدونکی کښې ده او که چاء په
بدصورة ولید نودغه بدی په دین دلیدونکی کښې ده اودغه رنګه ویل
کیږی په کلام درسول الله ﷺ کښې یعنی که ئې چاته خبری و کړی
هغه خبری پر سنتود ده باندی عار ضیږی که له سنتود ده سره برابری
وی نودغه خبری حق دی او که مخالفی وی نودغه خلل او نقصان په
أوریدو دلیدونکی کښې ده نولیدل دذات کریمه حق ده او ثابت ده او
خلل و نقصان په أوریدو دلیدنکی کښې او په ستر ګو دلیدنکی کښې
ده او دا خبره ترټول هغو خبر و بهتره ده کم چه ما په دغه موضع
کښې أوریدلی دی۔
نو دغه خوبو نه اوقصی کم چه دسګریټو او دچلم په حق کښې لیدل
سویدی نودغه باید عرض سی پر سنت او شریعت درسول الله ﷺ
باندی که چیری ورسره موافق او برابر وه نودغه خوبو نه حق او ثابت
دی او که بالفرض ورسره مخالف وه نودغه خلل او نقصان بیا په لیدو
أو أوریدو دلیدنکی کښې ده او حال داده چه یوکس به په سنت او
شریعت کښې داسی قول نکړی پیش چه هغه به پرحلت اوپر جواز

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو و چلم وغیرهما دلالت و کړی وفی نسیم الریاض شرح شفاء عیاض للشهاب أحمد الخفاجی الحنفی سل النووی عمن رأه فی منامه یأمره بأمر هل یجب به أم لا؟ فاجاب بأ نه ان لم یخالف الشرع وکان له خاصة فی نفس ینبغی العمل به وانما لم یجب لأن النائم لایضبط ماقیل له وربما لم یفهمه أویکون اشارة تحتاج الی التأویل انتهی او په نسیم الریاض شرح شفاء عیاض کښی شهاب احمد خفاجی حنفی ذکر کړیدی چه له نووی رحمه الله تعالیٰ علیه څخه سوال وسوله هغه شئی څخه چه په خوب ئی انسان ووینی او آمر سی په یو امر باندی ددغه امر قیام باندی واجب ده که نه؟ نو ده جواب ورکو پدی سره چه دغه امر که مخالف له شرع نهٔ وه او مختص ترده پوری وه مناسب داده چه عمل ورباندی و کړی خولکن دغه عمل ورباندی واجب نده ځکه چه بیده یاد دهغه نسی کولی چه ورته وویل سی اوډیر ځله ئی فهمه ولی نسی او یا اشاره وی وتأویل ته احتیاج لری۔

نولدی متنه هم دغه معلوم سوه چه پدغه خوبو باید عمل وسی۔

دغه دلائل چه علماء کرام ذکر کړیدی پر حرمت او کراهیة

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو او دچلم باندی پدغو دلائل کښې په اکثرو باندی۔

حرمت او کراهیت دنسوارو

داحقر بنده په نظر په طریقه اولی سره ثا بتیږی ځکه نسوار هم تنباکو دی خولکن تنباکوئی تر سگریټو او چلم زوره وردی او چینه هم په ګډه ده نوضرر او فتورئی تر سگریټو زیات ده او ضرر وفتورئی تر ټولو هغه چاته ښه معلومیږی چه استعمال ئی کړی او په عادت نۀ وی او په منشیاتو کښې اول وهلة معتبر ده یعنی ترعات مخته چه استعمال کړی که مسکروه بیاهغه شئی ترپای مسکر بلل کیږی او که مفتروه بیاترپای مفتر بلل کیږی یعنی په اول وار که هر شی وه بیاهغه شئی بلل کیږی او له عادت ورسته که یوسړی نشه وکړی او نسی نشه نودیته اعتبار نسته یعنی که یو داسی سړی شراب یاتریاق وخوری چه هغه په عادت وی اونشه یه نۀ کړی او یا یو نسواری سړی نسوار وکړی او په بدن کښې ستی نسی پیدا نولدی دانۀ معلومیږی چه دغه مذکور شیان بالذات مسکراو مفتر ندی بلکه دغه شیان بالذات مسکراو مفتر دی خولکن دغه وصف دمسکریت او مفتریت یه ددغه سړی په حق کښې زائل سویده په سبب دعادت ددغه سړی حاصل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکلام داسو چه نسوار حرام دی۔

په سبب دمفتریت او مضرت دنفس او مضرت دغیر او عبثیت او خبثیت او اسرافیت او بدبوئی او فسادیت دعقل او دغه ټول شیان حرام او مکروه دی یعنی نسوار مفترهم دی او مضر هم دی او عبث هم دی او خبیث هم دی او اسراف هم ده او بدبوئی هم دی او مفسد عقل لره هم دی اوددغو ټولو شیانو حرمت وکراهیت مخته په تفصیل سره ذکر سو او علماء کراموا رحمه الله علیه پر حرمت او کراهیت دسګریټو او چلم و نسوار تقریباً نولس دلائل ذکر کړیدی پدی کښی بعض دلائل دونه قوی دی چه دخدشی او دنقص تصور په کښی وهل له عقله دعا قله لری خبره ده خوداحقر بنده په نظر له دغو دلائلو ماسوی یوبل دلیل هم ورځی هغه داده لکه څنګه چه ددی رسالی په سر کښی په څلورمه قاعده کښی مونږ ذکر کړو چه اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُوی یعنی که مقصد او مسبَبُ فرض ؤ دهغه سبب او وسیلة هم فرض ده او که مقصد او مسبَبُ واجب ؤ دهغه سبب او وسیله واجب ده اودسنت وسیله سنت ده او که مقصد او مسبب حرام او منهی عنه ؤ دهغه سبب او وسیله هم حرام او منهی عنه ده مثلاد پره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ښځی سـره خلوة کول ممنوع او حرام ده ځکه دغه خلوة سبب او
وسیلـه دز ناء ده زناء حرام ده نو سبب ئی هم حرام ده چه خلوة ده که
څه هـم دغـه خـلـوـة بـالذات صحیح ده تفصیل ئی په څلورمه قـاعده
کښی وګـوری نـو سګریټ او نسوار هم سبب او وسیله دناجائز ده نو
نـاجـائـز دی سـګریټ یوازی پدی وجه وسیله او سبب دحرامو ده چه
سګریټی دسګریټو په وجه دده ناسته او ولاړه دچرسی سره پیدا کیږی
ځـکـه عـادت دخلګو پردی راغلی ده چه کم سړی چـه سګریټ نه
څکوی هـغه دچرسی سره ناسته او ولاړه دنشـی په وجه نهٔ کوی او نهٔ
ئـی دنشـی پـروخـت ورسره کوی اونهٔ ئی چرسی دداسی سړی مخته
څکوی چـه هـغـه دی دسـګـریټو نشئی نوی نودغه سګریټی بالآخره
پـدغـه راشه درشه له چرسی سره چرسی کیږی ځـکه هر مجلس لره
یـوتـأثیـروی نـو کم وخت چه چرسی سی بیا یه تعلق له بنګی اوتریاقی
سره پیدا کیږی ځـکه خوعادت دخلګو پر دی راغلی ده چه دطالب
زیـات تـعـلـق لـه طـالبـه سـره او دعالم زیات تعلق له عالم سره وی او
دتـجار تعلق له تجار سره وی او دډرائیور تعلق له ډرائیور سره وی.او د
نشـه ئـی تـعـلـق لـه نشه ئی سره وی نو کم وخت چه تریاقی سی بیا یه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترهغه له لوړه سره تعلق پیدا کیږی ځکه په هر شئی کښنی ترقی له ادنی واعلی ته وی نودغه مسببیات چه بنگی اوتریاق وچرس دی مثلاً حرام او منهی عنه دی نوسبب ئی هم حرام او منهی عنه ده چه سگریټ دی یعنی سگریټ لکه څنگه چه بالذات حرام او مکروه دی په وجه دهغه تیرو سوی دلائلو دغه زنگه حرام او مکروه دی په وجه دسببیت دحرامو او بل سگریټ او نسوار دواړه سبب او وسیله دی دناروا پدی طریقه سره چه روژه یو عظیم رکن ده له ارکانو داسلام ځکه ددی عظیم رکن صحیح اداء په روژه دټولو اندامو سره کیږی یعنی دلاس اود پښنو اودغوږو اودخولی اودستر گود ټولو به روژه وی یعنی دروغ به نهٔ وای سرود به نهٔ اوری جنگ او جدال به نهٔ کوی که بالفرض دغه شیان سرې پکښې وکړی نوه صرف او صرف فرض بیه له غاړی ساقط وی فقط خولکن اداء ددی رکن اعظم ناقصه اوتاوانی سوه نوهغه مسلمانان چه په شرابو یا په تریاقو اورئینو او چر سواخته وی هغه خویر یږده ځکه په هغو کښنی خوله اکثرو اداء ددغه رکن اعظم تللی ده او هغه مسلمانان چه ده سگریټو او نسوارو نشیان وی په هغو کښنی دی یو څوک په سلو کښنی شل حساب کړی چه ترمابنام

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوری دجنګ او جدال او ښکنځل نهٔ په کور کښې وکړی او نهٔ په صحراء بلکه بالمشاهده یه وینو چه دروژه مات پروخت پنځه منټه انتظار نسی کولی او له خولی یه لاس اختسی وی چه پرخو له ور غلو هغه وائی نوددغه رکن اعظم ناقص کیدل هم ناروا کارده او جنګ وجدال کول او ښکنځل کول هم ناروا کارده نوچه دغه شیان ناروا سول اسباب یه هم ناروا دی ځکه دا مخته مونږ ذکر کړو چه اسبابو لره حکم ده مسبَبَا تو وی نولدغو منشیاتو او منهیا تو باید هر مسلمان پرهیز وکړی ځکه پریوشئی چه نهٔ دینی فائده مرتبه وی او نهٔ دونیاوی فائده مرتبه وی نو بیا به هغه ښنګه عاقل وی چه پر هغه شئی باندی ځان او مال ضائع کوی او خاص کر علماء او طلباء کرام باید سخت پرهیز ځینی وکړی ځکه یوخو ددغو شیانو حرمت ده داخو پر خپل ځای پریږدی بل به داَللّٰه (جلّ جلاله) دغه ایات مبارك ورته متوجه سی

اتـأمرون الناس بالبر وتنسون انفسكم وانتم تتلون الكتاب

أفلا تعقلون او بل علماء کرام دقوم مقتدایان او پشوایان دی او دأنبیاء وارثان دی نوقوم ددوی په قول او په فعل باندی داسی دلیل نسی لکه ښنګه چه دوی دانبیاء علیهم الصلوة واسلام په قول او په فعل باندی دلیل نتسی نو هر عالم باید په جهان کښی داسی کردار او مقتداتوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړی چه قوم دده داقتداء په وجه پر هدایت سی نهٔ پر ضلالت لکه ښنګه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) په رسول الله ﷺ پسی اقتداء ته حسن اقتداء ویلی ده او په صحابه کرامورضی الله عنهم پسی اقتداء ته هدایت منده اقتداء ویلی ده اَلّٰهم یا عالِمَ مَا فِی سِرِنَّا ونَجوَانَا نَحُنُ غَرُقِی فِی بِحَارِ العِصُیاَنُ نسألك الفَضُلَ والجُوَدَ والغُفُراَنَ فَحَقَقَ رَجَاءَ نَا وأعطِنَا ما سألُنَا فانُ تَطُرُدُنَا۔ فَمَنُ يَرُحَمُنَا يَوُم" لابَيُع" فيه ولا خُلَّةُ الأَقُراَنُ وَنَجِنَا من العَذَابِ المُهِيُن فِی الدُّنُيَا وَالدِّيُنِ وَارُزُقُ مؤلف هٰذِهِ الكلماتِ خَيرَ الدُّنُيَا وَالدِّيُنِ آمين برحمتك يا ارحم الراحمين اقول قد حررتها فی ضيق المعيشة وكان الفراغ منها ليلة الثلاثة الثامنة من ليالی شهر المحرم الحرام من شهور سنة اثنان وثلاثين بعد الألف واربع مأته من الهجرة الأحمدية على صاحبها افضل الصلوٰة والتحية ولله الحمد على ذلك بكرةً وعشية۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library